

Den norske straffelovs-kommission.

Af den af Professor, Dr. jur. B. GETZ, som formand for den under 14de novbr. 1885 nedsatte kgl. kommission til at udarbejde forslag til en ny straffelov, givne fremstilling angående den kriminelle lavalder og børns strafbarhed samt om de forskellige strafarter m. m. gengav Tidsskriftet i forrige årgang væsentlige afsnit. Det følgende slutter sig hertil, idet det indeholder forskellige andre afsnit af fremstillingen tilligemed en oversigt over de fremmede love og lovudkast, som ere benyttede ved udarbejdelsen.)

Om dødsstraffen.

Det er ikke her stedet til påny at fremsføre og drøfte alle de så ofte og med så stor iver og dygtighed fremsførte grunde for og mod denne straf. Med de fleste af disse vil alle, som interesserer sig for spørgsmålet, allerede være vel kendte, og det vil være vanskeligt at tilføje noget nyt af betydning. Blot det nye, som tiden selv bringer, de mere omfattende erfaringer, som dødsstraffens afskaffelse på flere steder og igennem længere tidsrum har åbnet adgang til at høste, har jeg anset det magtpåliggende at søge tilvejebragt en oversigt over.

I virkeligheden må det vistnok også erkendes, at det

må være disse erfaringer, som i sidste instans bliver det afgørende, i alt fald når de ikke tale til gunst for dødsstraffens nødvendighed, men tværtimod viser, at den kan undværes uden at samfundets retssikkerhed lider skår. Thi i alt fald de allerfleste af dødsstraffens tilhængere ville selv erkende, at den ikke er noget absolut retfærdighedskrav, som må ske fyldest, hvad enten derved et gode for samfundet opnås eller ikke, og videre, at den er behæftet med mange skrøbeligheder og at dens bibeholdelse derfor ikke kan forsvares, medmindre disse opvejes af dens håndgribelige nytte, den forøgede beskyttelse, den yder de uskyldige og fredelige borgeres liv. Men viser erfaringer, for hvilke man må bøje sig, at denne forøgede beskyttelse er en illusion, at man mindst er lige så sikker på liv og lemmer, når skafot og bøddele er borte, som i modsat fald, da er visselig dødsstraffen med det samme dømt til at forsvinde.

Vi skal da først gennemgå de lande, hvor denne straf er fuldstændig udslettet af straffeloven, og undersøge, hvad deres vidnesbyrd er. Ved siden af disse gives der imidlertid også lande, hvor den, skønt stående i loven, aldrig eller ialfald så godt som aldrig bringes til anvendelse, og også disse har selvfølgelig krav på vor opmærksomhed. Et rigt materiale til belysning af spørgsmålet har også forsåvidt allerede i lange tider foreligget fra omtrent alle lande, som de har hævet dødsstraffen for en række forbrydelser, som tidligere vare kapitale. Ved dette er der dog her mindre opfordring til at dvæle. Resultatet, at dødsstraffens afskaffelse for tyverier, røverier, falsk, brandstiftelse med flere forbrydelser ikke har bevirket, at disse hyppigere forøves, er allerede konstateret. På den anden side kan det ikke negtes, at denne kendsgerning forsåvidt i nogen grad taber sin beviskraft ligeoverfor det her omhandlede spørgsmål, som den store omvæltning inden strafferetten, der medførte disse betydelige indskrænkninger i dødsstraffens anvendelse, står i forbindelse med så store forandringer i statsstyrelsen, i de sociale forhold og i menneskenes

tænkesæt overhovedet, at det vilde være mer end dristigt at ville afgøre, hvilken rolle de forskellige forandrede momenter har spillet ved frembringelsen af resultatet.

I *Holland* afskaffedes dødsstraffen i 1870. Ved den nye straffelov af 1881 genoptoges spørgsmålet til drøftelse, men det viste sig da, at troen på dens undværlighed var voxet ved erfaringen. „Flere forsvarere af dødsstraffen mente, at den var uundværlig, og beråbte sig hovedsagelig på de grunde, som vare anførte af hr. MACKAY i en regeringen forelagt betænkning. Andre derimod forklarede udtrykkelig, at de, skønt de i 1870 ikke havde været tilhængere af afskaffelsen, nu ikke vilde medvirke til genindsførelsen, efter at statistiken havde vist, at afskaffelsen ikke havde bevirket nogen tilvæxt i de store forbrydelsers tal“¹⁾.

I *Rumænien* har dødsstraffen ikke været bragt i udøvelse i det sidste halve århundrede og afskaffedes 1864 samt forbødes i konstitutionen af 1866. Den hollandske minister i Bukarest udtalte herom, at sagkyndige mænd enstemmig er af den mening, at forbrydelserne siden har aftaget, og at der ingen tænker på genindsførelsen. Tværtimod, selv i udleverelsestraktater betinger Rumænien sig, at den udleverede ikke må dømmes til døden. Fra andre hold fremstilles dog forholdene i Rumænien som mindre tilfredsstillende.

I *Portugal* afskaffedes straffen i 1864, efter i de sidste 25 år ikke at være bragt til fuldbyrdelse. Også den hollandske minister i Lissabon udtalte sig ganske på samme måde som sin kollega i Rumænien²⁾, og også Portugal stiller i udleverelsestraktater samme forbehold som hint

¹⁾ Tallet på de tidligere med dødsstraf truede forbrydelser var i tiåret 1860—1869 82, i tiåret 1871—80 57. *Smidt, Geschiedenes van het Wetboek van Strafrecht I*, side 155 og 181.

²⁾ *Ibid.* side 176.

land. Fra andre hold påstås det dog, at Portugals erfaringer ikke har været absolut heldige.

Toscana. Her afskaffedes dødsstraffen 1786, efter at siden 1765 ingen dom var fuldbyrdet, genindførtes i 1795 (tildels 1790), afskaffedes igen 1847, efterat den siden 1831 havde været uanvendt, genindførtes så på ny i 1852 for atter at ophæves 1859. I 1865 foresloges indførelsen af en fælles straffelov for Italien, men den strandede på spørgsmålet om dødsstraffen, idet deputeretkammeret stemte imod, senatet for straffen. Siden er gentagne gange af regeringen forslag om sådan straffelov fremsat, dels med bibeholdelse, dels med ophævelse af dødsstraffen. Regeringens sidste forslag af 1883 og 1885 har taget decideret stilling mod den, men hidtil uden at afgørelse har fundet sted.

I motiverne til den italienske regerings straffelovforslag 1883¹⁾ udtales om Toscana følgende:

„Men den skønneste og sikreste erfaring, som betager påstanden om dødsstraffens nødvendighed enhver vægt, er høstet i Italien, hvor i provinsen Toscana dødsstraffen udslettedes af loven 1859 og hvor i virkeligheden intet skafot er blevet rejst og ingen aflivet ved bøddelens hånd i omtrent 50 år.

„Men alle ved og statistiken viser, hvorledes forholdene i Toscana ere bedre med hensyn til forbryderskhed end i de andre italienske provinser, og det vilde være tilstrækkeligt, at de ikke have været værre, for at vise, at ikke heller under en straffelovgivning, der ej kender skafottet, behøver den forbryderiske frækhed at voxer, den offentlige orden at bringes i fare, sikkerheden for den uskyldiges liv at mindskes.

„Også ad en anden vej og under et andet synspunkt leder Toscanas erfaring til den slutning, at dødsstraffen ikke besidder nogen særlig evne til at hindre forbrydelser.

„I virkeligheden blev denne straf, der igen i 1847 var

¹⁾ Allegati al Progetto del Codice Penale del Regno d'Italia 1883 side 392.

afskaffet ligesom den allerede tidligere var bleven afskaffet af den uddødelige Leopold I i 1786, igen optaget i den toscanske straffelov i 1852, men sammenligner man den tid, hvori den har været afskaffet, med den, hvori den har været genindført, vil man ingen forskel finde. Under den sidste lovs herredømme forekommer omtrent i samme og tilvisse ikke i et mindre antal end under den første, mord og med døden straffbare røverier.“

I Neapel forekom i 1873—1874 21 mord pr. 100,000 indvånere, i Sicilien 31, Sardinien 18, Rom og Umbrien 9, Toscana 6.

I Amerika har *Michigan*, *Wisconsin*, *Rhode Island*, hvortil senere er kommet *Iowa* og *Maine*, afskaffet dødsstraffen, alle uden deraf at mærke nogen ulempe. Særlig hvad Michigan angår, er i forhold til befolkningen mordene aftaget med 50 pct. siden 1847, da afskaffelsen fandt sted.

Som bekendt var det heller ikke nogen tilvæxt i forbrydelsernes tal, som bevirkede, at dødsstraffen atter indførtes i *Østerrig* 1796, efter at den i 1787 var bleven ophævet. Det nu hvilende regeringsudkast gør en yderst begrænset anvendelse af straffen, rigsdagsudvalget har foreslået den aldeles sløffet med 11 mod 4 stemmer.

I *Finland* afskaffedes dødsstraffen på det nærmeste allerede i 1826, og ingen dødsdom er nu der fuldbyrdet eller afsagt i mands minde. I tiåret 1841—1850 var der en dom for mord på 49,000 indvånere, i 1851—1860 på 48,000, i 1861—1870 på 50,000, i 1871—80 på 160000. Iøvrigt foreslår udkastet af 1884 dødsstraffens genindførelse også for mord, medens den efter udkastet af 1875 alene skulde anvendes på majestætsforbrydelse. Omtrent det samme har i *Rusland* været tilfældet lige siden midten af forrige århundrede. I sin tid kunde dette dog vistnok ikke tillægges synderlig betydning, da den russiske strafferet i ethvert tilfælde kendte tilstrækkelig barbariske straffe. I tidens løb er imidlertid heri betydelig forandring sket: Knut er afskaffet og deportationen til Siberien har tabt sin gamle

betydning. I udkastet til den straffelov, som nu er under udarbejdelse, fastholdes dødsstraffens afskaffelse i alt fald i samme udstrækning som hidtil, således at almindeligt strafarbejde (katorga) træder istedet, og der synes i Rusland ingen stemning at være for nogen forandring.

I *Schweiz* forbød en forbundslov af 1874 kantonerne at anvende dødsstraf, men denne lov ophævedes igen gennem folkeafstemning med ca. 200000 mod 180000 stemmer i 1879, og siden har endel af de mindre kantoner igen indført straffen, nemlig *Schweyz, Zug, Unterwalden, Appenzell J. R., St. Gallen, Luzern* og *Wallis*, medens de fleste og folkerigeste så som *Zürich, Bern* og *Genf* hverken har gjort det eller synes at tænke derpå. Dette schweiziske omslag kan selvfølgelig ingen betydning tillægges. 4 à 5 år er en altfor kort tid i et så lidet land som Schweiz til at høste bestemte erfaringer. En forøgelse af forbrydernes antal her kan meget godt være et træf. Til og med er det ikke oplyst, at nogen forøgelse har fundet sted; den schweiziske kriminalstatistik er overladt de enkelte kantoner og befinder sig i en for mislig forfatning til at kunne være brugbar til noget. Og endelig vilde endog bestemte erfaringer til fordel for dødsstraffen i Schweiz intet bevis for andre lande, da om det schweiziske fængselsvæsen for en stor del gælder det samme som om statistiken sågt, og man derfor der tildels mangler passende straffe at sætte i dødsstraffens sted.

Iøvrigt var endnu i 1883 ingen dødsstraf exekveret efter genindførelsen.

I *Belgien*, hvor dødsstraffen vistnok ikke er afskaffet i loven, men dog ikke siden 1863 har været fuldbyrdet, var der, i de 17 år fra 1847 til 1863, 36 exekutioner og 183 dødsdomme for mord. I de 17 år 1864 til 1880 var der altså ingen exekution, 128 domme for mord. (*Howard Association Report* oktbr. 1883 side 15).

Ikke heller i de tyske stater *Sachsen, Oldenburg, Nassau, Bremen, Anhalt Dessau*, der, før en fælles tysk

straffelovbog skabtes, havde afskaffet dødsstraffen, var der gjort erfaringer, der gjorde dem tilbøjelige til atter at indføre den. I virkeligheden var endog stemningen i den *tyske rigsdag* for at følge disse staters eksempel, og alene Fyrst Bismarcks magtsprog skyldes det, at Tyskland fremdeles har dødsstraffen i loven.

I alle civiliserede stater er dødsstraffens anvendelse selvfølgelig i den senere tid, navnlig i løbet af dette århundrede, stærkt begrænset, afskaffet for en meget stor del forbrydelsers vedkommende, og for deres, hvorfor den fremdeles står som lovens trusel, regelmæssig gennem benådningsmyndigheden forvandlet til livsvarigt fængsel.

Det vilde nu være forgæves at påstå, at erfaringerne her har talt til fordel for dødsstraffen, at forbrydelserne ere tiltagne jo mere benådningsmyndigheden er brugt, eller at de forbrydelser, for hvis vedkommende den er afskaffet, har tiltaget eller ialtfald aftaget forholdsvist mindre, end de for hvis vedkommende den er bibeholdt. Tværtimod kan det modsatte i flere tilfælde påvises.

I *England* aftog således fra 1855—1859 til 1875—1879 forskellige tidligere med dødsstraf straffede forbrydelser fra 7237 til 5149, medens mord, der fremdeles forblev belagt med dødsstraf, tiltog fra 167 til 255. At den samme erfaring er gjort i *Sachsen* udtales af den sachsiske regering selv, da den i 1863 foreslog dødsstraffen slettet:

„Den forventning, at de med dødsstraf truede forbrydelser vilde aftage, havde ikke bekræftet sig, tværtimod havde forbrydelsen mord forekommet hyppigere i den senere tid. En grund til at bibeholde dødsstraffen kunde man imidlertid ikke udlede heraf, da meget mere denne kendsgerning syntes at vise, at truslen med døden ingen afskrækkende virkning har besiddet. Derimod måtte det konstateres, at tallet på de forbrydelser, som vel efter den

ældre, men ikke efter den nyere ret trues med døden, ikke havde formeret sig på nogen påfaldende måde, ligesom også den samme iagttagelse var gjort med hensyn til de forbrydelser, for hvis vedkommende dødsstraffen var afskaffet i 1838¹⁾.

Kaster vi dernæst et blik på de lande, hvor dødsstraffen vistnok endnu ikke er afskaffet, hverken i lov eller praxis, men hvor man i alt fald til enkelte tider har været inde på den vej, gennem anvendelsen af benådningen i gerningen at udelukke den, vil deres erfaringer ikke mere tale til fordel for denne straf. Hos os domfældtes i tiåret 1859—1868 for mord 23 personer, hvoraf 7 henrettedes, hvorhos der henrettedes en for røveri forenet med drab. Fra 1868 til 1875 forefaldt ingen henrettelse. I disse 7 år domfældtes for mord 16 personer; m. a. o. gennemsnitstallet holdt sig aldeles uforandret, eller om man så vil, der indtrådte trods befolkningens forøgelse en ganske ringe formindskelse i mordenes tal. Dette gunstige resultat skyldes dog blot de 3 første år af perioden. Årene 1872—1875 opviser 12 mord, altså gennemsnitlig 3 pr. år, men det siger sig selv, at ved så små tal, som de, vi her har at gøre med, vil der altid af tilfældige grunde indtræde nogen ujevnhed. Også årene 1860—1864 opviser gennemsnitlig 3 mord pr. år med ialt 7 henrettelser. Og desuden kan en af de mordere, som opføres på året 1875's konto (Sophie Johannesdatter) ligeså godt føres på 1869's, da det endnu ingenlunde var bleven fast praxis at benåde. Da der i 1875 fældtes 6 domme for mord, hvoraf 4 til livsstraf, fandt man heri ikke desto mindre et bevis for, at dødsstraffens afskaffelse gennem benådninger havde virket skadelig på retssikkerheden, og der fandt nu 3 henrettelser sted. Det fuldstændig ubegrundede i den opfatning, at dødsstraffens effektivitet således var bevist gennem erfaring, fremgår noksom af ovenstående; i virkeligheden stiller end

¹⁾ Motiverne til den tyske straffelov, anl. 2 s. VI.

ikke 1875 sig ugunstigere end mange andre år, idet 2 af de mord, der da pådømtes, vare begåede det foregående år. I syvåret 1876—1882 har der ingen henrettelse fundet sted, mordenes antal har udgjort 17, altså fremdeles forholdet så uforandret som muligt. De efter henrettelserne nærmest følgende år viser sig ikke gunstigere end de fjærnere. I 1883—1885 har der været 9 domfældelser for mord.

I *Danmark* exekveredes ingen dødsdomme i tiåret 1871—1880, tiltrods herfor gik i denne periode mordenes antal ned til 16, medens i femåret 1866—1878 20 dømtes for denne forbrydelse. Fra femåret 1871—1875 til 1876—1880 indtrådte vistnok nogen forøgelse i mordenes antal (fra 7 til 9), men det viser sig, at det sidste femår i det hele har været noget mere forbrydersk end det første.

I modsat retning kunde Preussens erfaringer ved første øjekast synes at drage. Også her har dødsstraffen i virkeligheden været så godt som suspenderet fra 1869, men fra dette år til 1878 steg mordenes tal således, at der i 1878 kom 222 for mord anklagede mod 90 i 1871. Hertil er imidlertid at bemærke, at på den ene side 1871 var et særdeles gunstigt år med hensyn til forbryderiskhed overhovedet, og på den anden, at i syvtiårene indtil 1878 alle forbrydelser og ingenlunde alene mord har været i en overordentlig stærk væxt, at grundene dertil da ikke kan søges i en omstændighed, som alene berører denne forbrydelse. Medens der i 1868 kom 1 undersøgelse på 160 indvånere, kom der i 1871 1 på 227,₈ men i 1878 1 på 141,₉. Navnlig har forbrydelserne mod person voxet i forhold til befolkning til det tredobbelte fra 1854 til 1878. Siden dette år er imidlertid en synken i mordenes antal ret mærkbar uden at dette kan tilskrives iværksatte henrettelser, idet sådanne først fandt sted i 1881. Også i *Østerrige* steg tallet på de forbrydelser, som medfører dødsdom, fra 1870 til 1877 fra 44 til 123, skønt der i 1875 og 1876 fandt 7 henrettelser sted, men sank i 1878 og 1879, skønt 1877 alene havde en henrettelse at opvise.

Den erfaring, man nu har erhvervet med hensyn til følgerne af dødsstraffens afskaffelse, er tilvisse så rig og mangesidig, at denne må være afgørende ved besvarelsen af spørgsmålet, om denne straf besidder nogen særlig evne til at hindre forbrydelser. Man kan ikke længere tilstede, at løsningen søges gennem theoretiske ræsonements og deduktioner. Erfaringen siger imidlertid, at den ingen sådan evne besidder, ja, den synes endog at pege i den retning, at dens afskaffelse er til fordel for retssikkerheden. I virkeligheden er det heller ikke uantageligt, selv om man ganske sætter ud af betragtning straffens påståede skadelige indflydelse på folkets moralske standpunkt, at dette i alt fald mange steder kan være tilfældet. Det har nemlig vist sig, at det er overordenligt vanskeligt hos juryen at opnå en skyldigkendelse, når dennes følge vil være en dødsdom. Dette er i Amerika så bekendt, at man endog anfører eksempler på, at udførelsen af et planlagt mord er opsat, indtil det har ladet sig gøre at udføre det i en stat, hvor dødsstraffen består. Ligeledes tilskrives de i Amerika hyppige lynchninger, der alene finder sted i stater med dødsstraf, de skandaløse frifindelser, som juryens frygt for at fælde undertiden leder til. Det var også en lignende iagttagelse, som i 1830 bragte de engelske bankers til at andrage om dødsstraffens afskaffelse for falskneri, idet det nemlig viste sig, at den her regelmæssig ledede til straffefrihed, og at det samme i England fremdeles i ikke ringe grad er tilfældet med hensyn til mord, synes at fremgå deraf, at i *England og Wales* (i 30 år) 2005 anklager for mord alene har ledet til 665 domfældelser, imedens ellers dog mindst $\frac{2}{3}$ af de anklagede plejer at kendes skyldige¹⁾.

¹⁾ I 1879 blev ialt 79 *committed* for mord, deraf 23 frifundne, 16 erklærede utilregnelige og 40 dømte. Det hele tal af *committed for trial* var samme år 14407, hvoraf 3220 frifandtes, 53 fandtes utilregnelige og 11134 dømtes. Imidlertid er der forskellige andre forbrydelser mod person, for hvis vedkommende det synes næsten lige så vanskeligt at opnå fældelse som for mord. Hvad

Når som hos os altid valg haves mellem at dømme fra livet eller til livsvarigt strafarbejde, vil vistnok denne fare, selv om jury indsøres, være mindre, forudsat at juryen selv får det i sin magt at hindre dødsstraffens idømmelse. Men herved opnås dog i alt fald intet videre end, at dødsstraffens bibeholdelse ikke vil behøve at befrygtes at ville blive til skade for retssikkerheden; *noget forventning om, at den endog skulde virke i modsat retning, er man efter de erfaringer, som de forskellige lande have gjort på dette felt, i alt fald uberettiget til at gøre sig. Dette er ikke en ensidig påstand af dødsstraffens modstandere, men kan betragtes som en af alle sagkyndige almindelig anerkendt sandhed¹⁾.*

Om at bibeholde dødsstraffen i loven, men med den stiltiende forudsætning, aldrig at anvende den, kan selvfølgelig aldrig være tale. Det vilde være et ørkesløst og uværdigt spilfægteri. Ikke heller kan nogen holdbar grund tale for at bibeholde den for de mest oprørende tilfælde. Som også af justitskomiteen 1872 anerkendt, må den tabe omtrent al afskrækkende virkning, når sandsynligheden for dens anvendelse synker henimod 0, og det eneste, som da skulde kunne anføres for denne ordning, måtte være, at man ingen anden passende straf kunde finde uden at ty til et barbari, i forhold til hvilket døden vilde fremstille sig som det mildere. Men staten kan visselig slå sig til ro, selv om den finder, at en og anden ikke fuldt ud straffes

---

den franske og tyske statistik angår, kan den vanskeligt her komme i betragtning, da i Frankrig juryen selv gennem sin ret til at erklære *circonstances atténuantes* har afgørelsen, om dødsstraf skal anvendes, i sin hånd, og i Tyskland, som allerede nævnt, denne straf på det nærmeste er afskaffet gennem benådningapraxis.

¹⁾ Se således motiverne til den tyske straffelov, anl. 2. s. XXXIV. Se også den italienske justitsministers tale i det italienske senat 1875: *Parlamento italiano, Legislatura XII, Senato del Regno. Discussioni intorno alla Pena di Morte*, s. 311, hvor det bl. a. hedder: *Jo ammetto che questi piccoli Stati i quali ordinarono l'abolizione abbiano potuto senza pericolo compiere quest'atto nei loro paesi.*

efter fortjeneste, når dog ikke retssikkerheden lider derunder, og iøvrigt er det også et spørgsmål, om ikke sådanne forbrydelser, som man da nærmest tænker sig dødsstraffen anvendt på, i regelen begås af personer, der næppe kan anses fuldt ud tilregnelige.

Når man påstår, at dødsstraffen undertiden må anvendes, fordi forbryderen, om han fik anledning til at flygte, vilde blive en yderst farlig person, da kan i grunden dette argument også anses besvaret ved de statistiske data, som ingen forøgelse viser i forbrydernes tal i de lande, hvor dødsstraf ikke anvendes. Men forøvrigt siger det sig selv, at argumentet, om det skulde lægges til grund, måtte lede til en anvendelse af dødsstraffen efter særegne og ganske andre principer end de hidtil fulgte.

Tilbage står da alene det spørgsmål, om denne straf dog ikke må bibeholdes for de største forbrydelser af personer, som allerede ere dømt til den største ellers kondte straf, altså navnlig for *mord, begåede af straffanger på livstid*. Man har hidtil intetstods gået denne middevej; kun i det *østerrigske* regeringsudkast og i et udkast for *Bremen* af 1868 har jeg fundet foreslået en anvendelse af dødsstraffen, der på det nærmeste indskrænkedes sig hertil. I det *østerrigske* var den bestemt for mord af forældre, af flere personer på engang samt når forbryderen allerede var dømt for tidligere mord eller mordforsøg, men som allerede nævnt har rigsdagskomiteen ganske strøget straffen. Selv i *Rusland* og *Finland*, hvor den dog fremdeles er bibeholdt i straffeloven for visse statsforbrydelsers vedkommende, benyttes den ej i her omhandlede tilfælde. Det kan vistnok også være et spørgsmål, om dens anvendelse ikke her vilde blive et tveægget sværd. Ligesom det ikke er uset, at straffanger, hvem alt håb til fremtiden er berøvet, tage sig selv af dage, således er det ingenlunde heller urimeligt, at de undertiden ville begå mord for at opnå selv at blive dræbte, når dette er sat som forbrydelsens følge. Vi har som bekendt en forordning af 18de december 1767 om

delinkventers afstraffelse, som uden foregående årsag, alene for at gøre en ulykke og derved miste livet, ombringe andre, og det synes da i det mindste i tidligere tider at have vist sig, at tilfældet ikke er upraktisk.

Forandringer i den borgerlige straffelov vil i en mængde tilfælde måtte drage tilsvarende i den *militære* efter sig; navnlig gælder dette angående straffene. En revision også af denne er da nødvendig. Hvad specielt dødsstraffen angår, vil den næppe findes *særlig* foreskrevet i den militære straffelov, undtagen for handlinger, foretagne i krig eller efter at krigstilstand er forkyndt. Ellers slutter den sig forsåvidt til den almindelige straffelov, og det kan da ikke heller synes tvivlsomt, at, om denne afskaffer dødsstraffen, bør sådan ikke heller kunne idømmes for militære forbrydelser eller forbrydelser, begåede af militære udenfor krigstid eller krigstilstand, d. v. s. *når militæret tjenestegør imod indre eller ydre fjender*. Om at den på den anden side her bør bibeholdes, og navnlig *når forbrydelsen pådømmes i felten*, også anvendes, derom er vistnok omtrent alle enige.

Når dødsstraffen afskaffes, vil der kunne blive spørgsmål om at skærpe den livsvarige frihedsstraf, der nærmest træder i stedet. Dette kan ske ved som i det italienske udkast foreslået, og som i Belgien bestemt, at lade straffen udstås i celle for en tid af indtil 10 år. De fleste lande, som har afskaffet dødsstraffen, har dog ikke anset en sådan forholdsregel nødvendig, og et spørgsmål er det vel i alt fald, om den ikke passende kunde indskrænkes til at anvendes, hvor nogen til livsvarig straf dømt atter dømmes for en stor forbrydelse.

Om fortabelse af rettigheder, som man ved forbrydelsen har vist sig uskikket til at udøve.

Vor gældende lov kender egenlig ingen æresstraffe. En straffedom kan vistnok dels umiddelbart som straf, dels som følge af dommen selv eller af straffen medføre tab af stillinger og rettigheder; først og fremst af embeder, bestillinger og ombud og af retten til at opnå sådanne, men dernæst også af politisk stemme- og valgret, af adgangen til at tjenstgøre i krigsmagten, af det akademiske borgerskab, af retten til at drive visse næringer eller til overhovedet at erholde handelsborgerskab, ligesom den også under straffens udståelse tildels kan bevirke den dømmtes umyndighed til at forestå sine egne anliggender. Men det ledende hensyn i alt dette er ikke at ramme angældendes ære, men alene at hindre ham fra at indtage stillinger og udøve rettigheder eller næringsveje, som han ved forbrydelsen har vist sig uskikket til.

Vor lovgivning befinder sig i så henseende i god overensstemmelse med andre landes nyere lovgivning, der gennemgående har afskaffet de „infamerende“ straffe ligesåvel som „infamien“ som straf. På dette punkt indtager da den svenske lov af 1864, der bestemmer, at den, der dømmes til tab af „medborgerligt förtroende“, skal anses som „wanfjädad“ og udelukket fra alle de rettigheder, hvortil „god fjäd“ udfordres, en temmelig enestående stilling.

I den nærmere bestemmelse af de rettigheder, der som følge af forbrydelser kunne tabes, og af måden, hvorpå tabet sker o. s. v., er der derimod en næsten gennemgående uoverensstemmelse mellem vor lov og fremmed ret, og denne uoverensstemmelse er næppe på et eneste punkt ubetinget til fordel for os, på en række derimod utvivlsomt til vor skade.

Om at *offentlige stillinger* som følge af forbrydelser bør tabes omtrent i den udstrækning, som i vor gældende lov bestemt, derom vil næppe synderlig uenighed finde sted.

Men så meget mere kan indvendes mod den ordning, hvorefter dette tab er stillet som en straf, der absolut udelukker anvendelsen af bøde- og fængselsstraffen. At her ved i virkeligheden i mange tilfælde enten straffløshed kan fremkomme eller domstolene — forsåvidt dertil overhovedet er adgang — nødes til for at kunne anvende en effektiv straf at lade forbryderen blive siddende i den stilling, hvortil han har vist sig uværdig og uskikket, er for vel bekendt til, at derpå et ord behøver at spildes. Denne ordning er også, såvidt vides, ukendt udenfor Skandinavien, og selv i Danmark tilstedes det i alt fald i enkelte tilfælde samtidig at dømme til embedsfortabelse og fængsel (se således D. Strfl. § 130). Den almindelige regel andetsteds er, at *offentlige tjenestemænd for forbrydelser såvel i som udenfor tjenesten dømmes til de samme straffe som andre, og at hertil skal eller kan knyttes tjenestens tab, hvor forbrydelsens karakter så kræver*. Blot i enkelte tilfælde, navnlig hvor angældende ingen egentlig forbrydelse har begået, men ved sit forhold dog vist sig uskikket og uværdig til at beklæde den tillidspost, han indehar, lader man sig nøje med alene at fradømme ham denne.

Efter vor mening bør denne ordning antages også hos os. Blot vil der kunne være spørgsmål om efter omstændighederne i mindre grove tilfælde at tilstede domstolen alene at dømme til tab af den offentlige tjeneste, hvor den finder, at dette i sig virkelig vil være et ligeså stort onde som det, der ellers i regelen tilføjes gennem anvendelsen af den ordinære straf. Herved vil offentlige tjenestemænd ofte endnu kunne slippe billigere end personer i privat tjeneste, som også på grund af forbrydelsen mister sin stilling, uden at hertil sådant hensyn kan tages.

Af andre rettigheder, som kunne tabes, nævner straffeloven selv alene et par og det i meget specielle anvendelser, nemlig i valgbarhed i kap. 10 § 25 og næringsret i kap. 21 § 5. Ellers findes de herhenhørende bestemmelser i andre love: i grundloven, i universitetsfundatsen,

i den militære lovgivning, i loven om formandskaber og forligelseskommissioner, om sagførere m. fl., tildels også i lovbogen.

At denne ordning i sig selv er uhensigtsmæssig, siger sig selv. Emnet vil herved ikke alene berøves oversigtlighed, men mangel på sammenhæng og på systematisk fuldstændighed vil heraf måtte blive følgen. I virkeligheden vil nu også et blik på de bestemmelser, som haves, vise, at de lider af enhver fejl, som i så tilfælde er tænkelig ¹⁾,

¹⁾ Loven af 8de juni 1818 § 5 kræver for handlende en „ustraffelig vandel“, hvorimod det efter lovbogens 3—7—1 er nok for at blive håndværker, at „man ikke klarligen overbevises om nogen uærlig og lastelig misgerning, hvilken man ikke hos Gud og øvrigheden haver afsonet“, og loven af 12te aug. 1848 for sagførere kræver vidnesbyrd om „retskaffen vandel“, hvad vistnok på den ene side er noget mindre, på den anden side dog også måske noget mere end bevis for „ustraffelig“ vandel. For at kunne optræde som lærer eller læge fordres hverken „ustraffelig“ eller „retskaffen“ vandel, ja ikke engang hvad lovbogen kræver af håndværkere; og det samme gælder med hensyn til værgestillingen, efterat æresstraffen er ophævet. Relegation fra universitetet var en nødvendig følge af strafarbejde eller „vanærende straffe“, en udtryksmåde, som nu ialtfald er både dunkel og upassende. Ellers kan man vanskelig på grund af forbrydelser miste en stilling, som man allerede indtager. Sin fædremyndighed eller myndighed som ægtemand mister man end ikke, om man dømmes for ved rufferi at have søgt at forføre sine børn eller sin hustru. En sagfører kan vistnok berøves retten til at føre sager, når han hertil viser sig uduelig, og ligeså kan en person, der praktiserer som læge efter bevilling, i henhold til kvaksalverloven miste sin *Licentia practicandi*, men derimod ikke den, der er medicinsk kandidat. Den, der forfalsker levnetsmidler, således at de bliver skadelige for liv og helbred, kan frakendes retten til at tilberede eller handle med sådanne varer, når gerningen falder ind under straffelovens kap. 21 § 5, men ikke såfremt forbrydelsen er så grov, at den hører under kap 13 § 2.

Som en besynderlighed kan det også anmærkes, at efter den gældende lov den, som indehaver et embede eller bestilling, ikke alene kan frakendes dette, men også selv ved mindre forbrydelser dømmes uværdig til for fremtiden at erholde noget embede, ombud eller bestilling; den, som derimod intet embede o. s. v. indehaver, ikke heller kan dømmes uværdig til i fremtiden at opnå et sådant, selv om forbrydelsen er af de største og æreløseste.

og at de derfor stærkt have en reform behov. Og da kan der ikke være tvivl om, at denne bør foretages på den måde, at vi i overensstemmelse med, hvad i de fleste fremmede lovgivninger finder sted¹⁾, optager materien til en udtømmende og systematisk behandling i straffeloven selv.

¹⁾ *Tyskland:*

Dom på tugthus medfører for *altid* udygtighed til krigstjeneste og til at beklæde offentlige tjenester, herunder indbefattet stilling som sagfører, notar, jury eller meddomsmand.

Ved siden af tugthus- og dødsstraf, samt ved siden af de længere fængselsstraffe, eller når loven så udtrykkelig bestemmer, kan man *dømmes til tab af de borgerlige æresrettigheder* for en bestemt tid (1 til 10 år), regnet fra den tid, straffen er ophørt.

Denne dom medfører tab for *altid* af stillinger, som indhaves efter offentligt valg, af offentlige tjenester, værdigheder, titler, ordener og ærestegn.

Iøvrigt medfører den for den i dommen bestemte tid tab af ret til at bære landets kokarde, indtræde i krigstjeneste, at opnå offentlige stillinger, værdigheder, titler, ordener og ærestegn, at stemme i offentlige anliggender, vælge eller blive valgt og udøve andre politiske rettigheder, at tjenstgøre som vitterlighedsvidne, som værge, kurator, rettergangsfuldmægtig, medlem af familieråd, medmindre der handles om descendenter eller overformynderistyrelsen giver sit samtykke.

Ved fængselsstraffe kan istedetfor frakendelse af de borgerlige æresrettigheder i almindelighed en frakendelse af adgang til at beklæde offentlige stillinger finde sted. Virkningerne ere da indskrænkede til disse, men indenfor dette felt de samme som ellers.

Disse følger, hvadenten de indtræde *ipso jure* eller efter udtrykkelig bestemmelse i dommen, ere virkelige straffe, der kunne eftergives ved benådning, og bortfalder ikke ved den forøvrigt idømte strafs forældelse.

Desuden kan her nævnes, at falskt vidnesbyrd medfører udygtighed for altid til at aflægge edeligt vidnesbyrd, ligesom også enkelte andre specielle bestemmelser betager angældende ret til at drive sådan næring, som den, hvori han har forbrudt sig (St. G. B. § 319).

I realiteten omtrent ligedan, om end i formen noget forskellig, er i det *østerrigske* udkast sagen ordnet under navn af *Schmälerung der staatsbürgerlichen Rechte*. Dog omfatter denne straf alene de virkelig *statsborgerlige* rettigheder (herunder indbefattet sagfører- og notarstillingen) samt offentlige udmærkelser. Men ved siden heraf bestemmer udkastet særskilt, at den, der

De rettigheder, som da bør kunne fortages, synes at kunne nærmest i lighed med, hvad i den hollandske lov er bestemt, opregnes i følgende nummer, uden at der bør blive tale om at bringe dem ind under en fælles benævnelse:

---

forsætligt har misbrugt en *virksomhed*, som alene efter aflagt prøve kan udøves, kan forbydes at befatte sig med samme i en tid fra 6 måneder til 3 år eller undtagelsesvis for altid. Og har han lagt mangel på de fornødne kundskaber for dagen, kan retten til at udøve virksomheden fratages ham, indtil han har påvist, at mangelen er afhjulpen.

Den hollandske lov kender som *bistraf* berøvelsen af bestemte rettigheder (§ 28), nemlig: 1) retten til at beklæde offentlige stillinger eller visse offentlige stillinger, 2) til at tjene i krigsmagten, 3) til at vælge og blive valgt ved lovbestemte valg, 4) til at være retslig rådgiver eller forvalter, værge, kurator over andre børn end sine egne, 5) den fædrene myndighed, værgemålet over egne børn, 6) udøvelsen af bestemte næringsveje.

Afsættelsen af på livstid eller bestemt tid ansatte embedsmænd kan alene finde sted i de udtrykkelig lovbestemte tilfælde.

I hvilke tilfælde berøvelsen af disse rettigheder kan finde sted, bestemmes i lovens specielle del, hvor det da hedder, at med domfældelsen efter de og de §§ kan frakendelsen af de i § 28 1—4, 1—5 ell. lign. omhandlede rettigheder forbindes. Desuden indeholder imidlertid lovens §§ 29 og 30 de almindelige bestemmelser, at frakendelsen af offentlige stillinger altid kan finde sted, hvor forbrydelsen er begået i stillingen eller denne ved samme er misbrugt, og af fadermyndighed m. m., når forældre har begået forbrydelsen sammen med eller mod sine børn.

Frakendelsen er ved livsvarig straf på livstid; ellers varer den mindst 2 og højst 5 år længere end hovedstraffen.

Det spanske udkast sammenfatter under navnet *Inhabilitacion* de her omhandlede straffe. Denne er enten absolut og stedsovarende (*absoluta perpetua*), der medfører: 1) tab af alle offentlige stillinger og udmærkelser og udygtighed for altid til at opnå sådanne, 2) af retten til at vælge og vælges, 3) tab af pension o. lign. Er *Inhabilitacionen* vel absolut, men ikke stedsovarende, frembringer den blot de under 1 og 2 nævnte følger og dette alene for den bestemte tid (2 til 12 år). Er den speciel, bestemmer dommen, hvilke genstande den skal omfatte: den offentlige stilling, profession, håndværk eller kunst, eller valgret, som han har misbrugt. Ved siden heraf kender udkastet også en *interdicion civil*, der medfører berøvelsen af retten til at udøve fædrenemyndighed, være værge, kurator, deltage i familie-

- 1) Retten til at stemme eller vælge i offentlige anliggender, vælges eller udnævnes til offentlige stillinger eller opnå akademisk borgerskab.
- 2) Retten til at beholde offentlige stillinger, som man indehar, og offentlige udmærkelser samt akademisk borgerskab.

råd, administrere sine ejendele eller forsøje over dem i levende live. Domstolene kan bestemme denne strafs længde, hvor det ikke er sket i loven. Iøvrigt knytter loven disse straffe dels som accessoriske til de andre straffe, således medfører strafarbejde på mindst 12 år *interdiction civil*, sålænge straffen varer, og *inhabilitacion absoluta perpetua*. Dels kan *inhabilitacion* anvendes alene for mindre forbrydelser. Ellers er derom særskilt bestemt i den specielle del; således medfører rufferi med egne børn eller myndlinge tab af fædremyndigheden o. s. v. og i det hele taget domfældelse for usædelighed tab af retten til at være lærer.

I det *italienske* udkast af 1885 er *interdizione dai pubblici uffici* opstillet som en strafart. Denne er enten livsvarig eller tidsbestemt. Den livsvarige bevirker tab af ret til at vælge og vælges, af enhver politisk ret, af sæde i parlamentet og af stillinger som jurymænd, af alle offentlige stillinger, akademiske grader og værdigheder, dekorationer o. l., af alle sådanne stillinger følgende lucrative eller æresrettigheder, af stillingen som værge eller kurator, også for egne børn i de lovbestemte tilfælde, og af retten til at erhverve nogen sådan stilling o. s. v. som oven nævnt.

Den tidsbestemte *interdizione* medfører for en tid af i højden 5 år tabet af retten til at udøve eller erhverve politiske rettigheder eller offentlige stillinger og udmærkelser.

Loven bestemmer særlig de tilfælde, hvor forbudet yderligere kan begrænses til enkelte sådanne eller udvides til også at omfatte udøvelsen af en kunst eller profession.

Domfældelse til livsvarig straf eller *reclusione* medfører *ipso jure* tidsbestemt *interdizione*, tildels også tab af fædremyndighed, af værgemålet for hustru og testamentsmyndighed og gør tidligere testament ugyldigt.

Prigionia over 30 måneder medfører *ipso jure* tidsbestemt *interdizione*. Ved straffældelse for forbrydelse, der består i misbrug af offentlig stilling, eller af profession eller kunst, føjes altid tidsbestemt *interdizione* til den anden straf, og kan denne *interdizione* også udstrækkes til at omfatte udøvelsen af profession eller kunst. Iøvrigt bestemmes anvendelsen i lovens specielle del.

- 3) Retten til at være værge eller kurator eller til at gå irecte for andre, til at drive næring som sagfører, læge eller lærer;
- 4) Fædrenemyndigheden og værgemålet for hustru;
- 5) Retten til at drive visse andre næringsveje, der da i dommen blev at opregne (f. ex. være apotheker, jordemoder, fabrikant eller forhandler af guld- og sølv-sager, visse næringsmidler o. s. v.);
- 6) Retten til at stå i krigsmagten.

De største straffe (f. ex. tugthus over 10 år) burde medføre tab af samtlige rettigheder (undtagen de under nr. 5 nævnte), samme straf, idømt for mere end 2 år, medføre tabet af de under nr. 1, 2 og 3 nævnte rettigheder. Ligeledes kunde en almindelig bestemmelse optages om, at man altid kan fradømmes den ret, den stilling eller næringsvej, som man har misbrugt eller vist sig uskikket til. Iøvrigt vil der i lovens specielle del blive at bestemme, dels at visse forbrydelser medfører tab af visse af de her nævnte rettigheder, dels efter domstolens nærmere bestemmelse kunne medføre sådant tab.

Med hensyn til *tabets varighed* bør det vel ikke være genstand for tvivl, at tab af *offentlige stillinger*, som indhaves, er for bestandig, d. v. s. at det er en virkelig afsættelse og ikke blot en suspension, som finder sted. Ligeledes synes det tab, som er knyttet til frihedsstraf over 10 år, at burde være for bestandig. Hvad videre angår tab af rettigheder, som man ikke har vist tilstrækkelig

---

Omtrent på samme måde er loven ordnet i det *russiske* udkast og i sine væsentlige træk også i den *ungarske* og *appenzelske*, den *genfiske* og den *st. gallenske* lov. Det *kroatiske* udkast ligner nærmest det *østerrigske*.

Mere afvigende og tildels mere lig vor er ordningen i *Sve- rige*, i *Solothurn*, i *Zürich* og efter det *finske* udkast samt fornemmelig i *Danmark*. Nærmerø at gå ind herpå synes dog overflødig, da intet af disse lande kan siges at have noget system, som kan indbyde til efterligning; dertil er de for usammenhængende og irrationelle.

kundskab til at udøve, er her den i det østerrigske udkast foreslåede ordning den eneste rimelige, nemlig, at retten generhverves, når man godtgør, at grunden til dens berøvelse er bortfalden.

Udenfor disse tilfælde kan der være tvivl, om man bør optage det ellers almindelige system, at en *bestemt tid sættes i dommen selv*, eller om her det hos os ved loven af 9de juni 1883 om æresoprejsning etablerede system bør fastholdes, således at tiden altid efter dommen er ubegrænset, men den domfældte, der kan påvise i den at have ført en ulastelig vandel, gives en mere eller mindre bestemt ret til æresoprejsning. I motiverne til denne lov er udtalt, at dette sidste system i sig selv fortjener fortrinnet, da afgørelsen bør afhænge af angældendes forhold efter og ikke forud for dommen. Dette er vistnok også indtil en vis grad fuldkommen sandt, men i mange tilfælde vil det dog efter forbrydelsens og sagens betydning være både ubilligt ligeoverfor den domfældte og til uforholdsmæssigt bryderi for administrationen, at en sådan undersøgelse af hans vandel skal anstilles. Man kan ubetænkeligt ialfald tilstede domstolene ved mindre forbrydelser at begrænse tabet af de under no. 1 nævnte rettigheder til en bestemt tid. Således er ordningen også i enkelte schweiziske kantonen, hvor tildels tiden er bestemt, dels henvist til rehabilitation.

Efter de fleste fremmede love er de heromhandlede tab af rettigheder at opfatte som straffe. Efter vor lovgivning er dette tildels tilfældet, nemlig hvad angår tab af offentlige stillinger, men ellers ere de i regelen civile følger af straffedommen. Nogen egentlig betydning har denne forskellige opfatning næppe uden m. h. t. adgangen til benådning, men netop dette hensyn taler for, at de opstilles som virkelige straffe; thi al den stund det er benådningsrettens øjemed at rette på lovens ufuldkommenheder, bør denne adgang kunne omfatte såvel denne side af dommen som de andre. Der er også lidet hold i, at man ved be-

nådning kan bevirke, at nogen beholder sit dommerembede, men ikke, at han kan vælges til forligelseskommissær.

Disse rettighedstab ville da som regel optræde som bistraffe, hvis idømmelse iøvrigt med hensyn til præscription o. lign. ikke vil være bunden til hovedstraffen. Men de bør, som alt nævnt, også efter omstændighederne kunne anvendes alene; således vil fradømmelse fra embedet i regelen i og for sig og alene være en tilstrækkelig straf for lovstridig overhørighed eller uforstand i embedsførsel.

Forskellige andre straffe.

Bødestrafen. Med hensyn til denne forekommer følgende forandringer i det bestående mig anbefalelsesværdige.

Maximum bør ialfald ved enkelte forbrydelser forhøjes. Meningen er jo, at bøderne altid skal kunne være en følelig straf, men i mange tilfælde vil dette ikke være tilfældet, når man ej kan komme over 800 kr. De fleste fremmede lande har også ganske andre beløb, således Danmark 4000 kr. og det italienske udkast 10000 lire, og også vi kender udenfor straffeloven meget højere bødesatser. Man behøver iøvrigt aldeles ingen maximalsats at sætte i den almindelige del, man kan overlade til de enkelte straffebestemmelser fastsættelsen heraf. Dette er de fleste landes ordning, således den tyske, hvor f. ex. professionelt ågreri kan straffes med indtil 3 måneders fængsel og 15000 marks bøder.

Ubetinget rigtigt er det også, at bøder bør kunne idømmes ved siden af anden straf, navnlig frihedsstraf. Ved vindesyge forbrydelser opnår man ellers ingen tilfredsstillende ordning, såmeget mere som det ingenlunde altid engang vil være muligt gennem ilæggelse af skadeserstatning at berøve angældende frugterne af forbrydelsen. Herpå er det professionelle ågreri netop et eksempel, ligeså hæleri. Man kan blot ilægge erstatning til en bestemt person, men det vil aldrig oplyses, hvem eller hyormange

der i tidens løb har været skadelidende ved deslige professionelle forbrydelser.

Om at bødestraffen i tilfælde af insolvens forandres til fængselsstraf, er omtrent alle lande enige. Mange steder gives der imidlertid den dømte valget, og i sig selv kan meget tale derfor; dog vilde en sådan ordning selvfølgelig være forkastelig, hvor bøder idømmes ved siden af fængselsstraf.

Når den norske straffelov har en absolut bestemt skala for omsættelsen af bøderne i fængselsstraf, er den derimod temmelig enestående. Alene Sverige og det finske samt spanske og italienske udkast vides at have denne ordning. Ellers ere lovene enige om at lade retten selv bestemme den subsidiære frihedsstraf og i så henseende at give den ialfald noget rum til afpasning efter de konkrete forhold. *Enkelte går endog så vidt, at de alene i sin almindelighed bestemmer maximum for den frihedsstraf, som kan træde i stedet, og dette mønster er det, jeg finder, at vi bør følge, som det både hensigtsmæssigste og mest logiske.* Ved fastsættelsen af bødestraffen tages et hensyn, som er særegnet for denne straf, hensynet til angældendes formuesforhold. I hvilken grad hensynet skal tages, er overladt den domstol, som dømmer. Alene den kan da også vide, hvilken frihedsstraf nærmest vil svare til den idømte pengestraf. Selvfølgelig er der ingen betænkelighed ved at overlade denne bestemmelse til retten. Hvor f. ex. bøde i straffetruselen forekommer alternativt med fængsel, kan den nu idømme enten fra 8 til 800 kroner i bøder eller fra 4 til 30 dages fængsel på vand og brød. Dømmer den til 800 kroner, omsættes disse nu ubønhørligt i 20 dages sådant fængsel, skønt den dømmende ret selv kunde have ladet ham slippe med 4 dage og alene har undladt dette, fordi den ikke vilde dømme ham så strengt. Hvilken art frihedsstraf der skal substitueres, bør afhænge af domstolen. Man kunde som straffens maximum måske sætte 3 måneder af den almindelige frihedsstraf eller $4\frac{1}{2}$ af den anden.

Forvisningsstraffen, der i sin tid var meget brugt og yndet, er som bekendt forsvunden fra vor strafferet ligesom fra mange andre landes. Vistnok kan udlændinge som følge af forbrydelser forvises ud af landet, men dette er efter vor gældende ret ingen straf, men en administrativ forholdsregel. Og iøvrigt kan ingen forvisning finde sted hverken fra riget eller fra eller til noget bestemt sted inden riget. Vistnok vil strafarbejdsfanger ved sin løsladelse kunne blive sendte til et bestemt sted, til sin hjembygd eller et andet sted, hvor det antages, at de kunne finde erhverv, men nogen forpligtelse til at forblive der påligger dem ialfald ikke.

I adskillige fremmede love benyttes derimod fremdeles forvisningsstraffen i større eller mindre udstrækning, selv om man ser bort fra den ejendommelige form, som benævnes deportation, der fremdeles er i brug i *Frankrige* og *Rusland*. For det første er i de fleste stater også udlændinges udvisning efter udstået straf indrangeret under straffene. Dernæst er det ikke ualmindeligt, at den løsladte straffange i henhold til dommen stilles under politiopsigt, og at heri en berettigelse ligger for politiet til at forbyde ham at bopætte sig på bestemte steder (således i *Tyskland*, i *Frankrig* og efter det *russiske* udkast). Efter det *østerrikske* og *kroatiske* udkast kan man imidlertid give udtrykkelig dom på forvisning fra ethvert sted, hvor angældende ikke hører hjemme, og hvor hans nærværelse anses farlig for sikkerhed på person, ejendom eller den offentlige sædelighed. Dette kan dog her aldrig anvendes som selvstændig hovedstraf, men er i virkeligheden alene en sikkerhedsforholdsregel mod den straffede, hvilken imidlertid af hensigtsmæssighedshensyn er indrangeret blandt straffene. En videre brug af forvisning gør derimod det *italienske* og det *spanske* udkast. Efter det første kan man istedetfor en straf af *prigionia* eller *detenzione* indtil 6 måneder dømmes til forvisning til et bestemt sted inden riget eller fra det sted, hvor forbrydelsen udførtes og den fornærmedes og

dømtes hjemsted, (art. 23). Efter det sidste kendes ved siden af landsforvisning *relegacion* for en bestemt tid fra 6 til 20 år eller for bestandig og *destierro* fra 6 måneder til 6 år. Den første er en forvisning til bestemte steder udenfor den pyrenæiske halvø, den sidste en forvisning fra bestemte steder.

Det synes klart, at en brug af forvisningen nærmest i *orerensstemmelse med det østerrigske udkast i mange henseender anbefaler sig*. Den vil da træde i stedet for den sikkerhedsarrest, som nu kan pålægges for trusler, og som i sig selv synes en betænkelig hård foranstaltning. Den vil da også kunne anvendes i mange andre tilfælde, hvor angældendes forbliven på bestemte steder i virkeligheden indeholder en trusel, uden at loven nu tilsteder at fordr nogen garanti. Nødvendigheden af at have et sådant middel er også omtrent overalt erkendt; blot er det som set i de fleste lande overladt til politiets skøn at anvende det, idet dommen har stillet forbryderen under politiopsyn. Men dette synes videregående end at forlange, at retten selv i dommen skal bestemme, at der skal være adgang til at træffe en sådan forføjning. I *England* kan man regelmæssig i anledning af forbrydelser enten affordres sikkerhed eller sættes fast, og herom gælder det da endnu mere, at dette er overdreven strengt, når det samme kunde være opnået gennem en forvisning.

I enkelte tilfælde, hvor en forvisning af oven nævnte grunde vil findes på rette sted, vil den vistnok efter omstændighederne og i forhold til forbrydelsens størrelse fremstille sig som en så streng forholdsregel, at *det må anses uforment at idømme anden straf ved siden af*. Det kunde da blive spørgsmål om forsåvidt at følge det italienske udkasts eksempel og tilstede retterne at dømme til forvisning alene og således lade denne ganske træde i stedet for anden frihedsstraf. Et videre gående spørgsmål igen er det, om man skulde følge dette udkast også deri, at man tilstede substitutionen, selv der hvor ingen særegne

grunde taler for forvisningen, men retten dog finder, at en sådan vilde være straf nok. Jeg antager, at dette vilde være et betænkeligt skridt, da det i virkeligheden er såre vanskeligt for en domstol på forhånd at bedømme, hvor stort onde en forvisning vil være. Resultatet vil kunne vise, at, hvad man har antaget for et ret føleligt onde, vil være et gode og omvendt. Afgørelsen, der jo ganske måtte overlades rettens skøn, vilde blive såre vilkårlig, og den almindelige tendens til at formilde loven i anvendelsen vilde her finde et brugbart middel.

Det antages også at anbefale sig at følge det almindelige eksempel deri, at udlændinges udvisning ud af riget optages blandt straffene. Derved vindes ikke alene en større garanti, men man opnår også, at man ved straffedømmingen kan tage hensyn til det onde, som vilde ligge i en sådan udvisning.

De fleste love tilsteder, at løsladte grovere forbrydere for en vis tid stilles under *speciel politiopsigt*. Hvad heri imidlertid ligger, er ikke overalt det samme. Efter den tyske lov kan politiet forbyde angældende at vælge bopæl på bestemte steder og udvise ham, om han er udlænding, hvorhos husundersøgelse kan foretages til enhver tid af døgnet og uden at nogen bestemt mistanke behøver at være tilstede (straffelovens § 39 kfr. straffeprocesslovens §§ 103 og 104).

I Frankrig kan han ligeledes forbydes at tage bopæl på bestemte steder, men derhos må han opgive, hvor han vil tage sin bopæl, og forblive på hvert sted, hvor han nedsætter sig, mindst sex måneder samt anmelde enhver flytning, og fremstille sig for mæren på ethvert nyt sted, hvorhen han drager.

I England medfører politiopsigten ikke nogen ret til at forbyde ham at vælge og forandre frit sit opholdssted,

men han må altid anmelde valget og enhver forandring samt desuden enten personlig eller skriftlig engang om måneden melde sig for politiet.

I enkelte landes straffelove er dette institut ikke omhandlet: således ikke i Danmark og Sverige og ikke heller i Holland, Ungarn, i kanton Bern eller efter det finske udkast. Men kendt vil det dog være omtrent overalt i enkelte anvendelser, se således den danske lov 3die marts 1860 om straffen for løsgængeri og betleri og den svenske lov af 12te juni 1884 om løsdrevne. Det vil imidlertid da være korrektere at optage denne forholdsregel som en almindelig institution, navnlig når også reglerne om løsgængeri optages i straffelovene.

Endnu nogle andre straffe kendes i flere eller færre fremmede lande.

Således *bekendtgørelse af dommen*. At dommen i injuriersager besørger bekendtgjort på den dømtes bekostning, at navnlig tidninger, hvori ærekrænkende udtalelser har stået, bør tilpligtes at bekendtgøre dommen, synes rimeligt, men herom behøves intet at udtales i lovens almindelige del.

I de schweisiske kantonallove findes regelmæssig optaget mellem straffene *forbudet mod at besøge værtshus* for en bestemt tid (således i Bern, Zürich, St. Gallen, Appenzell).

Efter engelsk ret anvendes i ikke ringe udstrækning *piskning* ej alene på gutter, men også på voxne mænd, tildels også kvinder (hvad dog er foreslået ophævet), navnlig som en bistraff ved siden af frihedsstraffen. Ellers anvendes i det hele taget udenfor Norge ikke legemlige straffe uden som disciplinærstraffe på straffanger. Alene Danmark gør herfra en undtagelse, idet her legemlig straf er tilstedt anvendt på individer under 18 år.

Arbejdshus, tvangsarbejde. De fleste lande ere enige om, at personer, som kunne, men ikke ville gennem lovligt arbejde skaffe sig det nødvendige til livsophold, blive at tvinge dertil. Herunder går da først og fremst dem, der betler istedetfor at arbejde, men dernæst også dem, der overhovedet intet stadigt erhverv kunne påvise, og som således må antages at ernære sig på ulovlig måde. Iøvrigt er i gennemførelsen reglerne noget forskellige¹⁾ uden at

¹⁾ I *Tyskland* straffes med fængsel indtil 6 uger: landstrygere, betlere eller personer, som benytter sine børn til eller undlader af afholde dem fra at betle; den, som således hengiver sig til spil, drik eller lediggang, at han kommer i en tilstand, hvori gennem offentlig foranstaltning fremmed hjælp må benyttes til hans eller hans families underhold; kvinder, der på grund af professionel utugt er stillet under politiopsigt, og som handler imod de givne forskrifter eller som driver utugt uden at være stillet under sådan opsigt; den, som modtager offentlig fattig-understøttelse, men af dovenskab vægrer sig ved at udføre det ham anviste arbejde; den, som efter at have tabt sit tidligere arbejde, ikke inden en fastsat tid har skaffet sig andet udkomme og heller ikke kan påvise, at han forgæves har søgt sådant.

I samtlige disse tilfælde kan arbejdstvang forbindes med fængselsstraffen og angældende også anvendes til arbejde udenfor anstalten. *Desuden kan dommeren bestemme, at angældende efter udstået straf skal af politiet kunne indsættes i arbejdshus eller anvendes til offentlige arbejder for indtil 2 år.* Betlere kunne dog alene behandles på denne måde, når de have optrådt med trusler eller bevæbnede eller ere dømte 3 gange i løbet af et år.

Det *østerrigske* udkast har den almindelige regel, at overalt, hvor nogen kan stilles under politiopsigt, kan, hvor der handles om arbejdssky eller for ejendomssikkerheden farlige individer, dommen også lyde på, at angældende efter straffens udståelse skal forvares i en tvangsarbejds- eller forbedringsanstalt, hvad iøvrigt bliver at ordne gennem en særskilt lov. Ved gentagne domfældelser for følgende forbrydelser kan politiopsigt pålægges og altså sådant tvangsarbejde bringes til anvendelse: på betlere og landstrygere og på personer, der ere dømte for disse forbrydelser eller for ejendomsindgreb, og som ikke kunne trods advarsel påvise at have eller have søgt lovligt erhverv, ligeså på personer, der modtage offentlig understøttelse og ere i samme tilfælde, samt på prostituerede kvinder, der overtræde politiets forskrifter. I alle disse tilfælde er desuden

der imidlertid her ligger nogen vægt derpå. Af større betydning på dette punkt er derimod den tildels noget forskellige måde, hvorpå det nævnte formål søges nået.

Enkelte lande anvender her alene de sædvanlige strafarter, dog således, at straffen altid bliver en arbejdsstraf,

---

også ligesom i Tyskland straffen selv, skønt i navnet „haft“, forbunden med arbejde.

Efter det italienske lovudkast om lediggang, landstrygeri og ulovligt betleri straffes den, der er uden erhverv og ikke femten dage efter at være advaret har skaffet sig fast arbejde, respektive fast bopæl, med arrest indtil 3 måneder, i gentagelsestilfælde indtil 5. Denne straf kan befales udstået i et arbejds- hus eller straffangen kan anvendes til offentlige arbejder. Efter udkastet om lov om den offentlige sikkerhed er *drukkenkab* på offentlige steder strafbar med mulkt, og om den er habituel med arrest indtil 15 dage, hvormed kan forbindes arbejde, således som oven sagt.

Engelsk ret (efter Stephens Digest of Crim. Law.):

En *doven og uordentlig* person er enhver, der skønt arbejds- før undlader at arbejde og derved pådrager det offentlige udgifter, eller som vender tilbage til en kommune, hvorfra han er udvist og falder denne til byrde, eller vandrer omkring som skræppekræmmer uden dertil erhvervet tilladelse. Ligeså prostituerede kvinder, der vandre om på offentlige steder og optræder usømmelig, samt enhver som betler offentlig eller under falske foregivender eller, skønt han modtager offentlig understøttelse, vægrer sig for at lade sig indsætte i arbejds- hus eller for at arbejde.

En „*rogue and vagabond*“ er enhver, der forser sig som oven sagt efter tidligere at være dømt for de samme forhold, eller driver trolddomskunster etc. i bedragerisk hensigt eller flækker omkring uden at tage logi og uden påviselige midler til underhold og uden at gøre rede for sig, eller som offentlig opfører sig usømmelig eller betler på forskellige kvalificerede måder eller forlader kone og børn uden livsophold. Ligeledes enhver, der findes i besiddelse af tyveredskaber i hensigt at stjele eller bevæbnet i hensigt at begå forbrydelser eller sniger sig i sådan hensigt ind i andenmands bolig samt enhver mistænkelig person, der driver omkring på en sådan måde og sådanne steder, at det antages sandsynligt, at han pønser på at begå en grov forbrydelse.

En „*uforbederlig rogue*“ er den, som bryder ud af fængsel eller anden gang dømmes som *rogue vagabond*, eller som, når han gribes som sådan, gør voldsom modstand.

andre lader efter den egentlige strafs udståelse angældende i henhold til dommen indsættes i særligt for deslige indvidere indrettede tvangsarbejdshuse, hvor de kan beholdes i en tid, hvis maximumsgrænse alene er bestemt. Atter andre benytter selve indsættelsen i deslige huse som hovedstraf. (Se iøvrigt herom anmærkningen.)

Som bekendt er denne materie hos os ordnet gennem fattiglovene på en måde, som i væsentlig grad stemmer med, hvad andetsteds er almindeligt. I flere henseender forekommer den der trufne ordning mig dog dels mindre heldig, dels helt ud forkastelig, og da behandlingen af de her omhandlede samfundsklasser unegtelig har den aller-

---

Straffen for den førstnævnte klasse er fængsel med hårdt arbejde indtil en måned, for den anden indtil 3, for den tredje indtil 1 år samt, om angældende er en mandsperson, piskning.

Efter *fransk* ret er landstrygeri en forbrydelse, som straffes med indtil 6 måneders fængsel og 10 års politiopsigt, hvad der medfører forpligtelse til under straf af indtil 5 års fængsel at tage fast bopæl. Ulovligt betleri straffes med fængsel indtil 6 måneder og derefter indsættelse i et dépôt de mendicité. I kvalificerede tilfælde kan straffen stige lige til 5 år. I Belgien er den franske rets regler optaget i en noget formildet skikkelse. Se lov af 6te marts 1886 om betleri, landstrygeri og arbejdshuse.

I *Sverige* er nu emnet ordnet ved 2 nye love af 12te juni 1885, den ene angående løsdrivares behandling, den anden angående betleri. Enhver, som uden beskæftigelse flakker omkring fra sted til sted uden midler til livsophold ligesom enhver anden, der undlader at søge erhverv og lever på en for den almindelige sikkerhed, orden og sædelighed farlig måde, kan behandles som løsgænger og efter at være advaret dømmes til tvangsarbejde indtil 1, i gentagelsestilfælde 3 år, hvorhos han de tvende første år kommer under politiopsigt og ej tør forlade sin hjemstavnskommune. Omtrent på samme vis behandles betleri.

Ikke væsentlig anderledes er sagen ordnet i *Danmark* ved lov af 3die marts 1860, hvorhos kan efterses lov 4de februar 1871 § 6 og 10de april 1874, der også gør arbejdshus anvendeligt på prostituerede kvinder.

Med hensyn til ordningen i kanton *Bern* må henvises til lov om fattigpolitiet af 14de april 1858 og om kantonale arbejdsanstalter af 11te april 1884 kfr. straffelovens § 122.

største betydning for straffelovgivningen, antager jeg, at man ved denne lejlighed har al opfordring til at revidere de gældende bestemmelser, hvilket da lettest sker på den måde, at emnet i lighed med, hvad også er almindeligst andetsteds, optages i straffeloven selv.

Hvad selve reglernes materielle indhold angår, vil der vistnok være al opfordring til i det hele taget at forandre dem i skærpende retning, men derom er ej her stedet at tale. Når derimod efter vor gældende ret indsættelse i arbejds hus snart opfattes som en straf, der blot kan ilægges ved dom, snart som en administrativ forholdsregel, hvorfor ingensomhelst form er foreskrevet, er dette noget, hvorom vi omtrent står alene i verden. Unegteligt er der, hvad man end vil dømme om denne ordnings grundlovmæssighed, her ingen grund til at slå vrage på den garanti, som ligger i, at afgørelsen lægges i en andens hånd end anklagerens og omgærdes af former.

Min mening er da den, at *indsættelse i arbejds hus (eller hendømmelse til arbejde) bedst helt igennem gøres til straf*. At gøre den til en bistraff således som f. ex. Tyskland synes en unødvendig vidtløftighed, men man vil kunne opnå det samme, som der gennem denne ordning tilsigtes ved at optage den regel, at *dommen alene fastsætter tidens maximums- og minimumsgrænse*. Administrationen vil da som nu kunne slippe angældende, når han har hensiddet den tid, som anses passende som straf for det udviste forhold, og han nu sandsynliggør at ville leve ordentligt og ernære sig lovligt. Tillige må det vistnok komme under overvejelse mere end nu er tilfældet at gøre arbejdsanstalten til statsinstitution.

Oversigt over de fremmede love og lovudkast,
som ere benyttede.

I de senere år har de fleste lande dels givet sig nye straffelove, dels påbegyndt arbejdet dermed og næsten, hvor man vender blikket, vil man da enten finde en ny lov eller ialtfald et nyt lovudkast. Da det synes selvfølgelig, at vi under udarbejdelsen af vort udkast så fuldstændig som muligt udnytter det rige materiale, som således udlandet byder os, vil det vistnok være gavnligt her at give en fortegnelse over og kort redegørelse angående nyere udenlandske love og lovudkast.

1. *Den tyske straffelov af 31te maj 1870.* Denne lov istandbragtes på meget kort tid, idet nemlig arbejdet dermed først påbegyndtes i sidste halvdel af 1868. Udkastets forfatter, Geheime-Ober-Justitsråd FRIEDBERG, havde allerede i juli 1869 såvel dette som indgående, omfangsrige motiver færdige. Ikke destomindre nyder loven stor anseelse såvel i som udenfor Tyskland, og der har hidtil ikke været tale om nogen almindelig revision eller væsentlige forandringer, hvorimod den vistnok gennem senere love har modtaget enkelte tillæg, således ved love af 26de februar 1876 og 24de maj 1880, hvorhos må bemærkes, at lovens bestemmelser om bankerot er afløst af konkurslovens. Desuden kan mærkes aktieloven af 18de juli 1884, der indeholder en række straffebestemmelser om dette emne, og loven om sprængstoffer af 9de juni s. å.

2. *Den ungarske straffelov af 1878,* vel værd udlandets opmærksomhed; den systematiske ordning af stoffet er for en stor del bedre end i den tyske straffelov, og også i materiel henseende fortjener et antal afvigende bestemmelser fortrinet for de tilsvarende i denne. (Dochow i Gerichtssaal XXX s. 238). Tysk oversættelse af Steinbach, Budapest 1878.

3. *Den nederlandske straffelov af 3die marts 1831.* Den i 1870 nedsatte kommission endte sit værk i 1875,

men først i 1879 besluttede regeringen at fremsætte forslag. Denne lov nyder den største internationale anseelse og betragtes i almindelighed som det adækvateste udtryk for videnskabens nærværende standpunkt.

4. *Straffelov for staten New-York af 26de juli 1861.* Arbejdet begyndte egentlig allerede 1857, men er væsentlig blot en kompilation, der også har bevaret den engelske vidtløftighed i udtryksmåde. (Kfr. Zeitschr. f. g. Strafrechtsw. 1884 s. 114).

5. *Straffelov for kantonen Solothurn 1885* (Kfr. Zeitschr. etc. 1836.)

6. *Straffelov for kantonen St. Gallen 1885*, resultatet af et tyveårigt revisionsarbejde og af 4 udkast. (Kfr. Zeitschr. etc. 1886.

7. *Straffelov for kantonen Zürich af 23de januar 1871.*
Lov om straffefuldbyrdselsen af s. d.

Tillægslov om åger 18de juni 1883.

8. *Straffelov for kantonen Appenzell A. Rh. af 28de april 1878.*

9. *Dansk straffelov af 1866.*

10. *Svensk straffelov af 1864.* En delvis revision af enkelte partier er under overvejelse

11. *Belgisk straffelov af 1867;* (en revision af Code Pénal.)

12. *Østerrigsk udkast til straffelov* blev første gang forelagt repræsentationen 1874, men er endnu ikke endeligen behandlet. Udkastet, der er udarbejdet af anseede kriminalister og med stor dygtighed, slutter sig nær til den tyske lov, men ledsages ikke af motiver.

En speciel lov angående uredelig handlemåde ved kreditforeninger gaves 28de maj 1881 i 17 §§; om sprængstoffer af 27de maj 1885.

Den gældende østerrigske straffelov er af 27de maj 1852, men denne er igen nærmest blot en revision af loven af 3die september 1803.

13. *Spansk straffelovsudkast af 1884* udarbejdet af den

daværende justitsminister SILVELA i 665 §§, men næsten uden motiver. (Kfr. Gerichtssaal 1885 s. 417.)

14. *Engelsk straffelovsudkast*, forfattet 1877 af JAMES STEPHEN og forelagt parlamentet 1878. Senere er det gang på gang af forskellige ministerier forelagt parlamentet uden endnu at være kommet til endelig behandling. (Kfr. J. STEPHEN i Zeitschrift für ges. Strafrechtsw. 1881.)

Endel specielle straffelove er imidlertid istandbragt:

Prevention of Crime (Ireland) Act. 1882. (Zeitschrift f. ges. Strafrecht III. 206, IV. 119.)

Sprængstoflovene 1883. (Zeitschrift f. ges. Strafrecht III. 550, IV. 123.)

Criminal Law Amendment Act. 1885 rettet mod kobleri, pigehandel etc. (Zeitschr. f. g. Strafrecht 1885: 287.)

Allerede i 1860 fik *Britisk Indien* sin særegne straffelov, nærmest efter et udkast, udarbejdet af lord MACAULAY allerede 1834—38. Denne lov, der anses for særdeles god, „kan betegnes som den engelske straffelov, befriet for alle sine formaliteter og overflødigheder, systematisk ordnet og i enkelte dele afpasset efter Britisk Indiens ejendommeligheder.“ (STEPHEN: *History of Crim. Law* I. s. 300.)

15. *Italiensk straffelovsudkast*. Det første udkast forelagdes senatet i sessionen 1873—1874. Senere har forslag gang på gang været fremsat, efterat udkastet under de forskellige ministerier har undergået enkelte forandringer. Første bog vedtoges også af deputeretkammeret 1877, men videre er man hidtil ikke kommet, idet man nemlig ikke har kunnet opnå enighed mellem dette og senatet om spørgsmålet om dødsstraffens afskaffelse.

16. *Russisk straffelovsudkast*. 1881 nedsattes en kommission af 14 medlemmer til udarbejdelsen af et sådant. 22de oktober forelagde prof. TAGANZEF for denne udkast til den almindelige del med motiver. Af den specielle del er afsnittet om forbrydelse mod person udarbejdet ligeledes af Taganzef. (Oversættelse på tysk af dr. GREFFNER.) (Zeitschrift f. g. Strafrecht 1886. 559.)

17. I *Frankrig* har det hidtil været forholdsvis roligt på straffelovgivningens felt. Dog er *recidivistloven* af 27de maj 1885 samt presseloven af 29de juli 1881 at mærke. (Gerichtssaal 1885, 64, Zeitschrift f. ges. strafrecht 1885 s. 641.) I 1884 indbragte imidlertid CHARLES LUCAS for senatet en petition angående nødvendigheden af Code Pénals revision. En nedsat kommission udtalte sig på det bestemteste til gunst herfor.

18. *Kroatisk straffeudkast*. (Gerichtssaal 33. 639; 32. 49. 453 og 31. 631.) Udkastet er udarbejdet i løbet af to år af justitschef DERENČIN og var færdigt i slutten af 1879 og er oversat på tysk af CUCULIC samt i TAUFFER: *Gesammelte Wohlmeinungen über den kroatischen strafgesetzentwurf*, Wien 1882.

19. *Finsk straffelovsudkast*. Udkast af 1875 udarbejdet af en kommission, hvis vigtigste medlem prof. EINSTRÖM var, senere gennemgået af en granskningskommission (Helsingfors 1884), men vistnok endnu bestemt til at undergå en ny gennemgåelse. En indgående kritik af udkastet er leveret af HAGSTRÖMER: *Granskning etc. Upsala* 1884.

Italien.

Literatur: Dr. II. FÖHRING: Die Reform und der heutige Stand des Gefängniszwesens in Italien. Heft 15 des Nordwestdeutschen Vereins für Gefängniswesen, Hamburg 1885.

At skaffe sig et anskueligt billede af fængselsvæsenet i Italien er meget vanskeligt på grund af den mangel på enhed, som i dette land hersker såvel på straffelovgivningens som på straffefuldbyrdsens felt. I denne henseende byder imidlertid det nævnte værk af den bekendte utrættelige Dr. FÖHRING en fortrinlig vejledning, og det er på samme, nedenstående fremstilling i alt væsentligt er bygget.

Den stedfindende ordning af Italiens fængselsvæsen i det hele kan langt fra erkendes som mønstergyldig, og de reformbestræbelser, som nu i et par årtier med prisværdig iver har været drevne, må betegnes for en væsentlig del som forsøg med andetsteds tidligere og rationelt gennemførte principer.

Før Italiens samling til ét rige havde enhver af enkeltstaterne sine særegne straffelove. Efterhånden som foreningen skred frem, påtvang Victor Emanuel sine nye lande kong Karl Alberts temmelig strenge sardiniske codice penale af 1839 i en noget revideret form. Dette lykkedes dog ikke i Toskana, som, selv efterat den væsentligste indvending mod den sardiniske lovbog, dødsstraffen, for dette

lands vedkommende var bleven strøgen, dog holdt fast ved sin egen straffelov, Leopold den andens af 1853; den fik det da også tilslut beholde. Der gælder altså i Italien tvende straffelove, den sidste rigtignok kun for 2 af landets 28 millioner indbyggere.

I. Den *sardiniske* lovbog har den franske tredeling af forbrydelserne; hertil svarer en tredeling af frihedsstraffene i kriminelle, korrektionelle og politi-straffe.

a) Kriminalstraffe:

i lavori forzati a vita, strafarbejde på livstid og

i lavori forzati a tempo strafarbejde på en tid fra 10 til 20 år, udstås i de såkaldte *bagni penali* under strengt arbejde for staten; livsfangerne bærer lænke om foden.

la reclusione, strafarbejde fra 3 til 10 år, udstås i et *casa di reclusione* (tugthus).

la relegazione fra 3 til 20 år svarer til det danske statsfængsel (det tyske festungshaft) og udholdes i fæstningen eller andre dertil bestemte rum.

b) Korrektionelle straffe:

il carcere, fængsel fra 6 dage til 5 år, svarer til det tyske gefängniss og udføres i et *casa di correzione*; straffe under 6 måneder kan dog udstås i distriktsfængslerne. Fangen holdes til de i anstalten indførte arbejder.

la custodia er et fængsel, der anvendes på unge og umodne forbrydere under 14 år istedetfor andre frihedsstraffe, og hvis hovedøjemed er undervisning og arbejde (*casa d'istruzione et d'industria*).

il confino og *l'esilio locale* er begge en slags forvisningsstraffe, den første bestående i forpligtelse for angældende til at bo i en i dommen bestemt kommune, den anden i at holde sig borte fra en bestemt kommune. I tilfælde af overtrædelse træder *carcere* istedet for resten af straffetiden.

c) Politistraf er *gli arresti*, arrest fra 1 til 5 dage.

II. Den *toskanske* straffelov behandler alle egentlige forbrydelser under et („*delitti*“); politiovertrædelserne („*tras-*

gressioni⁴⁾ findes omhandlede i en særskilt, også i 1853 udkommen politistraflov.

De kriminelle frihedsstraffe ere følgende:

l'ergastolo, livsvarigt straffearbejde, udholdes i særskilte anstalter med jærnlænke om foden.

la casa di forza, strafarbejde på tid fra 3 til 20 år.

la carcere, fængsel fra 1 dag til 6 år.

l'esiglio particolare, forvisning af den ovenomhandlede art.

Politistrafloven har *la carcere* fra 1 dag til 3 måneder.

Unge forbrydere under 14 år kan ikke idømmes strengere straf end *carcere*; for personer mellem 14 og 18 år er *casa di forza* maximalstraf.

Næsten alle de nævnte frihedsstraffe er i lovene genstand for en uendelig inddeling i grader, som ingen interesse har. —

Hvad selve *straffefulbyrdelsesmåden* angår, er der også forskel mellem de to love.

Mærkelig er her den *toskanske* lovs bestemmelse om, at al frihedsstraf af hvilkensomhelst tidslængde skal udsones i enrum under fuldstændig adskillelse fra medfanger (in *segregazione continua*); i denne udstrækning vides det filadelfiske system nu for tiden intetsteds anvendt. Undtagelser er kun gjort for gamle forbrydere over 70 år samt for livstidsfanger, som, efterat de har tilbragt 20 år i celle, kan stedes til fællesarbejde om dagen under tavshedspåbud, hvis de selv forlanger det.

Ganske anderledes er forholdet i det øvrige Italien. Her hersker for den største del det gamle fællessystem, og som det synes endnu tildels i den allerværste skikkelse¹⁾. Det italienske fængselsvæsen er et uhyre apparat. Efter beretningen for 1878—1883 havde Italien i sidstnævnte år 325 penitentiere anstalter. Af disse er 95 egentlige straf-

¹⁾ Se CARON DE RENZIS referat af 5te juni 1884 i det italienske deputeretkammer, meddelt i uddrag hos TAUFFER: Beiträge zur neuesten Geschichte des Gefängniswesens p. 66 fsg.

anstalter med et gennemsnitlig dagligt belæg af 32000 straffanger, hvoraf ca. 5000 livstidsfanger og ca. 1800 dømte på over 20 år, og hvoraf kun 26000 kan forsynes med arbejde, medens 6000 er uden beskæftigelse. De øvrige anstalter er dels arbejds- og opdragelseshuse, dels større eller mindre distrikts- eller kommunefængsler, hvilke sidste optager fængselsfanger under 6 måneder samt varetægtsfanger; det gennemsnitlige daglige belæg af varetægtsfanger er ca. 40000. Årlig går 800000 individer ud og ind af Italiens fængsler. De fleste bygninger er gamle og dårlige.

Under disse omstændigheder må det medgives, at den italienske fængselsstyrelse har en vanskelig opgave. Den arbejder dog utrættelig på at reformere og forbedre. Vi skal omtale de vigtigste foranstaltninger i denne henseende.

Man har gjort store anstrængelser for at sikre sig et godt fængselspersonale og en effektiv kontrol med, at dette gør sin pligt. Som direktører ansættes kun personer med speciel fagkundskab, og fordringerne i denne henseende stilles meget højt. Videre mærkes den i Rom i 1873 oprettede normalskole per l'istruzione teorico-pratica delle guardie carcerarie¹⁾, hvor alle lavere fængselsbetjente må gennemgå et teoretisk-praktisk kursus i fængselsvæsenet, før de får ansættelse. Ethvert fængsel inspiceres mindst en gang årlig af en af de 6 under generaldirektionen stående fængselsinspektører, der til denne afgiver meget nøjagtige og detaljerede beretninger.

Mellem 1861 og 1878 er udkommet ikke mindre end 4 reglementer, der giver udførlige regler om alt til straffuldbyrdelsen henhørende.

Vigtig er bestemmelsen i reglementet af 1861 om, at *alle fanger i de mindre fængsler skal holdes i enrum* efter

¹⁾ Se om denne skole Dr. Förmann i Heft 4 des Nordwestdeutschen Vereins für Gefängniswesen p. 29, efr. Congres de Stockholm I p. 211—31 og Blätter für Gefängnissskunde XV, 114—44. Af Italiens ca. 5000 lavere fængselsbetjente var allerede i 1878 ca. 2000 udgæede fra denne skole. Congres de Stockholm I p. 93.

det filadelfiske system, såvidt fængslernes bygning og indretning tillader dette¹⁾, og fangerne ere inddelte i 9 forskellige klasser, som efter hinanden har prioritet på isolation; først står varetægtsfanger af forskellig slags og unge forbrydere, sidst de, som ere dømt til carcere (under 6 måneder, jfr. ovenfor). Bestemmelsen har dog endnu væsentlig mere teoretisk end praktisk interesse; ved udgangen af 1883 forefandttes kun ca. 3000 celler, medens varetægtsfangernes daglige styrke, som nævnt, var ca. 40000²⁾. Flere nye cellefængsler er dog siden byggede eller projekterede.

Forøvrigt skal, hvor rummet tillader det, alle fanger *en kort tid efter indsættelsen* i strafanstalt og *før udgangen* sættes i enrum; meningen hermed er ikke at skærpe straffen, men alene at give fangen ro til at samle sig og overtænke sit hidtil førte og fremtidige liv³⁾. Tiden varierer for de forskellige arter fanger fra 4 dage til 1 måned, for iteranter indtil 2 måneder.

Ellers tilbringer straffangerne dag og nat i fællesskab under tavshedspåbud, der dog kun strengt overholdes i kirken, skolen og om natten.

Allerede i 40- og 50-årene gjorde styrelsen — uden lovljæmmel forresten — forsøg med det *auburnske* system i tre nybyggede anstalter i Alessandria, Oneglia og Pallanga, tilsammen rummende 1300 fanger; her tilbringer altså fangerne natten i enrum, dagen i fællesskab under tavshedspåbud. Efter samme system er i 1862 indrettet et fængsel i Neapel for 400 fanger.

Visse fanger underkastes en speciel behandling.

I 1883 er i Fossombrone åbnet en strafanstalt efter

¹⁾ En lov af 28de januar 1864 påbyder i tilslutning hertil, at alle distriktsfængsler skal indrettes som cellefængsler.

²⁾ TAUFFER: Beiträge s. 66.

³⁾ Jfr. den norske bodesfængselslov 12 april 1848 § 14, hvorefter strafarbejdsfanger i fællesanstalt på lignende måde kan holdes i celle umiddelbart efter indsættelsen og før løsladelsen, tilsammen dog ikke over 3 måneder.

det filadelfiske system med stræng isolering, bestemt til optagelse af 300 genstridige og *uforbederlige* fanger fra andre anstalter undtagen bagnoerne. Som uforbederlig anses fangen, når han efterat have udstået 6 måneders strafcélle (celle di rigore) som disciplinarstraf, påny gør sig skyldig i brud på fængselsforskrifterne. I samme øjemed er i 1884 i strafanstalten i Parma indrettet en celleafdeling for 40 fanger.

I modsætning til de nysnævnte er de såkaldte *colonie penali* anstalter, til hvilke fanger befordres, som i længere tid, i tilfælde af laveri forzati mindst i 10 år, har *opført sig godt*. *Colonie penali* er anlagt i egne, hvor det lønner sig i offentlig interesse at foretage jordopdyrkingen, og fangerne får praktisk og teoretisk uddannelse i alt landbruget vedkommende. Det er altså en slags overgangsanstalter efter irsk forbillede. Man synes i Italien at være meget fornøjet med dem; disciplinen og sundhedstilstanden skildres som udmærket, og de skal også have udøvet en heldig indflydelse på fangerne i de øvrige anstalter, for hvem arbejdet i fri luft og de deraf følgende lettelser og behageligheder fremstiller sig som et ønsket mål¹⁾. Også i ren pekuniær henseende siges *colonie penali* at have arbejdet tilfredsstillende. Deres antal er 6, hvoraf 3 beliggende på øer i det toskanske arkipel²⁾.

¹⁾ Congres de Stockholm I s. 92.

²⁾ Af de øvrige agerbrugskolonier mærkes „*Trefontane*“ ved Ponte Buttero i nærheden af Rom. Kolonien har påtaget sig mod betaling at udføre de jordopdyrkningsarbejder, der ifølge en nylig udkommen lov om „*bonificazione dell' agro romano*“ påligger et derliggende kloster som stor grundbesidder i kampagnaen. Kolonien er nyindrettet i 1882 og kan optage over 300 fanger; arbejdet vil vare i 10 år, og klostret vil derefter overtage samtlige bygninger for sin egen huaholdning. Fra åbningen i 1882 til slutningen af 1883 blev på 109 hektarer land udplantet 109900 eukalyptustræer (der skal opsuge malariamiasmerne), og 31 hektarer myr og sump blev forvandlet til vinhaver og eng. Sundhedstilstanden har trods stedet været udmærket; i 1883 døde kun 5 af 373 fanger, og ingen af det 68 mand strække

I denne forbindelse kan også mærkes de afdelinger af bedre fanger, som ere udtagne af bagnoerne og anvendte til arbejde for staten på forskellige steder. En afdeling er henlagt i *statstrykkeriet i Rom* (Regina coeli), der trykker to officielle blade; medens disse tidligere, da arbejdet var bortakkorderet til private, skulde give en indtægt af tilsammen 132.500 lire (en sum, som man ofte ikke fik ud), indbragte de i det første år, efterat staten selv havde overtaget trykningen med 70 fanger, et nettoudbytte af 165574 lire, foruden at arbejdet efter alles dom blev smukkere og bedre udført¹⁾. FÖHRING kalder denne anstalt „ein wahres Muster für alles, was unter den Begriff Gefängnisverwaltung und Gefängnisarbeit fällt.“ — To andre afdelinger af bagnofanger, hver på flere hundrede mand, er lejede af militærvæsenet til bygning af 3 nye forter omkring Rom, hvorved også indspares mange penge for staten.

Unge forbrydere under 14 år indsættes som før nævnt i de såkaldte case di custodia. Disse optager også unge personer, som på grund af manglende indsigt er frifundne for straf, men som dog ifølge dommerens bestemmelse skal overgives til et stabilimento publico di lavoro; videre yngre og ældre dagdrivere og betlere samt endelig genstridige børn, som forældrene ikke kan råde med, og hvis opdragelse de derfor anmoder det offentlige om at tage sig af. Case di custodia tilsigter de indsattes moralske forbedring og opdragelse samt undervisning i folkeskolens fag og oplærelse til nyttigt arbejde. Alle voxne skal holdes i særskilte anstalter, ligeså de forskellige slags unge fanger. Anstalterne for unge skal være dels agerbrugskolonier, dels industriskoler, de første nærmest bestemte for børn fra

---

opsynspersonale. I 1883 havde kolonien et nettooverskud af 42879,¹⁶ lire eller 0,⁵² lire for hver af de 81231 arbejdsdage, uagtet udgifterne udgjorde 140047,⁶⁰ lire eller for hver af de 136197 fangdage 1,⁰²⁸ lire. TAUFER: Beiträge p. 74.

¹⁾ TAUFER: Beiträge p. 72—73.

landet, de sidste for bybefolkningens børn; man tror nemlig at have sikker erfaring for, at bybørn aldrig med nogen stadighed vil hengive sig til landlivet, medens man på den anden side ønsker at forhindre, at antallet af arbejdere i byerne skal forøges fra landbefolkningen. — På ubeboede øer skal anlægges straffekolonier for de mest forvorne og genstridige. — De gennemgæede regler for unge forbryderes behandling står for en stor del endnu på papiret af mangel på de fornødne pengemidler til deres gennemførelse.

Italien har desuden en del offentlige og private opdragelses- og retningsanstalter, der imidlertid ligger udenfor nærværende fremstillings ramme¹⁾. —

For *gamle, syge og invalide* fanger findes egne anstalter.

En særlig opmærksomhed er i Italien viet *sindssyge* fangers behandling²⁾. Slige har man tidligere her som andetsteds — hvis man da overhovedet har opdaget, at de var syge — enten indlagt på straffeanstaltens lazaret eller i almindelige sindssygehuse. Begge dele har betydelige mangler; anstaltslazeretterne mangler den til en rationel sindssygepleje nødvendige indretning og betjening, de almindelige sindssygehuse på sin side mangler den fornødne disciplin og sikkerhed mod flugt, ligesom det virker stødende for den etiske følelse hos de uberygtede sindssyge og deres pårørende, at de skal pånødes selskab med grove forbrydere, som ofte på den snedigste måde forstår at simulere for at undgå genindsættelse i strafanstalten. Disse mangler har man da i de senere år i flere lande søgt at afhjælpe dels ved indretning af særlige afdelinger for sådanne fanger enten i strafanstalterne eller i sindssygehuse,

¹⁾ Se herom Dr. FÖHRINGS afhandling i heft 8 des Nordwestdeutschen Vereins für Gefängniszwangsens, meddelt i oversættelse i Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen VI s. 1.

²⁾ Se herom Blätter für Gefängniszkunde X p. 29, XIX p. 30. Heft 15 des Nordwestdeutschen Vereins für Gef. p. 9 flg. samt i Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen flere værdifulde artikler af Dr. Tryde.

dels ved oprettelse af særskilte hjælpestrafanstalter. De foranstaltninger, som i denne henseende er tagne i Italien, ere vel endnu ufuldstændige, men at man for alvor arbejder på at bringe denne sag til en heldig løsning, viser et lovforslag, som den 21de april 1884 blev indbragt for deputeretkammeret. Dette forslag er meget interessant; dets væsentlige indhold er følgende:

For sindssyge forbrydere skal på statens bekostning indrettes særskilte kriminal-sindssygehuse.

I disse skal indsættes de forbrydere, som, efterat dom er falden, findes at være sindssyge. Rolige, fredsommelige og paralytiske sindssyge samt sådanne, som lider af forbigående delirium, og hvis straffetid ikke overstiger et år, kan dog forblive i strafanstalterne, når de fornødne indretninger til deres behandling er tilstede og disciplinen i anstalten ikke lider derunder.

Personer, som er anklagede for grove forbrydelser navnlig i gentagelsestilfælde, men som er frifundne på grund af sindssygdom, eller mod hvem sag af denne grund er stillet i bero, kan efter rettens foranstaltning indsættes i kriminal-sindssygehus, når de efter erklæring af mindst to sindssygelæger befinder sig i en tilstand af nedarvet eller erhvervet og ikke blot forbigående sindssygdom og de anses farlige for den offentlige sikkerhed. De har da at forblive i anstalten, indtil retten efter indhentet betænkning fra anstaltslæger og andre sindssygelæger ikke længere anser dem for almenfarlige.

Varetægtsfangerne skal i tilfælde af sindssygdom indsættes i de almindelige statssindssygehuse; dog kan de indsættes i kriminal-sindssygehus, når dette af retten anses nødvendigt.

Efter udløbet af straffetiden for en i kriminal-sindssygehus hensat fange har retten efter betænkning af anstaltslægen og i tilfælde også af andre sindssygelæger at afgøre, om angældende skal forblive i anstalten til sin

fuldstændige helbredelse eller overgives til sin familie eller indsættes i et offentligt eller privat sindssygehus.

For *kvindelige* forbrydere haves egne anstalter, case penali femminili, der er bestemte til fuldbyrdelsen af alle arter af frihedsstraf; de forskellige slags fanger holdes dog, forsåvidt muligt, afsøndrede fra hinanden. Flere kvindefængsler styres ganske af nonner under overledelse af en direktør.

Et ejendommeligt italiensk institut er det såkaldte *domicilio coatto*. Det er en slags tvangsarbejdshus, hvis anstalter ligger på ensomme små øer, kun undtagelsesvis på fastlandet. Deres hensigt er at holde fast og gøre uskadelige personer, som anses farlige for den offentlige sikkerhed og orden. Af disse skelnes mellem to klasser: a) vagabonder og arbejdssky, der ifølge indreministerens ordre kan indsættes på en tid fra 6 måneder til 2 år, i gentagelsestilfælde indtil 5 år; b) personer, som har været dømt som røvere, tyve, smuglere, leje-banditer (*accoltelateri*), i det hele berygtede personer, som atter har gjort sig *mistænkte* (!) for nye misgerninger og forgæves har været advarede; disse kan på andragende af vedkommende underøvrighed henvises til de nævnte kolonier på en tid fra 1 til 5 år ifølge beslutning af en kommission, bestående af forskellige høje administrative embedsmænd. Det hele er en politiforanstaltning, og anstaltens bestyrelse ligger under administrationen for den offentlige sikkerhed (*sicurezza pubblica*).

Fangen beskæftiges med de i anstalten indførte arbejder, eller udlejes til private i omegnen. Halvdelen af fortjenesten tilfalder fangerne selv, som herfor har at betyde sin underholdning, såvidt tilstrække kan; resten ydes dem af anstalten. *Domicilio coatto* betragtes som en slags forvisning; rømning og andre forseelser straffes med fuldstændig frihedsberøvelse og indsættelse i et *casa di correzione* for resten af forvisningstiden.

Blandt Sagkyndige hersker der kun en mening om uhensigtsmæssigheden af denne institution. Tilstanden i anstalterne har været slet, navnlig fordi det har vist sig umuligt at skaffe dette sammenskrabede og fordærvede pak arbejde. Af 2590 personer, der i 1879 udgjorde anstaltens befolkning, sad 1241 fuldstændig arbejdsløse. Som en følge af den siden 1881 stedfundne grundige prøvelse af forvisningsgrunde, var domiciliati coatti's antal i 1882 gået ned til 1450, hvoraf kun 6 kvindelige, og anstaltens antal reduceret fra 15 til 13. Parliametet anser dog institutet fremdeles for nyttigt og nødvendigt, og dets afskaffelse er ikke at vente; en grundig omordning står dog for døren i forbindelse med revisionen af hele lovgivningen om *sicurezza publica*.

Spaltningen i den italienske strafferet har naturligvis været følt som et stærkt onde, særlig da ingen af de to straffelove længere tilfredsstiller nutidens fordringer. I mange år har der også været arbejdet på en ny lovbog for det hele land; ialt foreligger 4 udkast, hvoraf ingen er nået frem til lov. Anstødsstenen har fornemlig været dødsstraffen, som kamrene ikke kan blive enige om; deputeretkammeret vil have den afskaffet, medens senatets majoritet bestemt holder fast på den. VIGLIANI's udkast af 1874 havde dødsstraf, de øvrige tre, MANCINI's af 1877, ZANARDELLI's og SAVELLI's af 1883 har alle strøget den. Det synes endnu at have lange udsigter med at opnå enighed, uagtet de senere justitsministre har været modstandere af dødsstraffen, der heller ikke har været exekveret i Italien siden 1874¹⁾.

Imidlertid antages det, at det hele straffesystem forøvrigt i udkastet SAVELLI (der i alt væsentligt er overensstemmende med Zanardelli's) vil blive bibeholdt. De strafbare handlinger benævnes *delitti*, og ved siden heraf findes *contravvenzioni* (politiforseelser).

¹⁾ Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen VII p. 77.

Frihedsstraffene for delitti er:

Vergastolo, livsvarigt strafarbejde;

la prigionia og

la detenzione, begge fængsel fra 1 dag til 25 år, inddelt i 9 grader.

For *contravvenzione*: *l'arresto* fra 1 dag til 2 år, inddelt i 10 grader.

Prigionia er af loven anvendt på forbrydelser af en gennemgående umoralsk og usædelig karakter (*reati d'indole intrinsecamente immorali e disonoranti*), *detenzione* derimod på dem, der er fremkaldte af en ikke uhæderlig lidenskab (*reati provocati da passioni non degradanti*). Zanardelli's udkast gav derhos *dommeren* adgang til på en med *prigionia* belagt forbrydelse at anvende *detenzione*, når den i det enkelte tilfælde viste sig ikke at være fremgaaet af et slet motiv (*d'un impulso non pravo*). Denne bestemmelse er dog strøgen af Savelli.

Om *fuldbrydelsesmåden* af de nævnte frihedsstraffe giver Savelli følgende regler:

L'ergastolo (som altså træder istedetfor dødsstraf) skal udholdes i særskilte anstalter. Her skal livsfangen holdes i enrum under fuldstændig afsondring fra medfanger. Forsåvidt fangens fysiske eller åndelige sundhed gør cellen uudholdelig for ham, kan han først efter 10 års forløb og efterat have givet beviser på forbedring overføres til fællesskab, indrettet efter strenge auburnske principer (art. 13).

Også *prigionia* og *detenzione* skal udstås i særskilte anstalter. Hvis straffen ikke overskrider en tid af 3 måneder, kan den udholdes i distriktsfængslerne (*carceri del circondarii*).

Ifølge loven adskiller fuldbrydelsen af disse straffe sig i følgende to punkter (art. 14 og 15):

1) *Prigionia* skal for den første del af straffetiden, ikke over en fjerdepart af tiden og ikke under 3 måneder, afsones i celle; derefter overgår fangen til fællesskab efter det auburnske system. *Detenzionefangen* derimod gennem-

går intet cellestadium¹⁾, men kommer strax i lignende fællesskab.

2) Arbejdspligt finder sted såvel i det „ærlige“ som i det „uærlige“ fængsel, men medens fangen i det sidste må udføre det arbejde, som pålægges ham, kan han i *detenzione* vælge mellem de i fængslet indførte arbejder det, som er mest passende for hans anlæg og tidligere beskæftigelse, og undtagelsesvis også tillades at udføre andet arbejde²⁾.

Forøvrigt overlader loven (art. 20) til kongen at fastsætte de nærmere regler for straffenes fuldbyrdelse m. h. t. kost, beklædning, disciplin og arbejdsfortjeneste, og det er da formentlig overensstemmende med lovens tanke, at der bliver adskillig forskel mellem ærlige og uærlige fanger i nævnte henseender.

For begge fængselsarter er loven gået ind på et *progressivt system* efter irsk mønster, såfremt straffetiden er af en vis længere varighed.

Fanger, dømt på over 5 år, og som inden halvdelen af straffetiden har givet beviser på god opførsel, kan det tillades at afsone resten i en agerbrugs- eller industrikoloni (*colonia penale agricola ad industriale*) eller forøvrigt at arbejde udenfor fængslets mure med arbejde for det offentlige eller for private under statens ledelse eller kontrol; i sidste tilfælde skal sørges for, at fangerne holdes adskilte fra frie arbejdere (art. 17.) — Opsøger fangen sig også godt på dette *overgangsstadium*, kan han, når han har udstået $\frac{3}{4}$ dele af straffetiden, med sit samtykke, opnå *betinget løsladelse* (art. 18).

Fanger, som er dømt på *mindst* $2\frac{1}{2}$ år, kan også, uden

---

¹⁾ Også *detenzione* kan imidlertid blive at udholde i enrum, når straffen ikke overskrider 3 måneder og altså skal udstås i distriktsfængslerne, der ifølge den før citerede lov af 28 januar 1864 skal indrettes som cellefængsler.

²⁾ Herunder går formentlig også videnskabeligt arbejde; i Tyskland tillades sådant *gefängniss-fanger* med højere uddannelse, som selv kan bekoste sit ophold i fængslet.

først at gennemgå noget overgangsstadium, meddeles betinget løsladelse i tilfælde af god opførsel.

Udelukket fra betinget løsladelse er:

1. Udlændinger.
2. Anstiftere og medlemmer af forbryderbander og deres medhjælpere; medlemmer af foreninger, hvis formål er at ophidse til forbrydelser; røvere og de, som gør sig skyldige i udpresning.
3. Fanger, som i gentagelsestilfælde har forøvet mord, mordbrand, drab, grove legemsforværelser med dødelig udgang samt kvalificeret tyveri.
4. Endelig fanger, som for anden gang har begået hvilken som helst forbrydelse, der er belagt med frihedsstraf på over 5 år.

Den betinget løsladte står under politiets specielle opsig.

Frigivelsen kan tilbagekaldes, hvis den løsladte viser slet opførsel eller undlader at opfylde de forpligtelser, som ved løsladelsen er ham pålagte (art. 19). Når hele straffetiden er forløben uden at tilbagekaldelse har fundet sted, betragtes straffen som afsonet. Anholdes den løsladte, og tilbagekaldelse af løsladelse påfølger, regnes dennes virkninger fra arrestdagen.

Om *l'arresto* foreskriver Savelli, at den skal afsones i dertil bestemte fængsler på retsstedet; ifølge den oftere citerede lov af 1864, der ikke ved udkastet undergår nogen forandring, vil disse blive cellefængsler.

Forsåvidt straffetiden ikke overskrider 3 måneder, kan dommeren efter omstændighederne tillade en første gang domfældt person at udstå arreststraffen som *husstraf*. Angældende må da ikke under nogetsomhelst påskud gå ud af sit hus; gør han det, må han hense sidde resten af tiden i almindelig arrest (art. 393).

Arrest kan også i tilfælde, som art. 394 overlader til politilovgivningens specielle del at bestemme, afsones i et offentligt arbejds- eller på anden måde ved *arbejde for*

det offentlige. Indfinder angældende sig ikke for at udstå straffen eller vægrer han sig for at præstere det pålagte arbejde, bliver arresten at fuldbyrde på almindelig måde, men under adskillelse fra andre fanger.

Til *understøttelse af løsladte straffanger* findes 14 foreninger. Nogen større virksomhed har disse ikke kunnet udøve af mangel på penge; i 1883 rådede de tilsammen kun over et beløb af 34515,71 lire (TAUFER: l. c. p. 77). Fængselsstyrelsen, der har åbent øje for, at sådanne foreninger danner et nødvendigt supplement til en ordnet straffefuldbyrdelse, søger på enhver måde at støtte dem og er betænkt på at lade dem tilflyde renterne af det ved fangernes arbejdsfortjeneste opsparede fond (der pr. 1. jan. 1884 udgjorde 988,500 lire) samt at skaffe dem direkte statsbidrag.

H. SMEDAL.

Tankar och iakttagelser rörande den brottsliga
sinnesarten och de medel, som presten inom cell-
fängelset eger till den brottsliges sedliga
förbättring.

(Från Nyköpings cellfängelse.)

I.

Hvarje brottslig gerning har sin yttersta orsak i människoslägtets allmänna syndighet, som utgör sjelfva källan, ur hvilken alla onskans böljor välla upp. Detta för alla gemensamma onda framträder emellertid på ett egendomligt sätt modifieradt hos de särskilda folkstammarne, nationerna, samhällena, slägterna och individerna. Det gifves ej blott vissa dygder, som för ett folk äro karakteristiska, utan äfven för det samma lika kännetecknande nationallyten. Liksom de förra under vissa tider företrädesvis läggas i dagen, så är fallet äfven med de senare. Och ett folks brottmålsstatistik utgör på sitt sätt ett bidrag till dess historia, då den visar det ondas skiftande strömningar under en viss tid. Men liksom det gifves nationallyten, så gifves det ofta äfven för de mindre samhällena, städerna och landskommunerna, särskildt utmärkande lyten, som mera omedelbart utöfva inslytande på de inom desamma uppväxande individerna. Slutligen gifves det ock vissa för en slägt kännetecknande goda eller onda karaktersdrag. Och förmådde vi, då vi hafva en brottsling framför oss, följa den dåliga sinnesartens utveckling, skulle vi tvifvelsutan

ofta finna, att det begångna brottet endast varit den mogna frukten af ett ondt, som, mer eller mindre fördoldt, närts och utvecklats under flere slägtled. Menniskans karakter är i hvarje fall en följd af hennes anlag och den utveckling, som dessa erhållit. Anlagerna äro människans medfödda arf, och utvecklingen deraf beror i väsentligaste mån på de omständigheter, i hvilka hon af försynen försättes eller försätter sig sjelf.

Det är familjen, inom hvilken barnet uppväxer, som utöfvar den första uppfostrande verksamheten till godt eller ondt. Och är barnet af naturen andligen befryndadt med densamma, skall den späda telningen utveckla sig i en jordmån, som för densamma är tjenligast att gifva det goda eller onda en snabb och säker tillväxt, hvilken sedermera icke utan de största svårigheter låter sig hämmas. Men äfven om det uppväxande barnet icke skulle vara andligen beslätadt med sin dåliga omgifning, så acklimatiserar det sig dock lätt nog och blifver, äfven med bästa anlag, ondt och andligen förkrympt. Skulle det likvisst hända att en sådan ädel telning i en ej alltför långt framskriden ålder blefve försatt i en för densamma lämplig jordmån, skulle den dock snart räta upp sig och blifva ett godt träd, då deremot barnet med de dåliga anlagerna, synnerligast om dessa redan hunnit någon större utveckling, äfven under de bästa inflytelser merendels väsentligen bibehåller sin onda art; och det skall blott behövas, att det åter blifver försatt i vissa för dess inneboende dåliga böjelser gynnsamma förhållanden, för att det onda skall komma till fortsatt lif och utveckling. Inflytelserna i ett omoraliskt hem kunna dock alltid i någon mån motverkas, då barnet kommit till den mognad, att det börjar mottaga intryck äfven utifrån. Det är då företrädesvis skolan, som för detsamma kan blifva af stor och välsignelserik betydelse. Vid den tid, då barnet börjar sin skolgång, har sällan det onda hunnit den tillväxt, att icke ännu sinnet är mottagligt för det goda, när de religiösa sannin-

garne af en kärleksfull lärare inplantas icke blott i förståndet utan i hjertat, så att de blifva barnets verkliga egendom, icke blott för skolan utan för lifvet. Genom skolan är det som staten och kommunerna söka draga försorg om att de unge må danas till redliga och goda medborgare. Och i samma mån som kommunen sörjer för ungdomens sedliga uppfostran, gagnar den såväl staten i sin helhet som äfven och framför allt sig sjelf. Erfarenheten gifver dock sorgligt nog vid handen, att kommunerna ofta försumma att som sig bör vårda sig om det uppväxande släktet genom att underlåta att taga sig an de i hemmen vanvårdade barnen och ställa dessa under förhållanden, som kunde vara egnade att redan från början väcka deras bättre anlag till lif och utveckling. Den kostnad, som de på så sätt undandraga sig, få de emellertid ofta flerdubbelt gälda genom underhåll af fattighus och fängelser. Utan tvifvel skulle ett bättre förhållande inträda, om det icke, såsom nu är fallet, tillkomme en kommun att taga vård om en person, som saknar försörjningsmedel, blott därför att han tillfälligtvis inom densamma är mantals-skrifven, utan i allmänhet den kommun, der en sådan person blifvit född och således väl äfven i de flesta fall uppfostrad, vore förbunden att taga hand om den hjälpbehöfvande. Ja det skulle sannolikt ock visa sig medföra goda följder, om den kommun, inom hvilken brottslingen så att säga ammats, vore pliktig att, då sådan intoges å fängelse, till fängvården erlægga en viss afgift. Man skulle säkerligen i så fall vara i eget intresse angelägen om att allt sådant, som kunde sprida en andlig pestsmitta, såsom krogar o. d., så mycket som möjligt aflägsnades.

Sådan som den unge i hemmet, i skolan och genom beröringen med sin öfriga omgifning blifvit utvecklad, öfverlemnas han åt samhället; och karakteren har redan nu erhållit en grundriktning, som den i de flesta fall under den återstående lifstiden bibehåller. Likvisst är det klart, att viljeriktningen genom de förhållanden, hvori menniskan

sedermera kommer, särskildt under de yngre åren, då sinnet ännu är öppet för nya intryck, i betydlig mån kan modifieras och någon gång helt förändras. Dock förhåller det sig merendels så, att der dåliga anlag finnas och nått en viss tillväxt, der söker sig det onda instinktligt en för dess vidare utveckling passande jordmån. Och en sådan erbjuder sig kanske lättare i nutidens samhällen än i forna tiders. Njutningslystnad och fåfänga äro vår tids svåraste lyten; och de framträda merendels i förening, der icke endera, och då vanligtvis njutningslystnaden, alldeles tager öfverhand. Framför allt är det dryckenskapsbegäret, som sänker människan i den djupaste förnedring och ofta direkt eller indirekt orsakar de brottsliga gerningar, som inom fångelserna straffas¹⁾. Rusdryckerna hafva visserligen egenskapen att förslöa, men detta gäller dock alldeles företrädesvis människans ädlare drifter; de sämre eggas deremot under ruset att med all sin kraft sträfva att komma till utbrott, hvilket i samma mån lättare lyckas som förståndet är omstöknadt och viljans motståndskraft förslappad. De begär, som i det nyktra tillståndet nått och jemt kunnat hållas i tygel, blifva nu otyglade; och äfven om de under ruset icke få tillfälle att komma till utbrott, hafva de dock för en stund vunnit herravälde inom människan, något som icke skall blifva utan betydelse äfven sedan rusets ångor fördunstat. Dertill kommer naturligen alltid, att dryckenskapen icke blott andligen och lekamligen förslöar människan utan äfven framkallar en fattigdomens nöd, som kan blifva en stark frestare till ondt.

Vi hafva framhållit det ofvansagda, emedan vi anse det för ett rätt bedömande af fången och hans brottsliga sinnelag nödvändigt att taga hänsyn till de omständigheter,

---

¹⁾ Det är genom kongl. fångvårdsstyrelsens circular numera förordnadt att fångelsens pastor årligen skall allmänna summarisk redogörelse för hvilka ock huru många brott som begåtts under rusets inflytande samt till hvilka dryckenskap kan anses hafva hufvudsakligen, om ock indirekt, medverkat.

under hvilka han utvecklats samt, så vidt ske kan, äfven lära känna hans nedärfda anlag. Dock vilja vi ej påstå, att anlag och omständigheter hafva varit de enda och ytterst verkande orsakerna, så att brottet skett, så att säga, med en viss naturnödvändighet. Äfven den mest förhärdade brottsling kan icke inför sitt samvete förneka, att det varit honom möjligt icke blott att i ett särskildt fall handla annorlunda utan äfven att till hela sin viljeriktning vara en annan. Medfödda böjelser och yttre omständigheter kunna väl verka eggande men icke bestämmande; detta senare beror på hennes personliga jag, hvars beskaffenhet väl karakteriseras af böjelserna i deras framträdande, men som dock sjelf är den lefvande makt, hvilken bestämmer tänke- och handlingssättet.

Dock få vi icke glömma, att liksom det gifves kroppsliga sjukdomar, så gifves det äfven själssjukdomar, vare sig permanenta eller af öfvergående natur, hvilka kunna omöjliggöra ett fullt fritt och medvetet handlande. Att en person iföljd af dylika, äfven mera tillfälliga och af sig sjelfva öfvergående själssjukdomar, begår en handling, som under normalt tillstånd vore honom omöjlig, torde, om ock mera sällan, förekomma.

II.

Äfven inom ett mindre cellfängelse erbjuder sig under tidernas lopp tillfälle att komma i beröring med fångar, som gjort sig skyldiga till de olika förseelser, som den världsliga lagen belägger med straff. De vanligaste brottslingarne äro dock sådana, som förgripit sig på annans lif eller egendom, våldsvarkare och tjufvar. De senare utgöra, som känt, det vida öfvervägande flertalet. Och icke underligt. Egendom är ju icke blott något för sjelfva vinningslystnaden frestande utan en lockelse för nästan alla onda begär, emedan besittningen af sådan är medlet för deras tillfredsställande. Det är egendomligt för såväl äldre som

nyare tiders lagstiftning, att förbrytelse mot eganderätten i regeln belagts med vida svårare straff och ansetts mera vanärande än öfriga lika grofva lagöfverträdelser. Utan tvifvel förråda ock dylika brott, åtminstone der de upprepade gånger framträda, en i hög grad förderfvad viljeriktning, som är så mycket mer fruktansvärd som den onda lystnaden ofta icke skyr några medel. Men icke mindre samhällsvådlig är våldsmannen, och de lidelser, som denne låter komma till utbrott, borde anses lika vanärande som den förres, såsom de ock i sjelfva verket ofta medföra större olyckor. Emellertid gäller om dessa som öfriga förbrytare, att sjelfva gerningen icke alltid är en tillförlitlig gradmätare af den inneboende ondskan. Det gifves sådana, som med fullt uppsåt ställt sig som fiender till samhället. Andra åter föranledas af ett verkligt eller konstladt behof att förgripa sig på nästans egendom; och om en del gäller ordspråket: tillfället gör tjuften. Det är ock med afseende på den brottsliga sinnesarten stor skilnad, om ett våld begås med öfverläggning eller i hastigt mod.

Hvarje brottslig gerning beror emellertid alltid på ett inneboende ondt begär af en permanent eller tillfällig styrka, ehuru det begångna brottet visserligen icke alltid i och för sig angifver, i hvilket begär detsamma haft sin yttersta driffjäder. Denna kan t. ex. hos tjuften och våldverkaren vid ett visst tillfälle hafva varit alldeles densamma, antingen girighet, fäfänga, skadelystnad eller njutningsbegär; med andra ord: ögonens begärelse, köttets begärelse eller ett högfärdigt lefverne. Detta begär har emellertid framträdt på ett sådant sätt, att det varit till skada för den borgerliga och sedliga ordningen och därför tvungit samhället att straffande gripa in i den brottsliges lifsutveckling. Straffet är framför allt att anse som ett uttryck för samhällets sträfvan att bevara sig sjelf, sina lagars och sina institutioners helgd. Samhället måste begagna straffet som ett nödvärn och vill äfven genom detsamma, om möjligt, upprätta den felande och göra honom till en laglydig

medborgare. Det vill göra brottslingen oskadlig och måste därför beröfva honom friheten, sålänge det är fara för att denna skall misbrukas till våda för detsamma. Straffet bör anses hafva uppnått sitt ändamål, när den brottsliges sinnesriktning blifvit förändrad derhän, att han icke längre gifver berättigad anledning till fruktan. Men i så fall borde ju, torde man invända, för samma brott ej alltid behöfva krävas lika lång strafftid. Det är emellertid lika (och kanske ännu mera) svårt att med bestämdhet afgöra, när en viljeförändring till det bättre verkligen inträdt, som att afkunna en dom i full öfverensstämmelse med sjelfva brottsligheten. Man kan härvid merendels endast komma till en viss grad af sannolikhet; och då straffet i viss mån äfven bör vara afsedt att verka afskräckande, torde ett minimum af strafftid alltid böra i hvarje fall fastställas. Oss tyckes det mål, som straffet åsyftar, bäst kunna vinnas, om domstolen endast hade att för den anklagade afkunna sitt skyldig eller icke skyldig, i förra fallet möjligen med angifvande af strafftidens maximum, men deremot hade att för vederbörande myndigheter tillkännagifva ett minimum af strafftid, alltid dock i likartade fall med någorlunda samma proportion. I så fall blefve det ock möjligt att taga någon hänsyn till straffets verkan på den brottslige.

Vi vilja i sammanhang härmed framhålla, att strafftiden understundom synes oss vara för lång. Vi hålla före att den borde i vissa fall förkortas, men sättet för dess aftjenande skärpas¹⁾. Den filantropi, som nu är utmärkande för vårt fängelseväsende motverkar säkert i många fall det afsedda syftmålet. Fängelsestraffet verkar nämligen på en del mera slöa personer, som icke i någon högre grad känna saknad af friheten, ingalunda afskräckande²⁾. Men det

¹⁾ Nog synes det t. ex. ändamålslost att, såsom här för någon tid sedan skedde, hålla ett orkeslost fattighjon 2 år i fängelse för stöld af matvaror till 10 öres värde på grund af åtal föranledt af kommun, som på så sätt sökte befrias någon tid från att underhålla hjonet.

²⁾ Det har händt, att personer stulit endast för att få husrum

gifves ett ej ringa antal fångar, för hvilka fängelsestraffet endast derigenom kan blifva ett korrektiv. Å andra sidan verkar ett alltför långvarigt cellstraff på mången kroppsligen, och ännu mer andligen, förslappande och förslöande. Och dock anse vi, att cellfängelset måste obetingadt föredragas framför gemensamhetsfängelset med dess merendels förskända andliga lifsluft.

En särskild straffbestämmelse, hvarigenom samhället sökt skydda sig, är för vissa brott förlusten af medborgerligt förtroende under längre eller kortare tid. Denna straffbestämmelse är dock helt visst egnad icke att förebygga utan snarare att framkalla brottslighet. Obeförlig är den ock, der fångens sinnelag verkligen blifvit förändrad till det bättre; och den kan der, om den medför några följder, endast medföra skadliga sådana för såväl den straffade som samhället. Liksom vi anse, att vederbörande myndigheter skulle hafva rättighet att modifiera strafftiden, och hvarföre icke äfven i någon mån sättet för dess aftjenande, så hålla vi ock före, att det borde bero på dessa myndigheters ompröfning, om en fånge vid frigifningen skulle komma i åtnjutande af fulla medborgerliga rättigheter, allt under förutsättning af att en dylik straffbestämmelse skulle anses nödvändig.

Emellertid hafva vi att taga förhållandena sådana de faktiskt äro och söka vist begagna dem för att med verksamheten inom fängelset uppnå det bästa möjliga resultat för fången och derigenom äfven för samhället.

III.

Den gemensamma uppgiften för alla, som tjenstgöra inom fängelset, är att verka för fångens moraliska förbätt-

---

och mat i fängelset. För någon tid sedan satt å detta fängelse en quinna, förut icke obekant med fängelselifvet, som stulit och vid egen anmälan derom uppgaf, att det skett för att hon skulle kunna erhålla husrum och vård vid stundande barnförlösning.

ring, en uppgift, som först och främst måste fyllas derigenom att enhver genom pligttröhet och kärleksfullt allvar blifver en verklig god föresyn för fången. Med afseende på den lägre betjeningen torde det vara nog, ifall den, om ock på ett mera maskinmässigt sätt, noggrant uppfyller sina bestämda åligganden. Af direktören och framför allt af pastorn fordra vi deremot äfven en mera direkt inverkan på brottslingen. De hafva i detta fall att handla, den förre mera som en representant för det borgerliga och den senare för det kyrkliga samfundet. Der det finnes en direktör, som varmt nitälskar för brottslingens sedliga förbättring, kan äfven af denne mycket godt uträttas och en helsosam samverkan ega rum mellan direktör och pastor. Den senare är det dock, som både kan och bör lära känna fången närmast och äfven mest är istånd att andligen upprätta honom. Det är ock om dennes gerning inom fängelset, som vi nu gå att särskildt yttra några ord. Hans uppgift hafva vi redan antydt, och om den samma har för öfrigt mycket blifvit både ordadt och skrifvet. Vi vilja här endast yttra ett och annat, grundadt på vår egen erfarenhet, rörande sjelfva tillvägagångssättet för det afsedda syftmålet ernående.

Det första pastorn har att göra är att lära känna fången, på det han hos denne må kunna förmedla en rätt sjelfkänedom. I de flesta fall träder pastorn i förhållande till honom under ransakningstiden, och han står då merendels framför en okänd. Någon kunskap om fången bör dock själasörjaren söka förskaffa sig, innan han träder intill honom. Han bör åtminstone känna, för hvilket brott han anklagas, huruvida han vid förberedande förhör erkänt sig skyldig eller icke, om han är misstänkt äfven för andra förseelser o. s. v. En sådan känedom är icke utan sin betydelse. Ofta känner den till fängelset nykomne en förfärlig oro och en sorg, som gränsar till förtviflan. Att nu låta den, som redan bekänt, ännu en gång utförligt redogöra för sina brottsliga handlingar inför

pastorn, hvilken, enligt hvad fångens känsla säger honom, måste anse förseelsen så mycket svårare, som han uppfattar den icke blott som en synd mot människor utan framför allt såsom en svår synd mot Gud, skulle göra smärtan större utan att det derigenom mera blefve en sorg efter Guds sinne. När deremot fången af prestens tal finner, att förseelsen är känd, och dock mötes af medlidande kärlek, skall det blifva för hjertat lättare att helt öppna sig. Det gäller i allmänhet, att när pastorn icke med sina frågor tvingar sig på fången skall denne lättare drivas att tvinga sig med sin sorg och sin nöd på honom. Hvad som bör talas till ett sådant sorgset, om också ännu icke rätt botfärdigt sinne, derom skall själasörjarens eget hjerta vid hvarje särskildt tillfälle undervisa honom. Vid ett sådant första samtal bör i regeln ej någon inskrifning i kyrkoboken ega rum. Skälet hertill torde ej behöfva angifvas. Gäller frågan åter ransakningsfånge, som antingen helt och hållet eller delvis förnekar den eller de förseelser, hvarför han anklagas, torde intet hindra, att de behöfliga uppgifterna redan vid första samtalet införas och att han utfrågas om sitt föregående lif, sitt hem och sina föräldrar, sin skolgång och confirmation m. m., utan att dock pastorn på något sätt bör förfara strängt inquisitoriskt. Besitter själasörjaren den rätta herdevisheten, skall han äfven, utan att det synes afsigtligt, förmå ställa sina frågor så, att de anslå en eller annan ännu känslig sträng i fångens hjerta. Något hinder bör i sådant fall ej heller förefinnas för pastorn att nämna om de anklagelser, som mot fången göras. Men han bör i allmänhet taga sig tillvara för att redan vid första samtalet söka framtinga en bekännelse. Följden deraf skulle nämligen i de flesta fall blifva antingen en enkel förnekelse eller en väfnad af lögnen, hvarigenom själasörjarens vidare arbete för att framkalla en bekännelse skulle kunna försvåras. Det är nemligen så med människan, att hon med mera svårighet vidgår sitt fel, då hon engång förnekat detsamma.

Såsom i allmänhet fången redan vid första samtalet bör erhålla någon religiös skrift, som innehåller ett ord egnadt särskildt för hans närvarande själstillstånd, så bör detta framför allt vara fallet med afseende på sådana ransakningsfångar, som hårdnackadt vägra att aflägga bekännelse. Sådana böra till en början lemnas utan tillfälle till annan sysselsättning än läsning af lämpliga religiösa skrifter. Om ock fången i det fria tillståndet skytt att komma i beröring med Guds ord, skall dock sjelfva sträfvet att döda tiden nu förmå honom dertill, och något ord kan ju då träffa hjertat och helsosamt inverka på det samma. Efter någon kortare tid bör dock pastorn söka mera personligt inverka på fången. Härvid torde han till en början böra gå så till väga, att hans ord icke synas särskildt och företrädesvis afse just *denne* fånge. Beredvilligt skall i de flesta fall ransakningsfånge begagna sig af pastorns inbjudning att deltaga i eller åtminstone vara åhörare af de religiösa samtal, som i pastorns expeditjonsrum tidtals hållas med flere fångar genensamt. Härvid kan då pastorn hoppas att verka på hans sinne med desto större framgång, som fången just därför att han ej känner sig vara särskildt föremål för något försök till inverkan, mindre förskansar sig mot det gudomliga ordets anfall på hans hjerta och således lättare blottar sig för det helsosamma stygnet. Det är klart, att prestens ord, för att syftmålet må nås, icke blott må vara undervisande utan framför allt väckande; de måste vara genommandade af en värma, som är egnad att smälta iskorpan kring det frusna och hårda hjertat. Äfven om resultatet häraf skulle blifva lyckligt, torde det dock nästan alltid behövas ett ord stäldt särskildt till den anklagade, och detta naturligtvis under enskildt samtal. Härvid är af stor vigt att begagna den rätta tidpunkten och det rätta sättet. Rätta tidpunkten är den, då ett mer eller mindre kämbart behof att bigta i fångens hjerta förefinnes. Det gäller då för presten att med all varsamhet och försigtighet bispringa den ångestfulle, att han må kunna,

så att säga, föda fram bekännelsen hel och fullkommen. Det sjuka hjertats födslosmärtor äro ofta förskräckligt svåra. Bekännelsebehovet tränger på, men den naturliga sjelfviskheten, som vill undgå straffet, och blygseln, som fruktar skammen, träda dervid hindrande i vägen. Tålmod, lugn och kärleksfull takt behövas, för att icke bigten må dö under den andliga födslovåndan. Framför allt är att ihågkomma, att man åt den kärlek, som ej letar efter hjertats hemligheter, helst förtror sig. Emellertid händer det, åtminstone har det händt under författarens verksamhet, att man väl lyckas frambringa en sannfärdig bekännelse af sjelfva den brottsliga gerningen men ej med afseende på de omständigheter, under hvilka den begåtts. Dessa framhållas då vanligtvis mindre försvärande än de i sjelfva verket varit. Oftast skall man dock utan någon större skarpsinnighet lätt nog inse bigtens svagheter; och med förstånd och kärlek skall det i de flesta fall, så snart isen blott är bruten, lyckas att förmå fången att sjelf korrigera och komplettera sin bekännelse¹⁾.

Sedan en fullständig bekännelse blifvit af fången aflagd, kan presten börja en i djupare mening själavärdande verksamhet, för hvilken den nu nämnda mera varit förberedande. Genom bigten har syndarens hjerta öppnat sig för själasörjaren, och det blir nu dennes närmaste uppgift att allt

¹⁾ Vid ransakningsförhandlingarne, der dessa försiggå å fängelset, är visserligen ock tillfälle för pastorn att med afseende på fången göra iakttagelser. Dock har erfarenheten gjort mig tveksam, huruvida det är klokt att, der fånge icke redan bigtat, vid ransakningen närvara. I *ett* fall åtminstone alstrades deraf en bitterhet hos fången, som bidrog till att jag icke sedermera, ehuru jag förut tyckte mig hafva godt hopp derom, lyckades framkalla någon bekännelse. I de fall åter, der fången är beredd att bekänna, tror jag det vara godt, om hans blick under ransakningen kan möta själasörjarens. Detta bidrager dels att styrka fången, som med blygsel och räddhåga träder inför en samling af åhörare, vittnen och domare, dels att förmå honom att hålla sig till sanningen, då han vet att det fins derinne en vän, inför hvilken han bigtat allt och som med smärta skulle se, att han framställde förhållandena i en falsk dager.

grundligare lära känna detsamma och dess historia. Fångens hela lifsutveckling, hans nedärfda böjelser, de impulser till godt och ondt, som kommit utifrån, bör presten söka klargöra för sig. Jag må icke tro mig känna den syndiga viljans grundriktning, då jag funnit hvilket begär som närmast framkallat den brottsliga handlingen. Jag måste gå längre tillbaka och efterforska, hvilken ond böjelse som till en början varit den förherskande och ammat öfriga för att använda dem i sin tjänst; och jag skall då ofta finna, att ett visst begär, som till en början varit det starkaste, sedermera kommit att underordnas ett annat, hvilket af detsamma blifvit väckt till verksam utveckling i arbetet för dess tilfredsställande.

Att känna fångens själslif och dess utvecklingshistoria är som sagdt ett nödvändigt vilkor för en välsignelserik följd af prestens själavårdande verksamhet. Meningen är naturligtvis icke den, att denna kännedom skall vara en afslutad, innan en dylik verksamhet rätt kan börja; tvärtom är det just under denna verksamhet som hjertats fördolda djup alltmer öppna sig; jag vill endast framhålla, att blott med stöd af en sådan fortskridande kännedom kan själasörjarens arbete blifva verklig fruktbringande. Detta måste nu först och främst gå ut på att lära fången känna sig själf. Presten har att öppna fångens öga för hans inre förderf och låta ordets ljus stråla in i hjertats mörka vrår och belysa desamma samt förmå fången att i detta ljus under själasörjarens ledning anställa en allvarlig själfpröfning. Härvid bör predikanten ej blott använda lagens straffande ord utan äfven redan nu låta evangelium ljuda till syndaren, churu visserligen under detta första stadium äfven det evangeliska ordet i viss mån blifver ett dömande och straffande ord. Känslan af synden blifver nämligen mera smärtsam i samma mån som menniskan besinnar Guds godhet, bevisad genom nådens kärleksfulla dragningar under hennes föregående lif. Har så syndaren med djup sorg och smärta blickat in i själens mörka djup

och förnummit i det vaknade samvetet Guds dom, så är det själasörjarens kära uppgift att frambära rätt innerligt evangeliet om försoning och förlåtelse, på det att der synden öfverflödar nåden må kännas öfverflöda ännu mer.

Derefter vidtager prestens arbete att alltmer omskapa fångens hjerta genom att medelst Guds ord tillföra det i allt rikare mått det eviga lifvets krafter, på det att den gamla människan må förkväfvast och dödas och en ny människa uppstå. De medel, som fångpredikanten för ernående af detta syftemål har till sitt förfogande, äro: berodande af god och för hvar och en lämplig läsning, predikan och undervisning samt enskilda samtal.

Utom de böcker, som skola finnas i hvarje cell, eger som bekant hvarje fångelse ett särskildt, mer eller mindre rikhaltigt, bibliothek, företrädesvis innehållande religiös litteratur men äfven historiska och populärt naturvetenskapliga arbeten samt egentliga folkskrifter m. m. Att välja hvad som för hvarje särskild fånge kan vara ändamålsenligast, derpå ligger stor vikt, och mest naturligtvis under den tid, då det andliga lifvets jäsningsprocess försiggår. För den ene behöfs t. ex. ett straffande ord, för den andre ett tröstande och hugsvalande, för den tredje ett undervisande o. s. v. I allmänhet har jag börjat med att utlemna mindre s. k. traktater. Äfven om fången är ovan vid läsning och har liksom en fruktan för att komma i beröring med Guds ord, genomläser han dock den lilla boken, kanske just därför, att den blott innehåller några få sidor. Innehållet i sådana små ströskrifter kräfvär vanligtvis icke heller någon större tankeanstängning för att kunna fattas, och de äro på samma gång ofta egnade att verka väckande och i viss mån äfven undervisande. Skrifter af större omfång, som i thy fall närma sig dessa, äro pastor Funckes arbeten, hvilka jag funnit synnerligen lämpliga, då det gällt att hos någon mera begåfvad väcka intresset för kristendomens sanningar. När den andliga mognaden blifvit något större, hafva Luther, Arndt och Scriver m. fl. af mera gedigen art

blifvit fången kära vänner. Och mer än en har bedt att få behålla ett dylikt arbete hos sig under hela fängelsetiden för att läsa det om och omigen. Det är naturligt, att äfven andra skrifter än rent religiösa böra då och då åt fången utlånas. Han må gerna erhålla allt, som kan verka förädlande och bildande och dymedelst bidraga till hans sedliga omdaning. Pastorn bör, så vidt ske kan, alltid, antingen vid sina cellbesök eller när en bok återlemnas, kontrollera om ock huru fången läser sina böcker samt för honom klargöra sådant, som förefaller dunkelt. Detta bidrager att väcka fångens intresse, på samma gång som härigenom för pastorn gifvas anknytningspunkter för det enskilda samtalet. Sådana fångar, som icke känna de viktigaste af de kristliga grundsanningarne, torde det vara nödvändigt att gifva åtminstone Luthers lilla katekes till öfverläsning. I allmänhet har jag brukat att vid slutet af de religiösa samtal, som med flere på samma gång hållas i expeditjonsrummet, gifva tillkänna till hvilken del af katekesen nästa samtal kommer att ansluta sig, på det att fången må hafva tillfälle att på förhand göra sig dermed förtrogen, ett tillfälle, som, der sådana samtal omfattas med något intresse, sällan försummas. Det gäller dock äfven här att icke uteslutande, eller ens företrädesvis, söka meddela en viss fond af vetande; hufvudsyftet bör vara att inverka på viljan genom att tillämpa ordet på åhörarnes hjertan. För en del fångar är det särdeles behöfligt, att den text, öfver hvilken följande söndag skall predikas, genomgås och enkelt förklaras, hvarigenom frukten af sjelfva predikan kan blifva så mycket större.

Om predikan har det ofta blifvit sagdt, att den icke bör vara annorlunda för fångar än för andra syndare; och det ligger häri nog på sitt sätt en sanning. Men predikan i fängelset måste dock få en särskild karakter redan till följd deraf, att det här finnes en särskild nöd, som behöfver hjälp, och särskilda behof, som kräfva att fyllas. Då jag predikar i den fria församlingen, måste också predikan få

en mera allmän karakter, just därför att församlingen merendels är större och dess särskilda medlemmar och dessas behof icke äro mig så kända som fängelseförsamlingens kunna och böra vara det. Om jag i fängelset skulle använda alldeles samma predikan, som jag hållit i den fria församlingen, skulle jag i de flesta fall hafva en känsla af att jag icke rätt delade sanningens ord. Lämpligast är utan tvifvel, der så ske kan, det fria talet. Predikan på ett cellfängelse bör af lätt insedda skäl vara kort, liksom också icke hela den gudstjenstliga ritualen dervid bör förekomma. Vid det fängelse, der förf. tjenstgör, försiggår Gudstjensten på så sätt, att sedan ett par psalmverser afsjungits, läses syndabekännelsen och derefter dagens text samt, sedan predikan hållits, bönen „Lofvad vare Gud“ eller någon annan för dagen lämpad kyrkobön, Fader vår och välsignelsen, hvarpå det hela avslutas med en kortare psalm.

Vid de enskilda samtalen bör presten först och främst söka lära känna frukterna af det lästa och predikade ordet samt af de gemensamma religiösa samtalen. Der fången eger fullt förtroende för presten, kunna de enskilda samtalen blifva till stor välsignelse. Själasörjaren är då i tillfälle att meddela upplysningar och undanrödja villfarelser samt blifver genom en allt noggrannare kännedom om fångens själstillstånd alltmer skickliggjord att åt honom rätt dela sanningens ord.

IV.

Om det lyckas själasörjaren att öppna fångens hjerta för det goda och förändra viljeriktningen derhän, att fången verkligen fattar en allvarlig föresats att med Guds hjälp öfvergifva synden, så är visserligen förutsättningen gifven för att fången skall kunna blifva en god och laglydig medborgare; men i många, för att icke säga de flesta, fall torde det dock vara tvifvelaktigt, huruvida fången, då han

blifver fri, skall förverkliga sitt goda uppsåt. Det inträder nu andra förhållanden. I fängelset bidrog sjelfva straffet att hålla begären i tygel, och det fans der icke någon lockelse, som kunde gifva näring åt dem, under det att allt gjordes för att väcka de goda anlagen till lif. Dessa anlag kunde emellertid således icke i fängelset utvecklas under kampen mot frestelser; fången hade inga svårare prof att bestå. Jag gaf honom, eller sökte åtminstone gifva honom, en andlig vapenrustning, och jag sade honom, huru han med denna skulle kunna kämpa till seger; men i sjelfva kampen erhöll han ingen öfning. Det går honom därför ofta, såsom det skulle gå en person, som af en god simmare undervisades om huru han skulle kunna hålla sig uppe i vattnet; om det gälde att använda konsten, sjönke han i de flesta fall ändå. Endast i det fall, att man finner fångens af naturen goda anlag vara öfvervägande och endast till följd af yttre ogynsamma omständigheter hafva kommit att duka under för de sämre, kan man hafva ett välgrundadt hopp om att han för framtiden skall lefva oförvitligt, synnerligast om han till en början icke blifver utsatt för allt för svåra frestelser. Med afseende på sådana, hvilkas onda böjelser äro ett slägtarf, som de under många år utvecklat, bör man visserligen icke alltför mycket miss-trösta, men man bör å andra sidan icke heller synnerligen förundra sig, om de åter skulle falla. En telning, som länge vuxit snedt, kan jag möjligen genom band och stöd få att intaga en rät ställning, och om bandet och stödet efter någon tid borttagas, kan det ock hända, att den till en början bibehåller densamma, men så småningom sträfvar den dock merendels att återfå sin ursprungliga riktning. Skall prestens gerning hafva de åsyftade följderna, måste fången vid frigifningen sättas i förhållanden; som fortfarande befordra det godas tillväxt och det ondas undertryckande. I allmänhet är i detta afseende af vigt, att fången icke vid frigifningen åter försättes i sina forna förhållanden, i de omgifningar, i hvilka hans onda böjelser närts och amrats;

något som vi anse böra uppmärksammas särskildt af våra skyddsföreningar.

Predikanten må emellertid aldrig uppgifva hoppet om en fallen broders räddning, aldrig misströsta om framgången af sitt arbete utan erinra sig att det är Gud, som växten gifver, och tro att hvad kärleken sätt förr eller senare skall spira upp till välsignelse.

L. NILSSON,
fångpredikant.

Barwick Backer.

Barwick Backer vil være Tidsskriftets læsere bekendt blandt andet fra beretningen om forhandlingerne på Stockholmer kongressen, hvor han var deltager, ligesom han havde været det ved kongressen i London. Han var iblandt dem, som i England fremkaldte bevægelsen for *industrial schools* og *reformatories*. Selv stiftede han en reform-skole i Hardwicke Court. Denne er anset for at være en af de bedst indrettede af den slags. Ved hans død i december 1886 skrev Tallack om ham i Times, at siden Howards død havde ingen mere ihærdigt end han arbejdet for at finde de bedste midler til at forebygge forbrydelser. Han skildrer ham som en fremragende omsigtsfuld og praktisk mand med en rig erfaring på filantropiens område. Hans meninger og udtalelser tillagdes betydning også i udlandet, således i skrifter både af Wines og Holzendorf. Denne sidste har også for udlandets vedkommende sluttet sig til en opfordring i England om at rejse ham et mindesmærke i katedralen i Gloucester.

Några uppgifter rörande fängelsereformen i Finland.

Då redan nära ett decennium hunnit förflyta, sedan en något utförligare redogörelse för de penitentiära förhållandena i Finland senast varit synlig i Tidskriftens spalter¹⁾, torde det måhända intressera en eller annan af Tidskriftens läsare att erhålla besked om hvad sedan dess på detta område uti nämnda land tillgjorts, helst den ombildning af landets fängelseväsen, som i sammanhang med de förberedande arbetena för införandet af en ny strafflag redan för vidpass ett qvart sekel tillbaka påbörjades, under de senast förflutna åren pågått med rask fart och allaredan fortskridit så långt, att reformen numera kan anses i vissa delar vara för en längre tid framåt afslutad.

Såsom i ofvanciterade uppsats framhållits, är kärnan af Storfurstendömet Finlands gällande lag om brott och straff att söka uti den af Sveriges och Finlands förenade ständer vid riksdagen år 1734 antagna allmänna lag, för hvars straffsystem kropps- och skamstraffen jemte dödsstraffet i särskilda kvalificerade former äro utmärkande. Med undantag af de ändringar i Sveriges och Finlands

¹⁾ Penitentiära förhållanden i Storfurstendömet Finland. Svar å ett af Hederspresidenten för 1878 års internationela penitentiärkongress aflåtet cirkulärbref). Af tillförordnade Inspektören för fängelserna i Finland A. Grotenfelt. Tidskriftens 2dra årgång sid. 1—16.

kriminela lagstiftning, som infördes genom den epokgörande förordningen den 20 Januari 1779 samt några andra författningar af mindre omfattande innehåll, var nemligen den i Missgerningsbalken af 1734 års lag affattade brottmåls-lagen i hufvudsak uti Finland gällande, då frågan om en ny strafflag förelades landets år 1863 till landtdag samman-kallade ständer, ehuru det beträffande särskildt dödsstraffet bör anmärkas — hvad äfven förut i Tidskriften framhållits¹⁾ — att ifrågavarande straff icke på vidpass sextio år verk-stälts i Finland, utan hafva de till döden dömda brotts-lingar — der de icke ansetts förtjente af sådan mildring att dödsstraffet för dem förvandlats till frihetsstraff inom någon af hemlandets fängelseinrättningar — jemlikt kun-görelserna den 21 April 1826 och den 24 Februari 1848 försändts till förrättande af tvångsarbete uti grufvorna eller fabrikerna i Sibirien.

Sedan Kejsar Alexander II, på derom af Finlands senat år 1861 väckt förslag, anbefalt utarbetandet af propositioner och lagförslag uti särskilda till landets kriminela lagstift-ning hörande ämnen samt sådant fullgjorts af en för ändamålet utaf senaten tillsatt komité, förelades vid 1863—1864 års landtdag Finlands ständer, bland andra förslag till ändring i strafflagstiftningen, en nådig proposition ”beträffande allmänna grunderna för en ny brottmålslag“. Jemte denna proposition öfverlemnades till ständerna ett af förenämnda komité uppgjort förslag till positiva och noggranna bestämningar om de straffarter, som borde till användande i fram-tiden fastställas; och anmodades ständerna att yttra sig ”huruvida de deruti föreslagna eller några andra straffarter och allmänna bestämningar borde läggas till grund vid en fullständig omarbetning af Finlands strafflag.“

Uti nämnda komitéförslag förmäles, hurusom komitén vid uppgörandet af detsamma utgått från den öfvertygelse, att strafflagen ej allenast borde afse upprätthållandet af den

¹⁾ 1879 års årgång sid. 12. — 1881 års årgång sid. 98—103.

allmänna rättssäkerheten och lagens anseende jemte möjligheten att i ett rättvist mått utmäta straffet efter hvarje brotts storlek, utan äfven i sant kristlig anda söka befordra den fallne brottslingens förbättring och återupprättelse genom sådana medel, som låta förena sig med strafftvånget, utan att upphäfva dettas allvar och repressiva kraft. I denna öfvertygelse hade komitén föreslagit till upphäfvande icke allenast dödsstraffet i alla dess härförinnan påbudna former, utan äfven öfriga fysiskt affliktiva straff, nemligen hudstrykning, spö och ris samt gatulopp, äfvensom fängelse vid vatten och bröd, arbete i halsjern, ärelöshet, schavottering och andra skymfliga straff, hvarjemte landsflykt samt mistning af näring eller af löst och fast eller blott löst gods utmönstrats. I stället hade föreslagits, att de allmänna straffarterna skulle för framtiden blifva *frihetsstraff* och *böter*. Då likväl icke alla förbrytare vore i behof af en lika intensiv korrektionel behandling, hade frihetsstraff af olika slag ansetts böra förefinnas, hvarför tre arter deraf föreslagits, nemligen *tukthus*, *fängelse* och *arrest*. Det föreslagna tukthusstraffet skulle tjena till straff för gröfre brott och i allmänhet sådana förbrytelser, hvilka genom sin beskaffenhet företrädesvis syntes ådagalägga att förbrytaren vore i behof af penitentiär behandling; fängelsestraffet åter för sådana brott, hvilka, utan att kunna räknas till de gröfre, likväl tydde på en oredlig och bedräglig karaktär och således äfven nödvändiggjorde en, om ock mindre intensiv, korrektionel behandling; samt arreststraffet slutligen begagnas för sådana förbrytelser, hvilka ej syntes påkalla korrektionel behandling, men likväl vore af den svåra beskaffenhet, att de icke borde få med böter försonas, hvarförutom detta straff skulle användas såsom surrogat för böter, hvilka den sakfælde ej förmådde gälda. Det progressiva fängelsesystemet hade lagts till grund för de föreslagna bestämmingarne om de nya frihetsstraffens verkställande. *Tukthusstraffet*, som skulle ådömas antingen på lifstid eller på bestämd tid från 2 månader till och med

12 år, borde af förbrytaren påbörjas i ensamhetsfängelse. Efter högst ett års vistelse i enrum skulle han flyttas till fångklass, der han om dagarne vid arbete, undervisning och andaktsöfningar skulle hållas tillsammans med andra fångar, men tillbringa nätterna i cell, förutom i högsta klassen, der han vore befriad äfven från sistnämnda tvång. Klassernas antal blefve fem, men af dessa skulle blott de tre högre genomgå af sådane fångar, som fullständigt utstått ensamhetsfängelset, hvaremot de två lägsta klasserna skulle mottaga allenast sådana förbrytare, som i ensamhetsfängelse uppfört sig dåligt eller ock befunnits icke kunna uthärda ensamheten. Före strafftidens utgång finge vilkorlig frigifning ske af sådan fånge, som blifvit dömd till tukthus i åtminstone tre år eller derutöfver samt af sin strafftid utstått en större del och, efter uppflyttning till högsta klassen, derstädes i minst sex månader ådagalagt godt uppförande och icke genom sitt lynne visat sig vara för samhället vådlig. Samma principer som för tukthusstraffet hade hufvudsakligen lagts till grund för de föreslagna bestämningarne angående *fängelsestraffet*. Äfven detta skulle vara förenadt med klassindelning, undervisning och tvångsarbete; men då fängelsestraffet likväl, både med hänsigt till strafftvånget och fångarnes korrektionela behandling, afsetts att vara mindre intensivt än tukthusstraffet samt dessutom icke skulle tillämpas för längre strafftider än högst två år, hade åtskilliga bestämningar, som ingått i tukthusstraffet, fått bortfalla eller blifvit modifierade vid fängelsestraffet, så att dervid t. ex. ensamhetsfängelse blott undantagsvis skulle komma i fråga, att fångklasserna blefve endast tre, att ingen vilkorlig frigifning finge ske o. s. v. Vid *arreststraffet*, som skulle ådömas på 1 till 60 dygn, skulle hvarken klassindelning eller undervisning ifrågakomma, utan skulle allenast frihetens förlust utgöra det väsentliga momentet uti ifrågavarande straff. Arrestanterna skulle därför äfven tillåtas att hafva gemenskap med hvarandra, under vilkor likväl att ordningen derigenom icke

stördes. Jemväl dessa fångar skulle åläggas arbete, ehuru valet af arbete samt vinsten deraf skulle tillhöra dem sjelfva, icke kronan såsom vid tukthus- och fängelsestraffet. Bland öfriga allmänna grunder för en ny strafflag föreslog komitén, att den nya lagen skulle upptaga främst sådana allmänna bestämningar, som hänförde sig till brott i allmänhet, samt derefter straffbud för de särskilda brotten. Straffbuden borde i allmänhet vara relativt bestämda. Grunderna för frihetsstraffens verkställande borde bestämmas i en särskild lag om verkställighet af frihetsstraff, men hvad för öfrigt anginge de olika slagen af nämnda straff, kunde närmare föreskrifvas i tukthus- och fängelseordningar.

Uti det underdåniga svar, som ständerna afgåfvo i anledning af ofvanrelaterade proposition, förklarade sig ständerna hafva i hufvudsak godkänt densamma, ehuru de vid granskningen af förslaget i dess särskilda delar funnit skäl till några anmärkningar, bland annat emot den föreslagna villkorliga frigifningen, som ständerna förklarade sig icke kunna godkänna, "emedan dess genomförande kunde för samhället blifva vådligt samt det dessutom vore stridande mot Finlands nuvarande lagstiftning att en administrativ myndighet finge bryta domstolars laga kraft vunna domar — något som nu, enligt 1 parag. 31 kap. Rättegångsbalken, tillkommer Regenten allena".

Hufvudsakligen i öfverensstämmelse med omförmälda, af ständerna godkända förslag till allmänna grunder för en ny brottmålslag blefvo af en för ändamålet nedsatt komité förslag till strafflag för Storfurstendömet Finland, förordning om verkställighet af straff samt förordning om införande af ny strafflag utarbetade och år 1875 i tryck utgifna. Öfver dessa förslag blefvo sedermera, på högvederbörlig befallning, under åren 1878—1880 utlåtanden afgifna af prokuratorn i senaten, landets tre hofrätter och juridiska fakulteten vid universitetet, hvarjemte enskilda personer både inom och utom landet offentliggjorde anmärkningar mot förslagen.

I anledning af de gjorda anmärkningarne blef den 18 Oktober 1880 en ny komité utsedd för att verkställa granskning af desamma sanit, i fall af behof, omarbета förslagen. Denna senare komité aflemnade under åren 1883 och 1884 omarbetade förslag till strafflag med dertill hörande förordningar, som sistnämnda år äfven utkommo i tryck. Sedan jurisprofessorn vid Upsala universitet J. HAGSTRÖMER, hvilken tidigare i en tryckt afhandling underkastat 1875 års strafflagsförslag kritisk granskning, afgifvit utlåtande jemväl öfver 1884 års förslag, blefvo samtliga dessa förslag underkastade vidare behandling af regeringen, hvar efter Finlands ständer vid senaste landtdag år 1885 förelades en nådig proposition "om antagande af: 1) allmän strafflag för Storfurstendömet Finland, 2) förordning om verkställighet af straff samt 3) förordning om införande af strafflagen och hvad i afseende derå skall iakttagas."

Uti denna proposition förmäles, bland annat, hurusom de genom densamma ständerna förelagda förslagen väsentligen anslöte sig till de grunder, som af ständerna vid 1863—1864 års landtdag godkäfts. Den erfarenhet i ämnet, som emellertid dels inom och dels utom landet vunnits, hade likväl gifvit anledning till vissa afvikelser, bland hvilka såsom de viktigaste angifvas: att ur förslaget till strafflag sådana allmänna bestämningar utelemnats, som kunde anses tillhöra mera kriminalrättens vetenskapliga än dess legislativa område; att dödsstraffet bibehållits för de svåraste fallen af högförräderi, majestätsbrott och brott emot medlemmar af det Kejsarliga huset äfvensom i allmänhet för mord, hvarmed i strafflagsförslaget borde förstås sådant dråp, som sker, när någon i uppsåt att döda med berådt mod beröfvar annan lifvet; att frihetsstraffen blefve allenast två, nemligen tukthus och fängelse, hvilken inskränkning hade vidtagits i anledning deraf att svårigheter skulle möta, att med bibehållande af det progressiva straffsystemet, hvilket ständerna vid 1863—1864 års landtdag godkände, anordna verkställigheten af flere frihetsstraff på sådant

sätt att de icke sammanföle med hvarandra; att kortaste tiden för tukthusstraffet upptagits till sex månader och längsta tiden för fängelsestraffet, med vissa undantag, till fyra år; att i förslaget till förordning om verkställighet af straff intagits nödiga föreskrifter icke blott om frihetsstraffen, utan ock om dödsstraffet samt böter och förbrutet gods, äfvensom de allmännaste grunderna för unge förbrytares behandling i allmän, för dem afsedd uppfostringsanstalt; att villkorlig frigifning af sådane förbrytare, hvilka under godt uppförande utstått längre tids frihetsstraff och kunde emotse ärlig försörjning, ånyo föreslagits med sådan af ständernas deremot gjorda anmärkningar föranledd ändring, att afgörandet af frågor om dylik frigifning skulle tillhöra landets högsta domstol, senatens justitiedepartement.

Stånden remitterade den nådiga propositionen till förberedande behandling af lagutskottet; men kort före landtdagens slut anmälte lagutskottet hos stånden, att utskottet icke kunnit fullgöra omförmälda uppdrag till följd af ämnets omfattande natur och emedan den nådiga propositionen kommit ständerna tillhanda först under landtdagens senare hälft, då mängden af öfriga, till slutligt afgörande beredda ärenden äfven påkallade täta sammanträden af stånden. I sitt underdåniga svar å den nådiga propositionen anmälte därför ständerna att de af ofvananförda orsaker „icke varit i tillfälle att vid denna landtdag slutföra granskningen af förenämnda lagförslag“, på samma gång ständerna uttalade i sin underdåniga tillförsigt derom, att ifrågavarande förslag till strafflag och dertill hörande författningar i nåder varda landets härnäst sammanträddande Ständer¹⁾ ånyo till behandling förelagda.“

*

*

*

Såsom ofvanstående relation vidhandengifver, hafva redan 26 eller noga räknadt 28 år (redan år 1859 var

¹⁾ Enligt „nådigt påbud“ den 28 April 1887 inträffar nästa ständermöte den 17 Januari 1888.

nemligen frågan om en fullständig omarbetning af Finlands brottmålslagstiftning första gången föremål för regeringens öfverläggning) åtgått till utarbetning af förslag till den nya strafflagen och dermed sammanhängande förordningar; och om äfven utsigter nu synas föreligga, att det vidtomfattande lagstiftningsarbetet inom en nära framtid skall blifva slutfördt, torde de nya lagarna dock uti ingen händelse förr än om några år, eller sedan bland annat samtliga fängelsebyggnadsarbeten blifvit utförda, kunna träda i gällande kraft. Att reformen icke heller så hastigt skulle kunna genomföras, var också redan från början af regeringen förutsedt; och förelades därför ständerna vid 1863—1864 års landtdag, förutom den tidigare omnämnda propositionen om allmänna grunder för en ny strafflag, äfven en annan proposition angående antagande af, bland annat, en förordning om verkställighet af straff. På sätt i nämnda proposition antyddes, var denna författning afsedd att, i den mån fängelsernas skick sådant medgäfvde, bilda en öfvergång till den nya strafflagens bestämmingar om straffarterna. Jemväl nu ifrågavarande proposition blef af ständerna i hufvudsak godkänd, i följd hvaraf en Kejs. förordning ”om verkställighet af frihetsstraff“ den 26 November 1866 emanerade.

På samma gång denna förordning, som enligt ett deri förekommande slutstadgande skulle träda i verksamhet den 1 Januari 1870, i sin mån bidrog till påskyndande af fängelsereformen, afhjelpade den, äfven oafsedt dess innehåll, en längesedan känbar brist i Finlands strafflagsstiftning. Enligt 1734 års lag och äfven före dess tillkomst hade visserligen arbets- och frihetsstraff i långliga tider ådömts förbrytare, men angående verkställandet af dessa straff saknades i nämnda lag och dertill hörande författningar alla närmare bestämmingar. Genom särskilda under detta sekel tid efter annan utfärdade reglementen sökte man visserligen att bringa ordning och skick inom fängelserna. Men om äfven härigenom förhållanden, som derförinnan

hufvudsakligen varit beroende af endast personligt godtycke, i någon mån reglerades, är dock genom tillförlitliga undersökningar och deröfver officiellt afgifna meddelanden¹⁾ utredt, att tillståndet i Finlands fångelser åtminstone under de närmaste årtiondena före den nu pågående reformens begynnelse gaf anledning till synnerligen graverande anmärkningar. En ytterlig slapphet och hvarjehanda sjelfsväld hade etterhand inästlat sig i såväl förvaltningen af straffanstalterna som behandlingen af fångarne, hvilka ofta tillätos sådana friheter, som förtogo vistelsen i fångelset all karaktär af straff och gjorde densamma för mången af fångarne vida angenämare, än den ställning de såsom fria kunnat innehafva. Kosten var jernförelsevis god, arbetet, der det ej helt och hållet saknades, icke synnerligen tungt, disciplinen slapp, förtärande af brännvin, kortspel och tobaksrökning icke sällan förekommande förströelser. Dessa oordningar hade visserligen sin grund i många samverkande omständigheter, såsom den dygnet om nästan obehindrade gemensamheten fångarne emellan, bristande insigter hos fångelsernas förvaltnings- och bevakningspersonal, saknaden af en gemensam styrelsemyndighet och nödig eftersyn, som äfven försvårades i följd af flere fångelseorters aflägsna läge och brist på snabba kommunikationsmedel; men säkert är dock att saknaden af en gemensam, på enahanda sätt som brottnålslagen tillkommen lag om verkställigheten af de föreskrifna frihetsstraffen i ej ringa mån medverkat till uppkomsten af de dåliga traditioner, som inom fångelserna i Finland utvecklats sig. Och, äfven fränsedt alla dessa ofog, måste i hvarje händelse en stor skiljaktighet vid verkställigheten af straffen inom de olika fångelseinrättningarne ega rum, då äfven sådana straffanstalter, som voro afsedda till förvaring af enahanda slag af fångar, hade hvar sitt särskilda reglemente med olika föreskrifter och deraf beroende olika förvaltning.

¹⁾ Underdånig berättelse om tillståndet i Finlands fångelser jemte förslag till provisionel reform af desamma. Helsingfors 1866.

Redan blotta tillkomsten af 1866 års förordning, som med helgd af allmän lag angaf en gemensam grund för frihetsstraffens verkställande, var sålunde egnad att afhjelpa åtminstone en del af antyddas olägenheter. Uti denna förordning äro tre arter af frihetsstraff fastställda, nemligen: *tukthusstraff*, *fängelse vid vatten och bröd* samt *fängelsestraff*. Af dessa straff innefattar tukthusstraffet de svårare arbetsstraff, hvilka i lag och författningar benämnas: arbete å slott eller fästning eller i Kronans smedja eller i tukthus eller spinnhus; fängelsestraffet åter det i lag och författningar med benämningarne fängelse eller enkelt fängelse eller fästnings- eller tukthusfängelse utan arbete betecknade frihetsstraff. *Tukthusstraffet* afser ej allenast den brottsliges förvarande och trägna sysselsättande, utan äfven hans förbättring genom undervisning, disciplin och arbete. Saknaden af celler har, såsom äfven angifves i motiven till den proposition, hvarigenom förordningen föreslogs till antagande, föranledt att från densamma bortlemnats ensamhetsfängelset som „efter möjligheten“ skall användas allenast för unge förbrytare, som ej fyllt 18 år, och sådana brottslingar af högre ålder, hvilka visat sig så sedligt förderivade, att deras samvaro med andra fångar kan lända desse senare till förförelse eller skada. Öfrige fångar än de nämnde skola hållas om dagen till gemensam sysselsättning, men om natten i enrum, eller, om utrymme dertill saknas, i gemensamma sofrum, dervid de dock böra så bevakas, att de hvarken genom tal, åtbörder eller andra tecken kunna meddela sig med hvarandra. Tukthusfångarne skola indelas i fyra klasser, af hvilka den högsta eller fjerde klassen likväl utgöres af två afdelningar, enär åt sådana fångar, hvilka der tillbragt minst sex månader under godt uppförande, skall, enligt 14 § i förordningen, medgifvas så mycken frihet, som är nödvändig för att vänja dem vid frestelsers öfvervinnande och sjelfständighet i handling, med villkor dock att arbetsamhet och god ordning äfven af desse iakttagas. Till första fångklassen hänföras i strafftidens

början alla fångar, som fyllt 18 år och ej derförinnan för sin ungdoms skull tillbragt någon tid i ensamhetsfängelse. Fyller ung fånge under den tid han vistas i ensamhetsfängelse 18 år eller finnes ej tillfälle att hålla honom i enrum, skall han redan vid strafftidens början hänföras till andra klassen. I första och andra klassen äro fångarne förbjudna ått meddela sig med hvarandra genom tal, åtbörder eller andra tecken. I de två högre klasserna tillåtes (nemligen om dagen) från en sådan tysthetsförpligtelse den afvikelse, som med god ordning är förenlig. Öfriga åtskillnader mellan fångklasserna skola bestå deri, att fånge vid uppflyttning till högre klass kommer i åtnjutande af en eller flere förmåner, som han i lägre klass saknat eller i inskränktare mån åtnjutit. Bland sådana åtskillnader uppräknas i förordningen olikhet i sparpennning, rättighet att i högre klass oftare än i lägre brevexla med anförvandter och vänner eller af dem mottaga besök, att å fristunder sysselsätta sig med läsning af underhållande och nyttiga böcker från anstaltens bokförråd m. m. sådant. Begagnandet af tobak eller rusgifvande dryck eller annat sådant, som afser allenast sinlig förnöjelse, äfvensom ledighet från arbete är absolut förbjudet. För hvarje vecka skall fånges uppförande vitsordas såsom godt, försvarligt eller dåligt; och bör vitsordet grundas på fånges förhållande ej blott i disciplinärt afseende, utan äfven vid undervisningen och arbetet. Genom dåligt uppförande förverkas rätt till klassuppflyttning, likasom äfven klassnedflyttning ingår bland de uti förordningen upptagna disciplinära straffen. *Fängelsestraffet* skall undergå i gemensamhet, med iakttagande af att de olika könen hållas afskilda från hvarandra. Men om någon fånge visar sig vara så sedligt förderfvad, att hans samvaro med andra fångar kunde lända dessa till förförelse eller skada, skall sådan fånge „efter möjligheten“ hållas i enrum. Fånge, som undergår fängelsestraff, är skyldig att arbeta, men får efter eget val och för egen räkning sysselsätta sig med sådant lofligt arbete, som med

straffanstalten är förenligt. Kan han ej anvisa sådant arbete, är han pliktig att förrätta allmänt arbete. — Fångar, som blifvit dömda till *fängelse vid vatten och bröd*, skola hållas i enrum, men om utrymme dertill saknas, i gemensamhet och under ständig öfvervakning, äfven här hvardera könet för sig. Jemväl för dessa fångar är tysthetsförpligtelsen föreskrifven. De äro berättigade, men ej förpligtade att sysselsätta sig med handarbete för kronans räkning. Deras föda skall bestå af friskt vatten i erforderlig mängd samt, efter ortens sed, 2 skålpund hårdt eller 3 skålpund mjukt bröd, hvilken kost dock får vid förekommande sjuklighet eller kroppslig svaghet af fängelseläkaren modereras. Öfverskjuter strafftiden 2 veckor, får åt frisk fånge, som sjelf sådant åstundar, förunnas en fridag efter 14 fastedagar och två fridagar efter 7 följande fastedagar, hvarunder vanlig fångförplägning honom tilldelas.

Då emellertid icke ens det öfvergångssystem^{*}, som 1866 års förordning påbjöd till införande, kunde sättas i verket utan betydliga förändringar af landets straffanstalter, voro ständerna vid 1863—1864 års landtdag så mycket mera tvungna att omedelbart taga jemväl den ekonomiska sidan af strafflagsreformen i betraktande, helst ständerna, för att afhjelpa de mest framstående bristerna i den gällande brottmålslagen, vid samma landtdag äfven antagit särskilda af regeringen föreslagna nya förordningar¹⁾, enligt hvilka,

¹⁾ De nya förordningar af kriminalrättsligt innehåll, som i Finland utkommit i följd af 1863—1864 års landtdag, äro, förutom ofvan relaterade förordning om verkställighet af frihetsstraff, om uppsåtlig misshandling af kreatur d. 20 Juni 1864, om fridlysning för landets jernvägar, kanaler och telegrafinrättningar d. 24 Nov. 1864, om ändring i stadgardana om kyrkoplikt och upphävande af den för vissa brott påbjudna afgift till kyrka d. 19 Debr. 1864, angående barnamord samt fosters fördrifvande och utsättande, så ock om ansvar för vissa fall af lägersmål d. 26 Nov. 1866, angående dråp utan uppsåt att döda och annan misshandel å person d. 26 Nov. 1866, angående envig d. 26 Nov. 1866, angående falsk angivelse och annan ärekränkning d. 26 Nov. 1866, hvilka alla förordningar förklarades böra träda i verksamhet senast den 1 Januari 1870.

bland annat, tukthusstraff för åtskilliga brott mot person bör ådömas och enligt 1866 års förordning försonas. De nog knapphändiga och summariska beräkningar öfver kostnaderna för den tilltänkta reformens genomförande, hvilka ingå uti tillgängliga handlingar, vidhandengifva, att man vid 1863—1864 års landtdag beräknat dessa kostnader till minst 600,000 rubel, förutom aflöningar och underhåll; och anvisade ständerna vid nämnda landtdag „för fängelseväsendets förbättrande“ 600,000 mark att utgå af den för bränvinstillverkningen i Finland påräknade skatt, derifrån nödiga medel för bestridande af särskilda andra statsutgifter likväl främst skulle uttagas. Då emellertid bränvinskatten icke under de påföljande åren uppgick till så högt belopp, att någon del af densamma kunde användas till fängelseväsendets ordnande, anmälte regeringen uti en till ständerna vid 1872 års landtdag aflåten proposition att icke ens den för verkställandet af 1866 års provisionela straffrättssystem afsedda ombildningen af fängelseväsendet kunnat, i brist på dertill nödiga medel, genomföras, ehuru nämnda straffsystem redan från början af år 1870 bort bringas till efterlefnad. Dock hade regeringen för reformens påbörjande den 20 Maj 1869 af ordinarie statsmedel anslagit inalles 310,000 mark för uppförande af en till tukthus afsedd cellfängelsebyggnad vid Tavastehus'slott, hvilket byggnadsarbete blifvit under åren 1869, 1870 och 1871 utfördt.

Vid besvarandet af ifrågavarande proposition meddelade ständerna, att de för hvarje af åren 1873, 1874, 1875, 1876 och 1877 ur den bevillning, ständerna för dessa år åtagit sig, anslagit 200,000 mark eller inalles 1,000,000 mark i ett för allt till de närmast behöfliga fängelsornas uppbyggande samt till den första uppsättningen af arbetsverkstäder och skolor vid fångvårdsanstalterna i landet; hvarjemte ständerna anhöllo, att sakkunniga personer måtte utses, för att sorgfälligt pröfva alla de förhållanden och omständigheter, hvilka med afseende å fångvårdens ändamålsenliga

ombildning och nya fängelseinrättningars uppförande borde tagas i betraktande, hvarefter en allmän plan för fängelse-reformens successiva genomförande borde uppgöras.

I följd af nämnda anhållan tillsattes af regeringen för antydt ändamål i början af år 1873 en komité; som den 22 Oktober samma år afgaf sitt betänkande i ämnet, hvilket sedermera äfven utkommit i tryck. — År 1873 funnos i Finland — förutom kommunala häkten i flertalet af landets städer och i några orter på landsbygden — följande allmänna fängelser och arbetsanstalter, nemligen: ett läns-fängelse inom hvarje af landets åtta län, häradsfängelserna å Kastelholm, i Kajana och Kittilä, straff- eller tukthus-fängelserna i Åbo och Tavastehus, provisionela straffanstalterna i Kuopio och St. Michel, fängelseinrättningen i Keksholm, spinnhusen i Åbo och Willmanstrand, arbets- och korrektionsinrättningen i Wiborg samt provisionela korrektionsinrättningen i Nurmis. Af dessa anstalter voro läns- och häradsfängelserna afsedda främst till ransakningshäkten, men äfven till straffängelser för sådana personer, hvilka blifvit dömda till det i 1866 års förordning stadgade fängelsestraff eller fängelse vid vatten och bröd, eller att i brist på tillgång till erläggande af ådömda böter eller viten undergå någondera af nämnda frihetsstraff. Tukthusstraffet utstods af manliga fångar, dömda på 3 år eller derunder, uti tukthuset i Tavastehus, af manliga fångar, dömda på viss tid utöfver 3 år, uti tukthuset i Åbo, samt af manliga liftidsfångar uti provisionela straffanstalterna uti St. Michel och Kuopio äfvensom uti fängelseinrättningen i Keksholm; af qvinliga fångar åter uti spinnhuset i Willmanstrand, der äfven intill 1873 års utgång en del af de för lösdrifveri till allmänt arbete dömda kvinnor förvarades. Uti spinnhuset i Åbo samt korrektionsinrättningarne i Nurmis och Wiborg förvarades de för lösdrifveri (eller försvarslöshet, såsom det heter i då gällande författning,) till allmänt arbete dömda personer, sålunda att männen voro fördelade mellan de båda sistnämnda inrättningarne, hvaremot alla

qvinor från ingången af år 1874 höllos till allmänt arbete uti spinnhuset i Åbo¹⁾.

Med undantag af ofvannämnda, för tukthuset i Tavastehus kort förut uppförda cellfångelsebyggnad, som inrymde förutom annat 66 dagceller, voro alla dessa fångelser öfverhufvud i saknad af andra än gemensamhetsrum. Sålunda finnos t. ex. inom landets elfva ransakningsfångelser knappast sammanlagdt 10 rum, som kunde få namn af celler. 1873 års komité föreslog derfor bland annat uppförandet af en stor mängd nya fångelser äfvensom särskilda förändringar i fångarnes fördelning mellan de olika fångelseinrättningarna. Sålunda tillstyrkte komitén, att straffängelset i Åbo genom tillbyggnad af ett cellfångelse jemte befälsvåning och i öfrigt ny inredning skulle försättas i sådant skick, att det kunde tjena till tukthus för 450 fångar af mankön, deribland landets alla manliga liftidsfångar; att tukthusinrättningen i Tavastehus skulle förses med nattceller, för att begagnas till straffanstalt för landets alla till tukthusstraff dömda qvinor; att fångelseinrättningen i Keksholm skulle förses med en palissadering och tillsvidare begagnas till straffanstalt för 60 à 75 ålderstigna liftidsfångar af mankön; att provisionela straffanstalterna i St. Michel och Kuopio skulle indragas; att spinnhuset i Willmanstrand provisionelt ställdes i det skick, att det *tillsvidare* kunde utgöra tukthus för samtliga till tukthusstraff dömda qvinor från hela landet; att inom korrektionsinrättningarna i Wiborg och Nurmis genom nödiga tillbyggnader utrymme skulle beredas för landets samtliga korrektionister af mankön; att spinnhuset i Åbo framgent skulle användas till förvaringsrum för alla till allmänt arbete dömda qvinor från hela landet; att nya länshäkten uppfördes i Wiborg, Uleåborg, Helsingfors, Åbo och Tavastehus, jemte det länshäktena i St. Michel, Kuopio och Wasa omändrades till

¹⁾ K. Regl. d. 20. Febr. 1823, K. Kung. d. 28. Juni 1841 och d. 30. Aug. 1848, K. Br. d. 24. Nov. 1862, d. 15. Juni 1863, d. 25. Okt. 1869, d. 30. Maj 1870 och d. 10. Nov. 1873.

cellfångelser; att ett kronohäkte uppfördes i Björneborg och ett nytt häradshäkte i Kajana, jemte det häradsfångelserna i Kittilä och på Kastelholm med mindre förändringar skulle bibehållas för deras dåvarande ändamål; samt att ett nytt tukthus för män uppfördes invid Helsingfors, dit på kortare tider dömda tukthusfångar skulle förläggas. Kostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag hade af komitén approximativt beräknats till 3,370,000 mark.

Vidkommande den ordning, uti hvilken förenämnda byggnadsföretag borde utföras, hade det visserligen enligt komiténs tanke varit önskligt att den yttre organisationen af fängelsebyggnaderna med dertill hörande inrättningar kunnat, i likhet med hvad fallet varit exempelvis i Sverige, begynda med ransakningsfångelserna och först derefter omfattat straffanstalterna, emedan några synnerliga resultat af fångvården inom straffanstalterna icke vore att förvänta, sålänge ransakningsfångelserna befunno sig i så litet tillfredsställande skick, att de måste anses i ej ringa mån medverka till de i dem inneslutna fångars demoralisation. Men då ett delvis nytt straffsystem redan hade i landet införts, påkallades i främsta rummet åtgärder, hvilka i straffanstalterna möjliggjorde tillämpningen af 1866 års förordning angående verkställighet af frihetsstraff.

På dessa skäl förordnade äfven regeringen redan år 1874, att tukthuset i Åbo skulle utvidgas med en ny cellbyggnad, innehållande 75 dag- och lika många nattceller, på samma gång invid Helsingfors skulle uppföras ett nytt tukthus med 102 dagceller och 252 nattceller, förutom gemensamhetsrum och andra nödiga lokaler, äfvensom att ett nytt länsfängelse skulle uppföras i Viborg, detta sistnämnda byggnadsföretag närmast föranledt deraf att de till det åldriga Viborgs slott hörande byggnader, hvilka användes till länsfängelse i Viborg, befunnits vara i så bristfälligt skick, att ett nytt fängelse derstädes icke längre kunde undvaras.

Vid uppgörandet af detaljerade kostnadsförslag för de

sålunda påbjudna nya byggnaderna, befans det emellertid att 1873 års komité beräknat kostnaderna för desamma alltför lågt samt att totalkostnaderna för fängelsereformen i följd deraf komme att öfverstiga 4,000,000 mark. Regeringen nödgades därför vid 1877—1878 års landtdag åter förelägga ständerna en proposition, deri för fängelsereformens vidare utförande äskades, utöfver redan beviljade tillgångar, 2,227,700 mark. Ständerna afböjde emellertid denna gång beviljandet af medel till andra fängelsebyggnader än nya länsfängelser i Viborg och Uleåborg samt en uppfostringsanstalt för minderårige förbrytare, för hvilka byggnadsarbeten ständerna anslogo inalles 760,000 mark eller 152,000 mark för hvarje af åren 1878, 1879, 1880, 1881 och 1882. Tillika antyde ständerna i sin svarsskrivelse på propositionen, att det belopp, som ytterligare erfordrades för genomförandet af förbättringar i fängelseväsendet, kunde betäckas af statsverkets ordinarie inkomster.

*

*

*

Härefter hafva fängelsebyggnadsarbetena i landet utan afbrott fortgått, på samma gång förändringar af de olika fångarnes fördelning mellan fängelserna tidt och ofta egt rum, allt eftersom nya fängelser uppstått eller ny inredning af de gamla försiggått. Sedan de år 1874 påbörjade tillbyggnadsarbetena vid tukthuset i Åbo, för hvilka kostnaderna uppgått till en summa af 551,474 mark¹⁾, blifvit slutförda, indrogos år 1879 de provisionela straffanstalterna för lifstidsfångar i St. Michel och Kuopio samt förvandlades till provisionela arbetsinrättningar²⁾ i stället för den år 1859 inrättade korrektionsinrättningen i Nurmis, som af många skäl ansetts icke motsvara sitt ändamål och därför helt och hållet indrogs³⁾. Samtidigt nedlades äfven

¹⁾ Civilexpeditionens i Kejsarliga Senaten för Finland berättelse. 1874—1881. Helsingfors 1882.

²⁾ K. Br. d. 18. Nov. 1879.

³⁾ K. Br. d. 24. Maj 1880.

fängelseinrättningen i Keksholm¹⁾ såsom jemväl obehöflig, sedan inom tukthuset i Åbo utrymme beredts för, bland andra, alla landets listidsfångar. År 1881 fullbordades det nya tukthuset invid Helsingfors, hvars uppförande och inredning erfordrat en kostnad af 2,170,580 mark²⁾; och öfverflyttades då alla härförinnan i Tavastehus förvarade tukthusfångar till den nya straffanstalten, som sålunda blef en tukthusinrättning för alla på kortare strafftider dömda förbrytare af mankön från hela landet³⁾. Redan tidigare hade för omändringar af och tillbyggnader till fängelseinrättningarna i Tavastehus anslagits i särskilda poster sammanlagdt 428,000 mark, hvilket belopp år 1885 ytterligare ökats med 137,000 mark⁴⁾. Och ehuru ifrågavarande byggnadsarbeten i Tavastehus först innevarande år 1887 slutförts, transporterades dock redan i slutet af år 1881 de uti spinnhuset i Villmanstrand förvarade qvinliga tukthusfångar samt de uti spinnhuset i Åbo internerade korrektionshjon till straffanstalten i Tavastehus, som sålunda från nämnda år varit en kombinerad inrättning, inom hvilken förvaras såväl landets samtliga till tukthusstraff dömda qvinnor, som alla för lösdrifveri till allmänt arbete hållna fångar af samma kön⁵⁾. Den sålunda kombinerade tukthus- och arbetsinrättningen disponerar numera såsom fullt färdig öfver 77 dag- och nattceller och 138 nattceller, äfvensom utrymme för 200 fångar igemensamhet. Den äldre cellfängelsebyggnaden i Tavastehus med 66 celler blef år 1884 upplåten till länsfängelse derstädes⁶⁾. Efter de qvinliga arbetsfångarnas

¹⁾ K. Kung. d. 9. Nov. 1880.

²⁾ Finansexpeditionens i Kejsrerliga Senaten för Finland berättelse 1872—1883. Helsingfors 1885.

³⁾ K. Br. d. 25. Okt. 1881.

⁴⁾ Bidrag till Finlands officiela statistik. XII. Fångvården. Fångvårdsstyrelsens berättelse för år 1884. Helsingfors 1886.

⁵⁾ K. Kung. d. 1. Okt. 1881 och K. Br. d. 25. Okt. 1881.

⁶⁾ I följd af de år 1887 i Tavastehus slutförda nybyggnadsarbetena har dervarande länsfängelse erhållit ytterligare 20 celler utöfver ofvannämnda 66

förflyttning till Tavastehus, befans spinnhuset i Åbo för fängvården obehöfligt, hvarför det år 1881 indrogs¹⁾. De uti Willmanstrand ledigblifna fängelsebyggnaderna iordningställdes åter under sommaren 1882 till förvaringsrum för arbetsfångar af mankön, hvarefter de uti korrektionsinrättningen i Wiborg förvarade fångar i slutet af samma år öfverflyttades till Willmanstrand²⁾, jemte det korrektionsinrättningen i Wiborg helt och hållet indrogs³⁾. För att äfven möjliggöra indragningen af de provisionela arbetsinrättningarna i St. Michel och Kuopio, hvilka voro förlagda inom dervarande länsfängelser, som emellertid i sin helhet voro behöfliga för sitt egentliga ändamål, anslog regeringen år 1884 252,000 mark till om- och nybyggnadsarbeten vid fängelset i Willmanstrand⁴⁾, der utrymme skulle beredas för samtliga för lösdrifveri till allmänt arbete dömda personer af mankön. Dessa om- och nybyggnadsarbeten, bland hvilka äfven ingick uppförandet af en cellfängelsebyggnad med 42 dagceller, slutfördes år 1887. Men ännu medan arbetena pågingo indrogos efterhand de provisionela arbetsanstalterna i St. Michel och Kuopio, den i Kuopio den 1 Januari 1885⁵⁾ och den i St. Michel den 1 Januari 1886⁶⁾. Den nya länsfängelsebyggnaden i Wiborg, till hvars uppförande ständerna vid 1877—1878 års landtdag beviljat 350,000 mark⁷⁾ och regeringen anslagit ytterligare 175,000 mark⁸⁾, blef färdig och upplåten för sitt ändamål i början af år 1884⁴⁾.

¹⁾ K. Kung. d. 1. Okt. 1881.

²⁾ Fångvårdsstyrelsens i Finland berättelse för år 1882. Helsingfors 1884.

³⁾ K. Kung. d. 22. Dec. 1882.

⁴⁾ Fångvårdsstyrelsens i Finland berättelse för år 1883. Helsingfors 1885.

⁵⁾ Bidrag till Finlands officiella statistik. XII. Fångvården. Fångvårdsstyrelsens berättelse för år 1884. Helsingfors 1886.

⁶⁾ Bidrag till Finlands officiella statistik. XII. Fångvården. Fångvårdsstyrelsens berättelse för år 1885. Helsingfors 1887.

⁷⁾ Handlingar tillkomna vid landtdagen i Helsingfors åren 1877—1878. Andra delen. Helsingfors 1878.

⁸⁾ Civilexpeditionens i Kejsrerliga Senaten för Finland berättelse. 1874—1881. Helsingfors 1882.

Denna byggnad innehåller 101 celler jemte arbets- och sofrum för fångar, som hållas i gemensamhet. I slutet af följande år 1885 fullbordades det nya länsfängelset i Uleåborg¹⁾, som åter innehåller, förutom andra lokaler, 78 celler. För utförande af denna byggnad hade ständerna vid 1877—1878 års landtdag beviljat 325,000 mark²⁾. År 1886 anslag regeringen 695,113 mark³⁾ till uppförande af ett nytt länsfängelse i Helsingfors med inalles 162 celler, hvilket byggnadsarbete för närvarande pågår⁴⁾. Uppförandet af ett nytt länsfängelse i Åbo är ock allaredan påbörjadt, sedan regeringen för detta ändamål jemväl under år 1886 anslagit 723,000 mark⁵⁾. Detta fängelse kommer att inrymma, förutom andra nödiga lokaler, 168 celler. Under innevarande år 1887 har regeringen vidare anslagit 423,222 mark till ombyggnad af länsfängelset i Kuopio⁶⁾, 520,551 mark till ombyggnad och utvidgning af länsfängelset i Wasa⁷⁾, 375,000 mark till ombyggnad af länsfängelset i St. Michel⁸⁾ samt 21,000 mark till ett nytt häradsfängelse i Kajana. Det nya länsfängelset i Wasa kommer att innehålla 125 celler, länsfängelset i Kuopio 77 celler och länsfängelset i St. Michel 55 celler. Slutligen har för inrättande af en uppfostringsanstalt för minderåriga förbrytare, för hvilket ändamål ständerna vid 1877—1878 års landtdag beviljade 85,000 mark⁹⁾, år 1887 ytterligare af regeringen anslagits 158,951 mark¹⁰⁾, hvilket sistnämnda belopp dock icke i sin helhet torde komma att åtgå, sedan

¹⁾ Bidrag till Finlands officiella statistik. XII. Fångvården. Fångvårdsstyrelsens berättelse för år 1885. Helsingfors 1887.

²⁾ Handlingar tillkomna vid landtdagen i Helsingfors åren 1877—1878. Andra delen. Helsingfors 1878.

³⁾ K. Reskr. d. 28. Okt. 1886.

⁴⁾ K. Br. d. 18. Jan. 1887.

⁵⁾ K. Br. d. 16. Mars 1887.

⁶⁾ År 1882 inköptes för en sådan inrättning ett jordområde på landsbygden i närheten af jernvägen till Helsingfors för 27,000 mark. Se Fångvårdsstyrelsens i Finland berättelse för år 1882. Helsingfors 1884.

⁷⁾ K. Reskr. d. 30. Nov. 1886.

den för ändamålet afsedda byggnaden blifvit till yttre form och inredning något förenklad.

Sammanläggas alla ofvannämnda dels af ständerna beviljade, dels af regeringen anslagna penningbelopp till uppförande af nya fängelsebyggnader eller ändring af gamla sådana, finner man, att det nya straffrättssystemet, sådant det i hufvudsak af ständerna vid 1863—1864 års landtdag godkännts, i blotta byggnadsarbeten medfört för landet en kostnad af ungefär *7,700,891 mark*, sedan nemligen alla redan till utförande påbjudna byggnadsarbeten hunnit slutföras. Från den tid det första anslaget för ändamålet beviljades, nemligen anslaget för landets äldsta, åren 1869—1871 uppförda cellfängelsebyggnad, som numera användes till länsfängelse i Tavastehus, hafva 18 år förflutit. Innan samtliga byggnadsarbeten äro slutförda, torde ännu åtminstone 2 à 3 år hinna förgå. Om totalsumman därför fördelas på 20 år, komma kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten sålunda att utgöra vidpass 385,000 mark för året. Beträffande hufvudsyftet med de utförda byggnadsarbetena, ökandet af antalet celler, gestaltar sig resultatet på följande sätt. Ännu vid 1870 talets ingång fans det icke ett enda med egentliga celler försedt fängelse i Finland. Redan nu förfogar fängelseförvaltningen öfver 561 dag- och 465 nattceller; och sedan samtliga byggnader blifvit fullbordade, komma landets fängelser att inrymma inalles *1,613 celler*, bland dem 1,148 fullständiga isoleringsceller, 465 endast nattceller.

*

*

I jembredd med alla dessa åtgärder för nödiga förändringar i den yttre organisationen af fängelserna har den ej mindre maktpåliggande frågan om dessa inrättningars inre organisation samt deras styrelse och förvaltning varit föremål för regeringens omsorger. 1866 års förordning om verkställighet af frihetsstraff angaf, såsom ofvan redan framhållits, endast de allmänna grunderna för exekutionen

af nämnda straff, under förutsättning att hvad i öfrigt anginge frihetsstraffen och organisationen af de anstalter, deri de borde undergå, skulle bestämmas i särskilda, på administrativ väg tillkomna reglementen samt tukthus- och fängelseordningar i enlighet med andan i det system, som lagts till grund för förordningens föreskrifter; och hade ständerna vid 1863—1864 års landtdag förenat sig derom att enahanda princip jemväl skulle följas vid affattandet af den nya förordning om verkställighet af frihetsstraff, som i sammanhang med den nya strafflagen borde utarbetas. Den mängd fängelse-reglementen, som före tillkomsten af 1866 års förordning efterhand utkommit i Finland¹⁾, stodo alla åtminstone delvis i strid med det system, som i sagda förordning påbjöds till efterlefnad, hvarjemte dessa reglementens tillämpning jemväl i hög grad försvårades derigenom, att de flesta af dem voro afsedda för en viss namngifven inrättning, som antingen allaredan indragits eller ock helt och hållet ombytt karaktär i följd af de förändringar i fångarnes placering, som efterhand försiggått. Tillkomsten af 1866 års förordning om verkställighet af frihetsstraff gjorde olika reglementen, instruktioner och ordningsregler för hvarje särskild straffanstalt obehöfliga. Den förutsatte nemligen endast gemensamma sådana för den grupp af fångelser, der samma art af frihetsstraff verkställes. Sålunda fordra föreskrifterna i 1866 års förordning, att den lokala ledningen och förvaltningen af de inrättningar, der tukthusstraffet skall undergå, bör handhafvas af „tukthusets direktion“ och „föreståndare“, hvar-

¹⁾ Instruct. för vaktmästare och fångnektar vid länens kronohäkten i Storfurstendömet Finland d. 21. Nov. 1818, K. Regl. för fångarne uti länens kronohäkten i Finland d. 21. Nov. 1818, K. Regl. för kronospinnhuset i Willmanstrand d. 20. Febr. 1823, K. Regl. för fångvården vid länens kronohäkten i Finland d. 25. Okt. 1824, K. Regl. för allmänna fångelset å Sveaborgs fästning d. 19. Okt. 1829, K. Regl. för straffängelset i Åbo d. 6. Aug. 1861 och K. Regl. för fångelseinrättningen å Sveaborgs fästning d. 2. Febr. 1863.

jemte hela systemet förutsätter att sistnämnde funktionär bör vara en i systemets tillämpning insigtsfull och jemväl i öfrigt bildad person. Vidare bestämmer 1866 års förordning att tukthusfångarne skola meddelas undervisning i religion af „anstaltens prest“, i elementära kunskaper af „antagne skolmästare“ och i yrkesundervisning af „antagne verkmästare“; att tvångsarbetet skall afse icke allenast fångarnes jemna sysselsättning, utan äfven deras olika fallenhet samt den olika samhällsställning de efter frigitvandets sannolikt komma att intaga; att detta arbete derför efter omständigheterna bör omfatta i ensamhetsfängelse handverk, hemslöjder och annat dylikt, samt i fångklass såväl handverk och hemslöjder, som hvarjehanda sysselsättning i fria luften o. s. v.

Med hänsyn till alla dessa föreskrifter samt jemväl med fästadt afseende vid det system af straff, som, enligt de vid 1863—1864 års landtdag godkända allmänna grunder för en ny brottmålslag, borde läggas till grund för straffbestämningarna i den under arbete varande nya strafflagen, föreslog 1873 års tidigare omnämnda fängelsekomité, bland annat, att den inre organisationen af fängelserna i hufvudsak borde anordnas sålunda, att, för åstadkommandet af en ändamålsenlig själavård uti fängelserna, åt presterna vid kronans alla fångvårdsanstalter skulle gifvas en tillräcklig aflöning; att vid sådana straffanstalter, i hvilka fångantalets storlek omöjliggjorde fångarnes betjenande af en enda prest, minst två prester blefve anställda; att skickliga arbetsledare och instruktörer anställdes vid fängelserna äfvensom modeller, arbetsredskap och arbetsmaterial i tillräcklig mängd anskaffades; att skolor skulle uppsättas i alla kronans fångvårdsanstalter, jemte det dugliga lärare vid dem anställdes; att fängelsebibliotek, omfattande skrifter af för fångarne lämpligt innehåll, inrättades; att helsevården i fängelserna, der sådant visade sig nödigt, förbättrades; att kosthållningen i fängelserna ordnades sålunda att den icke medgäfvade den obehindrade gemenskap mellan

fångarne, hvartill de s. k. arteller eller fångarnes kosthållningsbolag skulle gifvit anledning, och ej heller det köpslagande från fångarnes sida om födoämnen, som ur dessa arteller skulle erhållit sitt upphof; att icke blott tukthusen utan äfven länsfångelserna och andra större kronohäkten, som tilläfvventyrs kunde uppkomma, ställes under ledning af tillräckligt aflönade, insigtsfulle, bildade och redbare föreståndare med biträde af ordentlig och pålitlig samt därför jemväl tillräckligt aflönad betjening; att betjeningen i tukthus för qvinnor samt i de öfrige fångvårdsanstalternas afdelningar för nämnda kön skulle, till förekommande af osedlighet bland de qvinliga fångarne, till större delen utgöras af qvinnor, men för öfrigt af gifta män; att de i 1866 års förordning föreskrifna fängelsedirektioner blefve tillsatta; samt att till ledning för tjenstemän och betjente vid fångvårdsanstalterna nya fängelsereglementen utfärdades, hvilka icke stode i strid med det fångvårdssystem, som i nämnda anstalter borde tillämpas.

I öfverensstämmelse med dessa komitens förslag anslog regeringen ej allenast utaf de af ständerna vid 1872 års landtdag beviljade medel sammanlagdt 39,400 mark¹⁾ till anskaffande af skolböcker och annat undervisningsmaterial för fångelsernas behof, äfvensom till inköp af arbetsredskap och modeller, utan beviljade ock af allmänna statsmedel ett årligt anslag af 15,850 mark¹⁾ till aflönande af lärare och lärarinnor vid fångelserna samt arbetsledare vid tukthusen i Tavastehus och Åbo, äfvensom till underhållande af fängelsebiblioteken. Derjemte utfärdades år 1875 en ny provisorisk stat för predikanterna samt den öfriga tjenstepersonalen och betjeningen vid fångelserna²⁾, hvarigenom predikanternas vid landets samtliga fängelseanstalter löneanslag förhöjdes från 18,286 till 24,046 mark samt aflönningen för den öfriga personalen dels genom löneförbättringar

¹⁾ Handlingar tillkomna vid landtdagen i Helsingfors åren 1877—1878. Andra delen. Helsingfors 1878.

²⁾ K. Kung. d. 21. Juni 1875.

dels i följd af vaktqvinnors anställande ökades från 180,672 mark till 209,448 mark 20 penni.

* . *

Genom ofvannämnda åtgärder blefvo åtminstone de straffanstalter, der tukthusstraffet verkställdes, i flere hufvudsakliga delar organiserade i enlighet med föreskrifterna i 1866 års förordning. Den allmänna ledningen af såväl tukthusen som landets öfriga allmänna fängelseinrättningar var dock fortfarande ombetrodd guvernörerna eller de lokala styrelserna i de län, inom hvilka inrättningarna voro belägna. År 1869 hade visserligen en „inspektör“ för fängelserna blifvit tillsvidare tillförordnad för utöfvande af tillsyn och kontroll öfver desamma. Denna funktionär hade sig dock icke tillerkänd någon själfständig myndighet rörande fängelsernas förvaltning, utan egde endast att till respektive myndigheter framställa sina anmärkningar och inkomma med förslag till de förändringar och förbättringar, han ansåg vara af nöden. Öfverinseendet och den högsta förvaltningen af de till fångvården hörande angelägenheterna handhades af senaten och närmast dess civilexpedition¹⁾, af hvilken hvarjehanda fångvårdsärenden äfven af den mest obetydliga beskaffenhet handlades. Jemte alla dessa myndigheter ålåg det äfven landets prokurator, jemlikt den för bemälde embetsman år 1812 utfärdade instruktion, att hålla hand deröfver att ordning och skick vid fångvården iakttogos.

Då sålunda i landet saknades en myndighet, som, oförhindrad utaf göromål af annat slag, kunde öfvervaka fängelseväsendet i alla dess detaljer och egna detsamma oafbruten omsorg, föreslog 1873 års komité jemväl att för fångvårdsärendena skulle inrättas en särskild styrelse; och den 25 Januari 1881 utfärdades äfven en instruktion för *fångvårdsstyrelsen* i Finland, som, efter det de vid

¹⁾ Närmast motsvarande inrikesministeriet i andra länder,

densamma anställda tjänster blifvit tillsatta, den 1 November samma år började sin verksamhet.

Enligt nämnda instruktion skall den allmänna ledningen af fångvården i landet handhafvas af fångvårdsstyrelsen, som underlyder senaten för Finland och dess civilexpedition. Fångvårdsstyrelsen utgöres af en öfverdirektör samt en sekreterare och en kamrerare jemte några andra lägre tjänstemän. Öfverdirektören eger ensam afgöra alla på fångvårdsstyrelsen ankommande ärenden, hvilka efter sakens beskaffenhet honom föredragas af sekreteraren eller kamreraren. Vid förfall eller jäf för öfverdirektören, handhafvas ärendena i fångvårdsstyrelsen af sekreteraren och kamreraren gemensamt. Sekreteraren föredrager i fångvårdsstyrelsen alla frågor om fångars bevakning, sysselsättande och undervisande, ordning, disciplin och helsovård, fångforsling, tjänsters besittande och entledigande från dem, afgörande af balans- och anmärkningsmål samt om förändringar i fångelsernas organisation; kamreraren åter alla ärenden angående ekonomin och räkenskaperna för fångelserna. Bland andra åligganden tillhör det äfven fångvårdsstyrelsen att hvarje år afgifva berättelse angående fångvårdens alla förvaltningsgrenar under det nästföregående året. Öfverdirektören i fångvårdsstyrelsen uppbär en aflöning af inalles 10,500 mark om året. Sekreteraren och kamreraren åtnjuta hvardera 5000 mark. Hela årsanslaget för fångvårdsstyrelsen utgör 32,300 mark.

*

*

*

Genom fångvårdsstyrelsens inrättande blefvo dock icke alla landets allmänna fångelseinrättningar ställda under fångvårdsstyrelsens omedelbara inseende. Tillsynen öfver läns- och häradsfångelserna är nemligen ännu fördelad mellan fångvårdsstyrelsen och vederbörande länsstyrelser, åt hvilka särskildt den ekonomiska förvaltningen af dessa fångelser, likasom öfverhufvud den närmaste tillsynen

öfver dem, fortfarande är ombetrodd¹⁾. Deremot äro landets alla tukthus och arbetsinrättningar numera i alla afseenden ställda under fångvårdsstyrelsens omedelbara ledning; och som reorganisationen af tukthusen i öfverensstämmelse med det nya straffsystemet nyligen blifvit, genom utfärdandet af nya utgiftsstater för dessa inrättningar²⁾ och *Kejs. reglementet för tukthusen i Finland* den 12 April 1886, slutförd, torde några uppgifter härom icke befinnas öfverflödiga.

Såsom af det föregående framgår, äro tukthusen i Finland för närvarande till antalet tre, nemligen tukthus- eller straffängelserna invid Helsingfors och i Åbo samt tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus. Med afseende å utrymmet inom dessa fängelseinrättningar äro alla till tukthusstraff dömda brottslingar af mankön fördelade emellan tukthusen invid Helsingfors och i Åbo sålunda, att på sistnämnda ort förvaras de på längre tid än 4 år dömda, men de öfriga uti straffängelset invid Helsingfors, medan alla qvinliga tukthusfångar äro förlagda uti tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus, som äfven, enligt hvad benämningen jemväl gifver vid handen, inrymmer en arbetsanstalt för alla för lösdrifveri till allmänt arbete dömda personer af qvinligt kön³⁾. Af dessa fängelser är tukthuset invid Helsingfors afsedt för högst 404 fångar, tukthuset i Åbo för 450 fångar samt tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus för inalles 415 fångar.

Tukthusfångarnes antal har under åren 1882—1885⁴⁾ varierat, de manliga fångarnes emellan 925 och 725, de

---

¹⁾ K. Kung. d. 3. Maj 1881.

²⁾ K. Kung. d. 20. Febr. 1883.

³⁾ K. Br. d. 9. Okt. 1883.

⁴⁾ Enär fångvårdsstyrelsens berättelser ännu icke offentliggjorts för flere år än 1882—1885 samt någon ordnad och tillförlitlig fängelsestatistik för Finland icke föreligger från tidigare år, grunda sig samtliga här lemnade uppgifter om fångantalet m. m. på förhållandena under nämnde år.

qvinliga fångarnas mellan 291 och 175¹⁾). Medeltalet tukthusfångar per dag utgjorde år 1882 817 män och 282 kvinnor, 1883 814 män och 206 kvinnor, 1884 795 män och 192 kvinnor samt 1885 815 män och 217 kvinnor. Emellan 35 och 37 procent af de till tukthusen årligen inkommande fångar af mankön hafva varit dömda för itererade tjufnadsbrott, i följd hvaraf öfver 50 procent af fångarne i landets tukthus för män utgöras af förbrytare, som blifvit dömda för brott emot eganderätten. Dråp och misshandel äro de bland männen dernäst mest förekommande förbrytelser. Barnamord och försök dertill äro åter de af kvinnorna oftast föröfvade brott. Sålunda voro icke mindre än 61 procent af de under år 1882 nykomma qvinliga tukthusfångar fälda till ansvar för barnamord, försök dertill eller vållande till sitt fosters död; och under intet af ifrågavarande år har de nykomma barnamörder-skornas antal understigit 50 procent af alla under året inkommande fångar af kvinnokön. De bland kvinnorna dernäst mest förekommande förbrytelser äro tjufnadsbrotten, för hvilka ungefär 30 procent af de nykomna qvinliga tukthusfångarna blifvit dömda till straff. Då den nya strafflagen blir gällande, kommer dock de för tjufnadsbrott dömda tukthusfångarnes antal att betydligt reduceras. Enligt landets nu gällande, i detta afseende föråldrade lagstiftning straffas nemligen redan 3dje resan kvalificerad och 4de resan enkel stöld med frihetsstraff för lifstiden, medan 1sta och 2dra resan tjufnad straffas med endast böter eller, i brist på tillgång till deras gäldande, med blott några dagars fängelse vid vatten och bröd. Den vid 1885 års landtdag ständerna förelagda propositionen till ny strafflag stadgade åter endast i undantagsfall eller först för 4de resan stöld, der omständigheterna vore synnerligen försvårade, tukthusstraff för lifstiden, jemte det sagda

---

¹⁾ Finlands hela folkmängd utgjorde den 31. December 1880 2,060,782 individer.

lagförslag för 1sta resan enkel stöld bestämde ansvaret, i vanliga fall, till fängelsestraff, som kunde uppgå ända till sex månader. Af de nykomna tukthusfångarne hafva de flesta utaf de manliga fångarne, eller mellan 22 och 26 procent, blifvit dömda för en tid från och med 3 till 4 år samt de flesta af de qvinliga, eller mellan 30 och 36 procent, för en tid från och med 4 till 8 år. Emellan 26 och 30 procent af de manliga fångarne i tukthusen utgöras af lifstidsfångar. De qvinliga lifstidsfångarnas antal har under ifrågavarande år varierat emellan 10 och 17 procent af samtliga till tukthusstraff dömda qvinnor. Till åldern har flertalet såväl manliga som qvinliga fångar vid sin ankomst till fängelset varit emellan 20 och 30 år. I afseende å sin lefnadsställning före ankomsten till fängelset har det öfvervägande antalet manliga fångar tillhört den lösa befolkningens klass; de flesta qvinliga fångar åter antingen den lösa befolkningens eller tjenstehjonens klass. Nära tre fjerdedelar af både manliga och qvinliga fångar hafva varit ogifta. Ungefär 25 procent af de manliga och 15 procent af de qvinliga fångarna i tukthusen hafva förut undergått tukthusstraff, under det vidpass 35 procent af de manliga och 60 procent af de qvinliga fångarne icke förut undergått något straff.

* * *

De inrättningar, der alla dessa fångar utstå sitt straff, äro numera enligt ofvannämnda reglemente för tukthusen i Finland af den 12 April 1886 ställda under öfverinseende af senaten samt tillsyn af prokuratorn, under det den allmänna ledningen af och uppsigten öfver dem tillkommer fängvårdsstyrelsen. Länsstyrelsernas befattning med tukthusen inskränker sig numera, oafsedt nödiga s. k. handräckningsåtgärder, endast dertill, att vederbörande guvernör är skyldig att vaka öfver ordningen inom i länet befintliga tukthus, likasom denne embetsman i egenskap af länets högsta polismyndighet i allmänhet tillkommer att

öfvervaka ordningen inom öfriga allmänna inrättningar, som äro belägna inom hans verksamhetsområde.

Den för hvarje tukthus särskildt fastställda utgiftsstat upptager ej mindre samtliga vid inrättningen anställda tjänstemäns och betjentes lönevillkor, än ock i särskilda poster förslagsvis de penningebelopp, som, i förhållande till det vanliga fångantalet inom fängelset samt de på fängelseorten gångbara pris, beräknats årligen åtgå till uppköp af de för fängelset behöfliga förnödenheter till fångarnes kosthållning, beklädnad, sängkläder, ved, lyse m. m. sådant. Tjänstemän vid tukthus äro, enligt den för anstalten gällande utgiftsstat: en direktör, en predikant, en läkare, en bokhållare, arbetsledare och lärare. Tukthusets betjening utgöres af de vaktmästare och vaktknektar samt de öfriga betjente, som i anstaltens stat finnas upptagna. Vid tukthus för kvinnor tillsättas, enligt staten, istället för arbetsledare, arbetsförestånderska, och i stället för lärare, lärarinnor, äfvensom både manlig och kvinlig betjening. Direktören, predikanten och läkaren vid inrättningen utgöra dess „direktion“, som efter senatens bepröfvande ytterligare kan förstärkas med en eller två på fångvårdsstyrelsens förslag af senaten utsedda lämpliga personer.

Den lokala ledningen och förvaltningen af tukthus tillkommer dess direktion och direktör, hvilken sistnämnde funktionär är anstaltens föreståndare. Direktionen sammanträder å viss dag och tid en gång i veckan eller oftare, om det är nödigt. Vid direktionens sammanträden föres ordet af direktören, såframt ej senaten på fångvårdsstyrelsens förslag förordnat annan person till ordförande. Inträffar förfall eller jäf för ordföranden, föres ordet af den, direktionens ledamöter för tillfället dertill utsett. Är åter någon ledamot hindrad att bevista sammanträde, kan direktionen i stället adjungera bokhållaren, arbetsledaren eller läraren. Vid direktionens sammanträden föres protokollet af ordföranden eller, under hans tillsyn, af bokhållaren.

Hvad den ekonomiska förvaltningen vidkommer, eger

direktionen hufvudsakligen att draga försorg om lifsmedels och andra förnödenheter anskaffande för fängelset, i enlighet med hvad fångvårdsstyrelsen derom kan föreskrifva, samt att hos fångvårdsstyrelsen föreslå åtgärder, som åsyfta inrättningens ekonomiska förkofran. Likaså tillkommer direktionen att, i den mån behovet af penningemedel för inrättningen gör sig gällande, derom anmäla hos fångvårdsstyrelsen, som sedan från landtränterierna requirerar så stort belopp, som fångvårdsstyrelsen pröfvar för tillfället vara oundgängligen nödvändigt. Såvidt de å stat anslagna belopp derigenom icke öferskridas, böra nemligen guvernörerna till bestridande af kostnaderna för fångvården på fångvårdsstyrelsens requisitioner och anvisningar af statsmedel i landtränterierna utanordna nödiga belopp till fångelseinrättningarnas föreståndare. I händelse åter de å tukthusets stat anslagna medel för året icke skulle förslå till betäckande af utgifterna för fängelset, åligger det fångvårdsstyrelsen att hos senaten utreda förhållandet samt hemställa om särskildt anslag för hvad för året brister.

Den egentliga penningförvaltningen handhafves af direktören. Men till underlättande af kontrollen öfver penningförvaltningen är direktionen skyldig att, så ofta fångvårdsstyrelsen bestämmer, insända till nämnda styrelse summariska redovisningar för användandet af under året redan uppburna medel. För öfrigt åligger direktören att inom Mars månad hvarje år till fångvårdsstyrelsen insända fullständiga redovisningar för nästföregående år såväl öfver användandet af de från landtränterierna lyftade medlen, som ock öfver uppbörden af de inkomster, hvilka för kronans arbeten eller i öfrigt vid tukthusen kronan tillfalla.

Under direktörens inseende handhafves den ekonomiska förvaltningen af tukthuset närmast af dess bokhållare. Sålunda tillkommer honom, bland annat, att vårda fängelsets förråd af beklädnads- och sängklädespersedlar, arbetsmaterial och redskap, husgeråd och andra inventarier samt lifsförnödenheter, bränsle, lysämnen och annat dylikt, som

till inrättningen levereras, äfvensom deraf till afsedda ändamål emot qvitto utlemna åt de personer, å hvilkas tillsyn användningen ankommer; att noga tillse det endast dugliga varor emottagas samt, i händelse tvist härom uppstår, ofördröjligen anmäla sådant hos direktionen; att vaka deröfver att lifsmedel och andra förnödenheter, som för fängelset erfordras, ständigt förefinnas i tillräcklig mängd, samt hos direktören i god tid göra framställning om förrådets förstärkande; att hafva tillsyn öfver kosthållningen för fångarne; att af arbetsledaren emot qvitto emottaga fångarnes tillverkningar samt till pris, hvilka direktören i samråd med bokhållaren och arbetsledaren bestämmer, försälja hvad deraf ej är för fängelset behöfligt, samt för de influtna medlen redovisa för direktören; att af vederbörande emottaga persedlar och inventarier, hvilka blifvit obrukbara, och hos direktören göra framställning, efter omständigheterna, om deras iståndsättande eller försäljning, äfvensom att ombesörja all bokföring, som hänför sig till fängelsets ekonomi och bokhållarens förvaltning.

Räkenskaperna och bokföringen öfver tukthusens ekonomiska förvaltning äro sedan ingången af år 1884 uppställda på grund af systemet för det dubbla bokhålleriet. Detta sätt för räkenskapernas förande har nemligen ansetts vara oundgängligen nödvändigt för att erhålla ett pålitligt och fullt tillfredsställande resultat vid räkenskapernas sammanförande uti bokslutet äfvensom för att underlätta den å fångvårdsstyrelsen ankommande kontrollen öfver förvaltningen af de icke obetydliga penningebelopp, som under årets lopp af tukthusens föreståndare omhänderhafvas.

Såsom af det ofvanstående framgår, verkställes en fullständig räkenskapsföring öfver tukthusens ekonomiska förvaltning af inrättningarnas egna funktionärer, under det fångvårdsstyrelsen, efter skedd granskning af räkenskaperna, med ledning af dem endast upprättar en generalräkning öfver fångvårdens utgifter och inkomster under redogörelseåret, hvilken generalräkning hvarje år före den 1 Oktober

bör till senaten insändas. Icke utan skäl har emot denna ordning för räkenskapernas förande anmärkts, att fängelseföreståndarens och bokhållarens tid, särskildt under en del af året, så strängt upptagits af räkenskaps- och kansligöromål, att de derigenom hindrats att egna tillbörlig tid och uppmärksamhet åt de rent penitentiära förhållandena vid fängelset. Till undvikande af antydda olägenhet vore det därför önskligt, att all hufvudbokföring skulle, i likhet med hvad fallet torde vara i Sverige, åläggas fångvårdsstyrelsen samt grunda sig å tid efter annan afgifna sammandragsrapporter från fängelsernas böcker jemte dertill hörande verifikat.

Rörande ekonomin vid tukthusen torde ytterligare böra tilläggas, att tukthusens samtliga förråd och inventarier årligen skola underkastas fullständig inventering af ojäfvig person, som af fångvårdsstyrelsen för ändamålet tillförordnas. Öfver tillgången vid denna förrättning upprättas protokoll och fullständigt inventeringsinstrument i två exemplar, hvaraf det ena af förrättningsmannen insändes till fångvårdsstyrelsen för att tjena till ledning vid denna myndighets pröfning af requisitioner å nya persedlar och inventarier.

Slutligen höra väl ock till denna del af ämnet några uppgifter om utgifterna för tukthusens underhåll. De år 1883 fastställda utgiftsstaterna för dessa anstalter uppgå för tukthuset invid Helsingfors till en slutsumma af 163,550 mark, för tukthuset i Åbo till 164,765 mark samt för tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus till 137,365 mark, i hvilken summa jemväl inberäknats utgifterna för de i sistnämnda inrättning förvarade arbetsfångar, hvilkas antal år 1885 uppgick till 145 i medeltal per dag. De faktiska utgifterna för ifrågavarande inrättningar hafva sammanlagda varit år 1882 540,111 mark, år 1883 503,925 mark, år 1884 509,580 mark samt år 1885 522,594 mark. Sistnämnde år utgjorde totalutgiften under året för hvarje i dessa inrättningar förvarad fånge vid tukthuset invid

Helsingfors 530 mark 50 penni, vid tukthuset i Åbo 445 mark 48 penni samt vid tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus 347 mark 8 penni.

Bland dessa utgifter utgöra aflöningarna åt tukthusens tjänstemän och bevakningspersonal de största beloppen. Direktörerna åtnjuta enhvar i lön 4,000 mark och dertill ett årligt tjänstgöringsarvode af 2,000 mark vid tukthusen invid Helsingfors och i Åbo samt 1,200 mark vid tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus, äfvensom 500 mark i arvodesförhöjning efter 5 års och ytterligare 500 mark efter tio års tjänstgöring. Dessutom tillkomma direktörerna fria husrum med värme. Inkomsterna för en tukthusdirektör torde, då alla med tjänsten förenade förmåner noga medräknas, uppgå till 9 à 10,000 mark om året. Dessa inkomster äro visserligen efter förhållandena i Finland icke ringa; men med hänsyn dertill att en fängelsedirektörs tjänsteverksamhet är af den säregna beskaffenhet, att den icke sällan gör honom mer eller mindre främmande för öfriga inom landets administration förekommande göromål och derigenom minskar hans utsigter till befordran, har man ansett att hans utkomst vid fängelset, der så mycket ankommer på föreståndarens personliga duglighet, bör vara fullt betryggad.

Predikanterna vid tukthusen åtnjuta enhvar 4,000 mark i lön samt i Helsingfors och Åbo dessutom 500 mark i arvode, som efter fem års tjänstgöring höjes med 500 mark samt efter tio års tjänstgöring med ytterligare 500 mark. Predikanten i Tavastehus erhåller efter fem års tjänstgöring utom sin lön jemväl ett arvode af 500 mark, som efter tio års tjänstgöring förhöjes till 1,000 mark. Alla predikanter tillkomma äfven fria husrum med värme.

Öfriga tjänstemän erhålla endast s. k. arvoden, med hvilket aflöningsätt rätt till pension efter afskedstagandet icke är förenad, likasom icke heller rätt till delaktighet i den för landets civila embets- och tjänstemän inrättade enke- och pupillkassan. Läkarens arvode är i Helsingfors

3,000 mark samt i Åbo och Tavastehus 1,800 mark. Samtliga bokhållare tillkomma i arvode 3,000 mark om året jemte rum med värme i Helsingfors och Åbo, men icke i Tavastehus. Arbetsledaren vid tukthuset invid Helsingfors har, utom rum med värme, 2,100 mark samt den sedvanliga förhöjningen af 500 mark efter fem och lika mycket efter tio års tjenstgöring. Vid detta tukthus finnes dessutom ett arvode af 1,800 mark anslaget för en biträdande arbetsledare. Arbetsledaren i Åbo har 2,500 mark om året samt en arvodesförhöjning af 200 mark efter fem och lika mycket efter tio års tjenstgöring. Arbetsförestånderskan i Tavastehus har 1,500 mark om året, utan någon arvodesförhöjning. Lärarne i Helsingfors och Åbo hafva hvardera 2,400 mark samt lärarinnorna i Tavastehus, den ena 1,000 mark och den andra 750 mark om året.

Af betjeningen hafva vaktmästarena från 1,000 till 1,400 mark om året samt vaktknektarne från 750 till 1,000 mark. Vaktfrun i Tavastehus har 900 mark och vaktkvinnorna från 500 till 600 mark om året. En del af vaktpersonalen åtnjuter dessutom fria husrum med värme.

*

*

*

Utom skyldigheten att deltaga i tukthusets ekonomiska förvaltning, åligger det tukthusets direktion att förordna om disciplinär bestraffning af fånge, som dertill gjort sig förfallen, äfvensom att bestämma om uppflyttning till högre klass af fångar, hvilka gjort sig deraf förtjenta, samt förordna om hvilka fångar sparpenning skall tillgodoräknas. Genom att sålunda öfverlemna domsrätten öfver förseelser emot tukthusordningen åt en kollegial myndighet har man sökt undvika att lemna spelrum för godtycket och de öfriga olägenheter, som äro förknippade dermed att fångarne vore beroende af endast föreståndaren vid inrättningen.

1866 års förordning om verkställighet af frihetsstraff upptager följande olika slag af disciplinär bestraffning, nemligen för fånge i enrum: vatten och bröd högst 8 dagar,

inspärning i mörk cell högst 4 dagar eller begge i förening likaledes högst 4 dagar; för klassfänge: inspärning i ljus cell högst 30 dagar, vatten och bröd, eller begge i förening högst 8 dagar, inspärning i mörk cell eller dylik inspärning vid vatten och bröd högst 4 dagar, nedflyttning till lägre klass, dervid mellanliggande klass jemväl kan förbigås, samt slutligen insättande i enrum på obestämd tid, då fänge visat sig så sedligt förderfvad, att han kan inverka menligt på andra fångar. Vid klassnedflyttning eller insättande i enrum på obestämd tid är äfven fångens sparpennning, om hvilken längre fram skall närmare ordas, förverkad till straffanstalten.

Den oftast använda af dessa bestraffningar har varit inneslutning i ljus cell vid vatten och bröd. Antalet straffade af de manliga tukthusfångarne har varit omkring 20 procent i förhållande till hela antalet och omkring 30 procent i förhållande till medeltalet per dag; af de qvinliga tukthusfångarna åter högst 15 procent, men ett år endast 6 procent i förhållande till hela antalet, och omkring 15, men ett år blott 8 procent i förhållande till medeltalet per dag.

De förseelser, hvilka de manliga fångarne mest låtit komma sig till last, hafva varit sturskhet och olydnad mot befäl eller bevakning samt öfverträdelse af förbudet emot begagnande af tobak. Denna sistnämnda förseelse har gifvit fängelsemyndigheterna, särskildt i Åbo, mycket bekymmer. Förbudet att begagna tobak synes nemligen, trots föreskriften i 1866 års förordning, icke hafva blifvit synnerligen noga iakttaget förrän från år 1883. Det har därför åtgått en ganska lång tid och kräft stränga åtgärder för att söka utrota ifrågavarande osed från tukthusen. Enligt uppgifter i fångvårdsstyrelsens publikationer, synes likväl bruket af tobak bland fångarne på senare tid hafva i någon mån aftagit.

Vid frågan om ordningen och disciplinen inom tukthusen torde knappast behöfva antecknas, att erfarenheten

inom landet till fullo ådagalagt, att den enligt 1866 års förordning fångarna ålagda tysthetsförpligtelsen icke kunnat vidmakthållas.

Med jern eller annat fängsel får fånge inom straffanstalten icke beläggas i annat fall, än om han försökt eller verkställt rymning eller visat våldsamhet, som icke annorlunda kunnat tyglas, i hvilka fall det ankommer på fängelsedirektionen att besluta om sådan åtgärds vidtagande äfvensom dess upphörande.

*

*

*

För undervisningen i och ledningen af de för fångarne bestämde arbeten äro, såsom ofvan framhållits, arbetsledare anställda vid tukthus för män och arbetsförestånderska vid tukthus för kvinnor. Dessa åligger det att med direktörens begifvande till instruktörer vid arbetet inöfva dem af betjeningen, hvilka ega anlag dertill, äfvensom sådana fångar, hvilka ådagalagt godt uppförande och skicklighet i visst arbete; att med biträde af instruktörerne i olika slag af arbeten undervisa fångarne, med iakttagande deraf att till instruktörer för undervisning af fångar, som hållas i enrum, allenast personer af betjeningen användas; att enligt den indelning direktören föreskrifvit för hvarje dag bestämma de arbeten, med hvilka fångarne skola sysselsättas, låta till dem utdela nödiga arbetsämnen och redskap samt tillse att, hvad deraf icke vid arbetet förbrukats, ordentligen återställas och förvaras; att till bokhållaren emot qvitto aflemna färdiga tillverkningar och arbetsredskap, som ej mera kunna begagnas, samt i god tid underrätta bokhållaren, när i bruk varande arbetsämnen och redskap behöfva förstärkas; att föra förteckningar öfver i bruk varande arbetsämnen och redskap samt öfver tillverkningarna; att föra anteckningar öfver det antal fångar, som vid särskilda slag af arbeten dagligen sysselsättas samt för öfrigt fullgöra, hvad direktören med hänsigt till arbetsverksamheten inom fängelset kan arbetsledaren ålägga.

Vid tukthusen hafva fångarne sysselsatts dels med arbeten för fångvårdsanstalternas egna behof, dels med tillverkningar för försäljning, hvarvid af fängelseförvaltningen uppköpta råämnen användts, dels ock med arbeten på beställning af enskilda personer eller korporationer, dervid dessa tillhöriga råämnen begagnats. Af hela antalet fångdagar år 1885, som vid nu ifrågavarande anstalter uppgick till 430,076, har något öfver 72 procent utgjort *verkställda* dagsverken samt återstoden, eller något öfver 27 procent *icke utförda* dagsverken i följd af sjukdom och bristande arbetsförmåga, genom sön- och helgdagar m. m. Ungefär 24 procent af de utgjorda dagsverkena hafva bestått i diverse hushållsarbeten m. m. för fångvårdsanstaltens eget behof samt derfor icke varit förenade med någon direkt inkomst. De med inkomst förenade dagsverkena hafva hufvudsakligen omfattat skrädleri- och sömnadsarbeten, skomakeriarbeten, snickeri-, svarfveri- och träsnideriarbeten, stenhuggningsarbeten, smides- och metallarbeten, nätbindning samt spånad och väfnad.

För att göra fångarbetets täflan i prisbillighet med det fria arbetet för dettas idkare mindre känbar, tillverkas allt sedan år 1883 flertalet beklänadspersedlar och alla skodon för den finska militärens behof inom landets tukthus- och arbetsinrättningar. I följd häraf hafva exempelvis under år 1885 af de inalles 18,317 dagsverken med inkomst, som vid tukthus- och arbetsinrättningen i Tavastehus under sagda år användts för skrädleri och sömnadsarbeten, icke mindre än 16,075 åtgått till förfärdigande af militärpersedlar, under det att af de 10,695 dagsverken med inkomst, som vid tukthuset i Åbo år 1885 användts för skomakeriarbeten, 8,545 åtgått till tillverkning af skoplagg för militärens behof.

Bruttoinkomsterna af arbetsverksamheten vid tukthusen hafva utgjort under år 1882 153,797 mark, år 1883 159,979 mark, år 1884 176,170 mark och år 1885 193,028 mark. Den rena inkomsten af arbetsverksamheten vid dessa

inrättningar har åter utgjort under år 1882 43,771 mark, år 1883 72,786 mark, år 1884 85,980 mark samt år 1885 92,625 mark.

Enligt 22 § i 1866 års förordning om verkställighet af frihetsstraff tillfaller inkomsten af det i tukthusen för rättade tvångsarbetet kronan, hvarför det äfven åligger fängelseföreståndarne att till ränterierna, statsfonden till godo, leverera behållna inkomsten för fångarnes arbeten, likasom hvad för öfrigt till dessa inrättningar i penningar kan inflyta, såsom exempelvis ersättning för försåldt mataffall m. m. dylikt. Likväl tillåter sagda förordning att till uppmuntran för fånge, som ådagalagt godt uppförande, samt för underlättande af hans återinträde i samhället, honom må, om han tillhör någon af de tre högre fångklasserna eller för ungdom enligt 4 § i förordningen hålles i enrum och der redan tillbragt fyra månader, tillgodoräknas en sparpennning af 20 till 60 penni i veckan. I enlighet härmed har åt fångarne uti ifrågavarande inrättningar tillerkänts sparpennningar till ett sammanlagdt belopp af 15,099 mark år 1882, 20,336 mark år 1883, 14,459 mark år 1884 samt 15,637 mark under år 1885.

* * *

Själavården och religionsundervisningen i tukthus handhafvas af inrättningens predikant, hvilken i sådant afseende är ålagdt, att genast efter fånges ankomst till tukthuset noga undersöka hans kristendomskunskap och läskunnighet, under dagliga besök hos fångar, företrädesvis i cellerna och sjukrummen, enskildt samtala med dem i syfte att hos dem väcka ånger öfver det förflutna och håg att begynna ett bättre lefverne; att tillse det dagliga bönestunder, morgon och afton, med fångarne hållas samt tidtals sjelf deltaga i dem; att hvar sön- och helgdag i anstaltens kyrka förrätta gudstjenst äfvensom tidtals hålla bibelförklaring eller katekesförhör med fångarne; att till den heliga nattvarden bereda sådana fångar, som ej äro skrift-

gångna, samt ombesörja alla öfriga religiösa förrättningar, hvilka angå fångarne; att föra kyrkobok öfver fångarne, tillse att fullständiga prestbevis, der sådana om dem saknas, blifva införskaffade, samt för dem utfärda prestbevis under deras vistelse i fängelset och vid behof äfven efteråt; att öfvervaka fångarnes elementarundervisning samt i religion sjelf undervisa sådana fångar, hvilka företrädesvis äro i behof deraf o. s. v.

Elementarundervisningen skall, enligt 1866 års förordning om verkställighet af frihetsstraff, omfatta den i folkskolan vanliga kurs. Tukthusets lärare åligger därför att efter fånges ankomst till fängelset undersöka hans mått af kunskaper samt hos direktören föreslå det läslag, hvartill fången må hänföras. Undervisning uti tukthusens skolor har hufvudsakligen meddelats i religion, fäderneslandets historia, geografi, räkning, grammatik, innanläsning, stil- och rättskrifning samt sång. Hvarje till tukthuset ankommen fånge, som icke uppnått 40 års ålder, har ansetts böra åtnjuta undervisning i fängelsets skola, såvida han icke på annat sätt tidigare förvärfvat sig de kunskaper, som i skolan meddelas.

Läkaren slutligen handhar helso- och sjukvården inom fängelset samt eger i sådant afseende efterse att allt som leder till sjukdomars förekommande och helsans bevarande iakttages. Särskildt är det läkaren ålagdt, att iakttaga verkningarna af fånges vistelse i cell och af de disciplinära bestraffningarna. Jemväl bör läkaren noga undersöka hvarje nykommen fånges helsotillstånd i fysiskt och psykiskt hänseende äfvensom hans arbetsförmåga, samt underrätta direktören om hvad dervid erfarits.

Tukthusets direktör utnämnes af senaten, sedan fångvårdsstyrelsen, efter kungjord ansökningstid af trettio dagar, afgifvit förslag till tjenstens besättande. Bokhållaren, arbetsledare och arbetsförestånderska samt lärare och lärarinnor tillsättas af fångvårdsstyrelsen, sedan vederbörande fängelsedirektion beredts tillfälle att yttra sig om

de sökandes skicklighet och lämplighet för befattningarna. Predikanten utnämnes enligt landets kyrkolag af domkapitlet i det stift, inom hvars område tukthuset är beläget. Läkare vid tukthus tillförordnas på fångvårdsstyrelsens anmälan af medicinalstyrelsen. Betjeningen vid tukthus antages af direktionen, sedan sökande under profvtjenstgöring i minst sex månader visat skicklighet och lämplighet för sysslan. För vaktpersonalens utbildning för sitt kall är vid tukthuset i Åbo inrättad en fångvaktarenskola, som åtnjuter ett årligt anslag af 6,000 mark.

* * *

Sålunda har nu den i Finland pågående fängelsereformen omsider fortskridit så långt, att alla anstalter, der den svåraste arten af frihetsstraff skall undergå, numera äro såväl till sin yttre som inre organisation försatta i det skick, att åtminstone icke dessa inrättningars tillstånd utgör något hinder för den nya strafflagens snara antagande och tillämpning. Af ofvan angifna orsaker har reformen först under senare tider kunnat sträcka sig till landets ransakningshäkten, hvilka tillika äro och fortfarande skola tjena jemväl som straffanstalter, der den lindrigare arten af frihetsstraff eller "fängelsestraffet" skall undergå. Att jemväl alla sistnämnda fängelser dock inom en icke aflägsen framtid blifva försedda med tidsenliga, efter det nya straffsystemet lämpade lokaler, framgår af ofvan lemnade uppgifter. Och att äfven den i många afseenden så bristfälliga inre organisationen af ifrågavarande fängelser snarligen kommer att undergå nödiga förändringar, synes deraf, att senaten i slutet af sistlidet år 1886 uppdragit åt en för ändamålet tillsatt komité att utarbete förslag till nytt reglemente samt utgiftsstaten för länsfängelserna.

Helsingfors i Juni 1887.

MAURITZ HORNBERG.

Några ord rörande ordnandet af arbetsförhållandena inom fångelserna och särskildt inom cellfångelserna.

Samhället måste, om det vill draga den största möjliga fördel af den brottsliges bestraffning, icke blott afse att injaga hos fången skräck utan ock söka så inverka på honom till förbättring, att han må blifva icke blott en oskadlig utan äfven en nyttig samhällsmedlem; och det förra blifver han, rätt sedt, endast i samma mån som han blifver det senare. Orsakerna till brott, särskildt stöld, visar erfarenheten ofta vara att söka i lätja och dagdrifveri, vare sig att dessa lyten äro en följd af drycken-skap eller bero på böjelse och vana. Det är således nödvändigt, att fången vänjes vid arbete och lär känna dess välsignelse både i och för sig och såsom ett medel till redligt förvärf. Samhället är ock i sin goda rätt, om det kräver den brottsliges arbete såsom en ringa ersättning för de omkostnader, detsamma nödgas göra för fångens underhåll m. m. Det är dock icke företrädesvis från ekonomisk, utan från moralisk synpunkt som arbetet inom fångelset bör betraktas och bedömas, ehuru visserligen äfven den ekonomiska sidan är beaktansvärd.

Att ordna arbetet så, att det blifver i möjligaste mätto uppfostrande utan att staten eller enskilda må tillfogas skada eller förlust, är ingen lätt uppgift. Då för närvarande från vissa fångelser klagas öfver bristande tillgång på ar-

bete och från vissa samhällen deremot klagas öfver fångelsernas konkurrens med de frie handtverkarne och industriidkarne, torde det emellertid vara nödvändigt att söka ernå en tillfredsställande lösning af frågan huru arbetet vid våra fångelser bör ordnas för att lemna ett i ekonomiskt och särskildt i fångvårdshänseende gynnsamt resultat. Uppgiften är, som sagdt, ingalunda lätt; och då vi nu gå att framlägga våra åsikter med afseende på lämpligaste sättet för en lösning, göra vi detta framför allt för att väcka uppmärksamhet för saken och om möjligt bringa frågan under diskussion.

Staten bör vara fångelsernas ende arbetsgifvare. Att, såsom nu är fallet, låta fångarne verkställa arbeten för enskilda personers räkning länder, af lätt insedda skäl, ofta sjelfva fångvården till skada och beröfvar staten större delen af arbetsvinsten. Det är bekant, huru enskilde (äfven utlänningar) och bolag begagnat arbetskrafterna inom fångelserna och de offentliga arbetsanstalterna till att i hög grad rikta sig sjelfva till förfång för det allmänna. Man torde kanske göra den invändningen, att statens en gång gjorda försök att uppträda som arbetsgifvare för straff-fångelserna utfallit synnerligen illa, ithy att den derigenom tillskyndats icke obetydlig förlust. Hvarpå detta misförhållande närmast berott, känna vi visserligen icke; men det skulle förefalla oss mycket underligt, om staten, ifall lämpliga anordningar vidtoges, skulle behöfva med förlust använda samma arbetskrafter, som nu i hög grad bidraga att rikta enskilde arbetsgifvare. Det är klart att staten, som framföralt har att fästa afseende vid arbetets frukter i fångvårdshänseende, skulle i ekonomiskt hänseende erhålla en mindre vinst än entreprenören, som endast afser sina personliga intressen; men att den åtminstone icke behöfde göra någon förlust, synes oss högeligen antagligt och vinner äfven stöd deraf, att det gifves länder, der detta system gjort sig gällande just därför, att det befunnits ekonomiskt fördelaktigt. Så lydde

t. ex. den förklaring, som afgafs af Österrikes ombud vid kongressen 1872. Det kan visserligen icke nekas, att genomförandet af detta system skulle hos oss vara förenadt med stora svårigheter; icke minst med afseende på afsättningen af de olika fångarbetena; men dessa svårigheter torde dock icke vara ööfvervinneliga. Det behöfdes, att staten för detta ändamål anställde i sin tjänst en praktisk och duglig affärsman, som, biträdd af någon person, hvilken förstode att ordna och kontrollera arbetsväsendet inom fångelserna, mottog det tillverkade och beredde marknad för detsamma så inom- som utomlands. Härigenom skulle ock all berättigad klagan öfver fångelsernas konkurrens upphöra, i det att alstren af fångarnes arbete skulle spridas öfver landet mera likformigt. Såsom förhållandena nu äro, torde verkligen de större fångelserna med sina „handtverksskrån“ förorsaka en för de frie handtverkarne och industriidkarne tryckande konkurrens inom det område, hvarest sådant fängelse är beläget. Då nämligen staten för ett oftast enormt underpris lemnar arbetskrafter åt en enskild, är det naturligt, att denne i marknaden lätt skall kunna öfverflygla konkurrenter, som måste använda frie och därför högre aflönade arbetare. Såsom en följd af det nu sagda yrka vi ock att

Fängelsets tjänstemän och betjente skola förbjudas att i sitt enskilda arbete använda fångar. Nu torde det oskicket icke vara så alldeles sällsynt, att dessa tjänstemän eller betjente äro med bland fångelsets arbetsgifvare. Så hafva vi t. ex. af fullt trovärdig person hört uppgifvas, att vaktkonstaplarna vid ett af våra större fångelser fingo, åtminstone för några år sedan, mot erläggande af en mycket ringa dagpenning, åt sig öfverlåtna hela arbets-lag af fångelsets handtverkare, hvaraf de visste så begagna sig, att de på en jmförelsevis kort tid samlade en i deras ställning ej obetydlig förmögenhet¹⁾. Sådana missförhållanden

¹⁾ Att döma af en och annan tidningsartikel torde förhållandet ännu vara detsamma.

torde ej alltid kunna skönjas af de officiella rapporterna. Det faller emellertid lätt i ögonen, hvilket skadligt inflytande ett dylikt tillvägagående måste öfva på fängbehandlingens, icke minst derigenom, att fången frestas till en mer eller mindre berättigad misstanke, att vederbörande mer än rättvist tillgodose sin egen fördel.

Hvarken direktören eller bevakningen bör tillerkännas någon del af fångens arbetsförtjenst. Nu erhåller direktören en tredjedel och bevakningen en sjottedel af all arbetsinkomst t. o. m. 2000 kr. och hälften så mycket af det som öfverstiger denna summa; detta såsom en ersättning för anskaffande af verktyg och arbetsmaterial m. m. Då direktören har att mottaga beställningar och bestämma arbetspriset, kan det för honom häri ligga en frestelse att orättvist tillgodose sig sjelf, synnerligast i de fall, då han låter för egen räkning förfärdiga arbeten till försäljning. Direktörens såväl som bevakningens aflöning bör vara fast och bestämd, och den bör allra minst vara beroende af fångarnes arbeten. De egenskaper, som man har att söka hos en fängelsedirektör, böra icke heller vara en verkmästares.

Inkomsten af fångarbetet bör oakortad tillkomma staten. Nu erhåller fången tredjedelen af arbetsförtjensten med rättighet att använda någon del deraf till beredande af bättre kost etc. och att öfver gjorda besparingar vid frigifningen fritt förfoga. Vi äro af flere skäl i detta afseende icke vänner af det progressiva systemets grundsatsor. Vi anse det icke rättvist, att t. ex. den brottsling, som beröfvat sina medmenniskor egendom till betydligt värde, med afseende på hvars återgäldande domen i de flesta fall endast är en tom formalitet, erhåller premier och „uppmuntringsskillingar“, väl icke för att han begått brottet, men för att han underkastar sig, utan att bråka, straffbestämmelserna, särskildt den att arbeta. Vi anse ett sådant förfarande orättvist gentemot samhället, och vi våga påstå, att det icke heller är så alldeles nyttigt för

fången. Vi äro dock icke helt och hållet obenägna att medgifva fången någon del af arbetsförtjensten, men icke af samma skäl som det progressiva systemets anhängare, d. v. s: icke till beredande af bättre fängkost (om icke möjligen för de till lifstidsfängelse dömda), utan för att vid frigifningen utgöra ett understöd, om sättet för hvars användande icke fången utan vederbörande myndigheter skulle ega att bestämma. Under nuvarande förhållanden bidraga dessa s. k. uppmuntringsskillingar, som brottslingen från fängelset medför, ofta, såsom erfarenheten visar, att störta den frigifne i olycka pånytt, då de sätta honom i tillfälle att för någon tid tillfredsställa dryckenskapsbegäret samt öfriga onda böjelser, hvarigenom han ånyo kan föras in på brottets bana. Fångkosterna *bör* vara sådan (och är det säkerligen äfven), att någon extra förplägning icke är af nöden; och om i något särskildt fall en förändring af matordningen behöfves, så eger ju fängelset läkare, som må hafva att pröfva och efter omständigheterna förordna. Det är naturligt att hvad här blifvit sagdt icke gäller statens arbetsanstalter, hvilka ju icke äro fångelser.

Vid hvarje fängelse bör, så vidt ske kan, anställas slöjdskunnig arbetsföreståndare, som under direktörens öfverinseende anordnar arbetet enligt instruktioner, som gifvas af den förutnämnde för rikets fångelser gemensamme arbetsföreståndaren.

Särskildt vid de mindre cellfångelserna torde det vara förenadt med ej obetydlig svårighet att genomföra den af oss antydda systemförändringen. Sålänge tändsticksfabrikerna vände sig till cellfångelserna för tillverkning af tändsticksaskar, kom man lättvindigt nog från omsorgen om fångarnes sysselsättning. Nu har emellertid förhållandet ändrats, i det att dessa fabriker icke längre tyckas behöfva anlita fångelsernas arbetskrafter. Och vi kunna icke annat än glädja oss häröfver, enär vi anse dylik sysselsättning, som icke kräfver någon egentlig eftertanke, icke utvecklar formsinnet, icke befordrar någon händighet och icke heller gifver fän-

gen någon slags yrkesskicklighet, icke vara egnad för fängelserna, allra minst om man afser att arbetet må verka uppfostrande. Nu tyckes det emellertid vara nödvändigt (om man vill att ådömdt straffarbete verkligen skall verkställas), att söka skaffa fångarne någon annan sysselsättning; och inom en del fängelser torde detta vara svårt nog. Enligt vår mening borde fången, derest han icke är yrkesman, i cellfängelset undervisas i slöjd, såsom korg- och halmflätning, träsnideri och i allmänhet sådana arbeten, som vore egnade att tvinga honom till tankeverksamhet, att utveckla formsinnet och gifva honom en färdighet, som i det allmänna lifvet kunde komma honom tillgodo. Produkterna af sådant arbete skulle tvifvelsutän ock finna afsättning. Vi behöfva blott erinra om den mängd af leksaker, som nu importeras från utlandet, För åldriga och mera orkeslösa kunde man väl utan svårighet finna någon sysselsättning genom att t. ex. ålägga dem rengöring o. d. inom fängelset. Det behöfdes emellertid, för att detta förslag skulle kunna realiserast, att vid hvarje cellfängelse en slöjdkunnig person vore anställd. Vid de större skulle väl detta icke behöfva vara förenadt med synnerlig svårighet, men att anställa en sådan vid hvarje cellfängelse skulle icke oväsentligen fördyra fångvården, och resultatet skulle icke motsvara kostnaden. Nu har Sverige icke mindre än 44 läns cellfängelser, och för flere, för att icke säga de fleste, har staten i förhållande till antalet af de fångar, som der förvaras, alltför stora utgifter till tjänstemän och bevakningspersonal¹⁾. Vid det fängelse, der förf.

¹⁾ Oss tyckes det underligt och äfven beklagligt, att så många mindre fängelser blifvit uppförda. Det intresse, som genom den ädle konung Oscar I. och flere varmhjertade män väcktes hos nationen för den penitentiära saken, har under tiden 1846—1878 visat sig verksamt genom uppförandet af den ena storartade fängelsebyggnaden efter den andra, för en kostnad, som torde uppgå till öfver 5 millioner kr., och med en årlig utgift till fängelset tjänstemän och betjente af, antaga vi, omkring 250,000 kr. Med allt erkännande af det varma intresset, tro vi dock,

är anställd, har t. ex. under den senaste tiden antalet af fångar och de vid fängelset tjenstgörande varit ungefär lika. Under dylika förhållanden kan man naturligtvis icke vänta eller begära, att staten skall göra ytterligare uppoffringar genom anställande af särskild slöjdlärare. Det förenämnda behovet skulle dock kanske kunna afhjelpas, om det fordrades, icke yrkesskicklighet, men väl allmän slöjdkunnighet såsom vilkor för att blifva vid dylikt fängelse antagen till vaktkonstapel. Till en början skulle det nog möta svårigheter att vid dessa fängelser lämpligt ordna arbetet och åstadkomma alster dugliga till afsalu, men vi tro dock, att det med en god vilje hos fängelsets tjenstemän och betjente ej skulle dröja länge, innan arbetet skulle kunna bedrivas så, att staten icke skulle lida förlust utan hafva verklig fördel af att vara arbetsgifvare, en fördel, som naturligtvis skulle blifva större i samma mån som det för fångarbetena bereddes allt större marknad såväl inom som utomlands. Vi hafva dock vid framställandet af vårt förslag icke haft blicken fästad såmycket på statens direkta

at: detta varit i nämnda afseende missriktadt. Den goda saken skulle säkerligen främjats bättre, om ett mindre antal centralanstalter kommit tillstånd och länsfängelserna ersatts af häkten till förvärande af ransaknings- och bötesfångar. Statens utgifter skulle derigenom ej obetydligt reducerats, det skulle hafva varit lättare att vid sådana större anstalter få anställda dugliga direktörer och betjente; religions- och skolväsenet skulle vid de samma bättre hafva kunnat ordnas och arbetet bedrivas till större fördel för staten och fången. Det är visserligen en glädjande sanning, att brotten efter det nya systemets införande aftagit och recidivisternas antal förminskats; men detta skulle i minst lika hög grad blifvit fallet, om en centralisation egt rum. Vi få icke heller glömma, att till de gynsamma resultaten hafva folkupplysningen, nykterhetssträfvandet och patronageföreningarne med flere förhållanden, som bero hvarken af det ena eller andra systemet, väsentligen bidragit. Skulle man emellertid med afseende på brottens antal draga sina slutsatser från mängden af fängelser, skulle resultatet blifva sorgligt nog; och säkert är, att den uppfattning, som legat till grund för det nya systemet, icke med afseende på framtiden varit öfverdrifvet optimistisk.

fördel som fastmer på den indirekta, som skulle blifva en följd deraf, att arbetet komme mer än nu att fylla sin uppgift att verka icke blott som straff utan tillika som ett uppfostringsmedel, som ett medel, äfven det, till fångens sedliga upprättelse samt som ett medel till redlig försörjning vid hans utträde ur fängelset.

L. NILSSON, fångpredikant.
Nyköping.

RUSLANDS FÆNGSELSSTATISTIK

1883, 1884 og 1885.

Uddrag af fængselsbestyrelsens beretning¹⁾.

Hovedformålet for de statistiske arbejder har fra 1883 været særligt for hvert straffested at angive antallet af fanger og deres fordeling efter kategorier såvelsom deres procentvise sygelighed og dødelighed. Tallene for 1883 omfatte ikke fængslerne i Kaukasien, Transkaukasien og øen Sakhalien, medens de statistiske oplysninger for 1884 og 1885 medtage alle fængsler i det europæiske og asiatiske Rusland, Sakhalin alene undtagen. Derefter er det samlede tal på straffestederne følgende:

1. Stadsfængslerne i gouvernementer, distrikter og politistationer i provinserne i europæisk og asiatisk Rusland, Sakhalin undtagen	774.	827.	818.
2. Forbedringshuse (m. de corr.) . . .	33.	34.	35.
3. Tugthuse (m. de force)	17.	16.	12.
4. Anstalter for transporterede	8.	7.	6.
Ialt . . .	832.	884.	871.

¹⁾ Bulletin de la Commission pénitentiaire internationale. April 1887.

Antallet af fanger i de nævnte anstalter var d. 1ste
 januar 1883: 101518 — 1884: 87696 — 1885: 94488.
 Disse vare fordelte på de forskellige straffesteder således:

	1883:	1884:	1885:
1.	79135 . . . 77,95 % 70993 m. 8142 k.	70007 . . . 79,83 % 63136 m. 6871 k.	76694 . . . 81,17 % 68962 m. 7732 k.
2.	9488 . . . 9,35 % 9488 m. — k.	6246 . . . 7,12 % 6246 m. — k.	7823 . . . 8,23 % 7823 m. — k.
3.	9001 . . . 8,87 % 8002 m. 999 k.	8068 . . . 9,20 % 7030 m. 1038 k.	6531 . . . 6,91 % 5786 m. 745 k.
4.	3894 . . . 3,83 % 3077 m. 817 k.	3375 . . . 3,85 % 2778 m. 597 k.	3440 . . . 3,64 % 2717 m. 723 k.
Ialt.	91560 m. } 9958 k. } 101518.	79190 m. } 8506 k. } 87696.	85288 m. } 9200 k. } 94488.

	1883:	1884:	1885:
Af fangerne vare:			
1. Under domfældelse	22442 . . . 22,11 % 20917 m. 1525 k.	24181 . . . 27,57 % 22721 m. 1460 k.	26287 . . . 27,82 % 24626 m. 1661 k.
2. Dømte til indespærring på tid.	56117 . . . 55,28 % 51191 m. 4926 k.	40964 . . . 46,72 % 37181 m. 3783 k.	46343 . . . 49,05 % 42143 m. 4200 k.
3. Dømte til deportation	14205 . . . 13,98 % 13165 m. 1040 k.	13958 . . . 15,91 % 12966 m. 992 k.	12473 . . . 13,20 % 11582 m. 991 k.
4. I fængsler under transporten	4889 . . . 4,72 % 4449 m. 440 k.	4797 . . . 5,47 % 4375 m. 422 k.	5626 . . . 5,95 % 5093 m. 533 k.
5. Anholdte efter ordre af ad- ministrationen eller politiet . .	426 . . . 0,42 % 410 m. 16 k.	770 . . . 0,88 % 756 m. 14 k.	761 . . . 0,76 % 692 m. 24 k.
6. Personer, som frivilligt led- sage deporterede.	3439 . . . 3,39 % 1428 m. 2011 k.	3026 . . . 3,45 % 1191 m. 1835 k.	3043 . . . 3,22 % 1152 m. 1891 k.

I de nævnte anstalter var tilgangen i løbet af

1883: 583514 mænd og 88236 kvinder, ialt 671750 personer,

1884: 613957 mænd og 91280 kvinder, ialt 705237 personer,

1885: 608183 mænd og 95071 kvinder, ialt 703254 personer.

Lægges hertil antallet af detenerede den 1ste jan. 1883, 1884 og 1885, bliver det samlede tal henholdsvis: 795860, 815501 og 821994. Disse fordeles efter den følgende tabel således:

	1883:	1884:	1885:
1. Anholdte og tiltalte	113415 . . . 14,25 % 103224 m. 10191 k.	131782 . . . 16,16 % 120327 m. 11455 k.	132773 . . . 16,15 % 120253 m. 11520 k.
2. Dømte på tid	179913 . . . 22,61 % 161691 m. 18222 k.	173028 . . . 21,21 % 155073 m. 17955 k.	182886 . . . 22,25 % 164150 m. 18736 k.
3. Deporterede	143952 . . . 18,09 % 135181 m. 8771 k.	133181 . . . 16,32 % 125698 m. 7483 k.	116993 . . . 14,23 % 108637 m. 8356 k.
4. Dømte på vej til straffestedet	299189 . . . 37,59 % 269661 m. 29528 k.	312051 . . . 38,27 % 280753 m. 31298 k.	324807 . . . 39,51 % 290489 m. 34318 k.
5. Andre kategorier og anholdte efter politiets eller admini- strationens ordre	7196 . . . 0,90 % 6491 m. 705 k.	11948 . . . 1,47 % 11194 m. 754 k.	11631 . . . 1,42 % 10697 m. 934 k.
6. Voxne og børn, som frivilligt ledsage deporterede	52195 . . . 6,56 % 19583 m. 32612 k.	53511 . . . 6,57 % 21025 m. 32486 k.	52904 . . . 6,44 % 20734 m. 32170 k.

Kvindekønnet i fængslerne udgør kun 1 tiendedel, og dersom man fradrager kvinderne, som frivilligt have fulgt de dømte i fængsel, bliver forholdstallet næsten 8 procent. I fængslerne i provinserne ved Weichsel går procenten op til over 15.

I løbet af 1883 ankom der til Siberien 13003 deporterede, i 1884: 11757 og i 1885: 10230, som fordeles i følgende kategorier:

	1883:	1884:	1885:
1. Straffanger (forçats)	2140 . . . 16,40 % 1949 m. 191 k.	1849 . . . 15,73 % 1709 m. 140 k.	1551 . . . 15,16 % 1440 m. 111 k.
2. Deporterede (simples)	2535 . . . 19,50 % 2385 m. 150 k.	2591 . . . 22,04 % 2456 m. 135 k.	2659 . . . 25,99 % 2526 m. 133 k.
3. Deporterede for løsgængeri	1607 . . . 12,36 % 1511 m. 96 k.	1583 . . . 13,46 % 1512 m. 71 k.	1719 . . . 16,80 % 1646 m. 73 k.
4. Deporterede med selvvalgt opholdssted	156 . . . 1,20 % 146 m. 10 k.	190 . . . 1,62 % 184 m. 6 k.	182 . . . 1,78 % 172 m. 10 k.
5. Individier, som landkommunerne have negtet at tage imod efter domfældelsen	4707 . . . 36,20 % 4447 m. 260 k.	3766 . . . 32,03 % 3543 m. 223 k.	2651 . . . 25,91 % 2486 m. 165 k.
6. Transporterede til Siberien ifølge kendelser af landkommunerne	1437 . . . 11,05 % 1375 m. 62 k.	1389 . . . 11,81 % 1327 m. 62 k.	1100 . . . 10,75 % 1049 m. 51 k.
7. Transporterede efter ordre af administrative autoriteter	421 . . . 3,23 % 345 m. 76 k.	389 . . . 3,31 % 297 m. 92 k.	368 . . . 3,60 % 300 m. 68 k.

Antallet af dømte til tvangsarbejde (travaux forcés) i alle bagnarne var i 1883: 11150, 1884: 8634, 1885: 9576, deri ikke medregnet dem, som befandt sig på vej til deres straffesteder. Af disse slaver befandt over de tre fjerdedele sig i de forskellige strafanstalter (m. de force) i Siberien og på øen Sakhalin og under en fjerdedel i strafanstalterne i europæisk Rusland. Den store forskel på antallet af slaver i 1883 og 1884 har sin væsentlige årsag i det kejserlige manifest af ¹⁵/₂₇ maj 1883.

Antallet af fanger, som vare dømte til tvangsarbejde, på øen Sakhalin var

den 1 januar 1885 . . . . . 3392 m.
I løbet af 1885 tilkom . . . . . 1050 m. og 85 k.
og der udgik efter endt straffetid 292 m. og 6 k.
Tilbage den 1 januar 1886 var 4229 m. og 79 k.

Af det samlede antal fanger, som i 1883, 1884 og 1885 opholdt sig i alle kejserdømmets straffesteder, vare henved 11 pct. syge og henved 4 pct. af de syge eller $1\frac{1}{2}$ pct. af det hele fangetal døde. Den daglige gennemsnitlige dødelighed var henved 15 pct. af samtlige syge og henved 0,01 pct. af samtlige fanger.

En undersøgelse af tabellerne over sygeligheden og dødeligheden godtgør, at den største dødelighed forekommer blandt børn af de familier, som frivilligt have fulgt med de deporterede.

Gennemsnitsprocenten af syge var for kvinderne henved 16, for mændene henved 11; den gennemsnitlige dødelighed er for kvinder over 1 pct. og henved $\frac{1}{2}$ for mænd. Gennemsnitlig befinde henved 6 pct. af mandsfangerne og henved 10 pct. af kvindefangerne sig i hospitalerne.

Den største dødelighed viser sig blandt de yngre i anstalterne for transporterede, medens den største dødelighed blandt de voksne fanger fremtræder i tugthusene (m. de force).

NORGES STRAFARBEJDSANSTALTER

fra 1 Juli 1883 til 30 Juni 1886.

I det beretningen om Norges strafarbejdsanstalter afgives for hvert år, omfatter således de følgende meddelelser uddrag af beretningerne for 3 år.

Strafanstalterne vare efter beretningen fra 1885—86:

Bodsfængslet i Kristiania, cellefængsel for 240¹⁾ mandfanger, idømte strafarbejde fra 6 mdr. til 3 år, i alderen fra det fyldte 18 år til 50 år, dog med undtagelse af forbrydere, som tidligere have udstået straf i cellefængsel²⁾ og som, når den sidst idømte straf skal afsones, have fyldt 25 år.

Akershus strafanstalt i Kristiania, fællesanstalt for 220 mandfanger fra visse bestemte dele af riget.

Thronhjems strafanstalt, fællesanstalt for 280 mandfanger fra visse bestemte dele af riget.

Strafanstalten for kvinder i Kristiania, for 250 kvindefanger fra hele riget.

Den tidligere Bergens strafanstalt blev efter kgl. res. af 6. juni 1885 nedlagt og fangerne derfra, ialt 65, 4. september 1885 overførte til Thronhjems strafanstalt.

Ved lov af 6. juni 1884 (årg. 1884 s. 173) indførtes for *Bodsfængslet* en udvidet anvendelse af cellestraf på første gang dømte og en indskrænkning i så henseende for recidivister ligesom forandrede bestemmelser for straffens reduktion. Lovens slutningsbestemmelse, at de nærmere bestemmelser om, hvilke forbrydere, med hensyn til plads i fængslet og andre omstændigheder, blive at optage i

¹⁾ Anstalten har 249 celler, men der påregnes kun plads til 240 fanger.

²⁾ Se årgang 1884 side 173.

Bodsfængslet, afgives af kongen, er suppleret ved kgl. res. af 1 juli 1884.

Under 9 febr. 1885 bestemte justitsdepartementet, at *der for eftertiden ikke måtte tillades udført i strafanstalterne noget som helst arbejde* (såvel ny genstande efter bestilling som reparationsarbejder) *for de ved strafanstalterne ansatte funktionærer*. Dette skete, dels fordi det fandtes tvivlsomt, om det var ganske foreneligt med bestemmelsen i håndværkslovens § 45, dels fordi det antoges umuligt selv med den skarpeste kontrol og de strengeste reglementsbestemmelser ganske at sikre sig mod, at der ikke ved dette forhold åbnedes adgang til misbrug og misligheder.

Fra 1 febr. 1886 er der indført et reglement for klasseinddeling og arbejdspenge m. v. i fællesstrafanstalterne (årg. 1886 s. 57), og ligeledes et reglement for Bodsfængslet (årg. 1887 s. 134). Fra samme tid er der udfærdiget ny revselsesreglementer såvel for mands- som kvindefangerne i fællesanstalterne (årg. 1886 s. 60 og s. 62) ligesom der under 5 maj 1886 er foretaget forandringer i det bestående reglement for fangebehandlingen i fællesanstalterne (årg. 1886 s. 118) som følge af den ny ordning med klasseinddeling og arbejdspenge.

Vand og brødstraf er ifølge de ovennævnte revselsesreglementer bortfalden som revselsesmiddel i fællesanstalterne, dels fordi den gjorde for stort skår i arbejdsvirksomheden, dels fordi den ikke viste sig synderlig effektiv. For Bodsfængslet er den nævnte straf optaget som korrektionsmiddel i lov af 12 juli 1848 § 7 og kan således ikke bortfalde efter administrativ bestemmelse.

Fangetallet var i 1885—86 ialt 1212, 960 m. 252 k., og er i de 3 år gået jævnt ned fra 1618, 1266 m. 352 k. i 1882—83. Tilgangen i 1885—86 var 358 m. og 71 k., ialt 429 eller 9 flere end det foregående år og 132 færre end i 1882—83. Den 20 juni 1886 hensad i strafanstalterne 594 m. og 189 k. ialt 783, mod 1032 d. 30 juni 1883.

Antallet af fanger, som i året 1884—85 sad i strafanstalterne, forholdt sig til folkemængden 31 decbr. 1885 som 1:1414 og antallet af dem ved dom indsatte som 1:4664, medens forholdet for 1885—86 var 1:1616 og 1:4566. Fangedagene vare i 1885—86: 285303 mod 356388 i 1883—84. Det gennemsnitlige daglige fangebelæg i 1885—86 var 781,64 mod 973,74 i 1883—84.

For Bodsfængslets vedkommende havde 93 eller 23,53 pct. af de i fængslet i 1884—85 hensiddende fanger tidligere afsonet straf dér. I 1885—86 var disses antal 70 eller 19 pct.

Efter *forbrydelsens slags* vare i 1885—86 indsatte i strafanstalterne 10 for mord og drab, 18 for fostermord o. lign., 49 for sædelighedsforbr., 248 for tyvsforbr. Tallet for sædelighedsforbr. var i 1883—84: 43, i 1884—85: 58, altså ingen væsenlig forandring; medens tyvsforbr. udgjorde 318 i 1883—84 og 270 i 1884—85.

Straffetiden er for de indsattes vedkommende i de tre beretningsår 6 mdr. til 1 år for noget over 50 pct.

Ugifte ere 60—70 pct. af de indsatte.

Forholdstallet i 1885—86 af fanger for hvert 1000 indvånere, beregnet efter folkemængden 31 decbr. 1885, var fra køb- og ladestederne af hensiddende ved årets begyndelse 0,85, fra landdistrikterne 0,25, af indsatte i årets løb henholdsvis 0,50 og 0,12.

Tidligere straffet var for 1885—86: 719 m. og 91 k. og af disse straffede før med strafarbejde 537 m. og 59 k. Forholdstallet for recidivister i strafanstalterne var af de hensiddende ved årets begyndelse 61,4 for mænd og 18,8 for kvinder, af de indsatte 46,6 og 35,2. De anførte tal vise ikke noget særligt i sammenligning med de to foregående år.

Tilbagefaldsprocenten for de i 1882—83 løsladte var inden 1 juli 1886: 25,34 eller 28,29 for m. og 14,41 for k. Disse tal ere omtrent de samme som for dem, der løslodes i 1881—82. Det samme gælder særligt for tilbagefaldet

blandt dem, som vare dømt for tyveri, dette udgjorde for løsladte i 1882—83: 33,93 pct. eller 35,02 for m. 25,64 for k. Særligt for Bods-fængslet var procenten for 1882—83: 28,76, hvori kun de til strafarbejde dømte ere medtagne som tilbagefaldne.

Grovere brud på disciplinen ligefra mord til trusler om vold have i de tre beretningsår fundet sted i alle straffanstalterne for mænd, ligesom der også er foretaget en rømning og forsøgt flere. Som følge heraf have enkelte fanger været belagte med jern. I 1885—86 ere 104 fanger i fællesanstalterne og 65 i Bods-fængslet straffede for disciplinære forseelser. Iøvrigt have efter beretningen for 1885—86 samtlige bestyrere for fællesanstalterne udtalt, at fangernes opførsel i det hele har været god. Om den indførte klasseinddeling og arbejdsfortjeneste ytrer overinspektøren for Thronhjems straffanstalt, at det ny system i ikke liden udstrækning forrykkede den tidligere i anvendelse bragte fordeling af fangerne og at man derved trods tagne forholdsregler dog er kommen ind i disciplinære vanskeligheder, som der skal tid til at fjærne.

Sjæleplejen og undervisningen har været ledet som hidtil og i samme omfang.

Sundhedstilstanden. Af samtlige fanger i 1885—86 behandlede 1023, og af disse i særlig sygeceile eller sygeafdeling 164; 4 døde. Procenten af de særligt behandlede var for samtlige fanger i 1883—84: 16,85, i 1884—85: 15,27 og i 1885—86: 12,39. Dødsprocenten var i de samme år henholdsvis 0,39, 0,99, 0,30. Udgifterne til medikamenter i 1885—86 for samtlige straffanstalter vare 4503,84 kr. Af sindssygdomme eller sygelige forstemninger findes anført 7, deraf 1 i Bods-fængslet, 1 i Akershus og 5 i Thronhjems straffanstalt.

Arbejdsvirksomheden er i de tre beretningsår drevet på samme måde som forhen. Gennemsnitlig har i 1885—86: 74,3 pct. af fangerne været beskæftiget med indtægts-givende arbejde. Når procenten er lidt mindre end for de

to foregående år, ligger det i, at procenten af arbejdsudygtige er 6,3 eller 50 pct. større end de to foregående år. Procenten 19,4 for beskæftigede i anstaltens egen tjeneste er tilnærmelsesvis den samme for alle tre år.

Af samtlige fangedage 66223 i 1885—86 ere 52731 gåede med arbejde, hvilket udgør 79,63 pct., medens dage uden arbejde giver 20,37. De små forandringer, som der i de forskellige år er mellem disse forholdstal, hidrøre væsenligt fra sygedagenes antal.

Værdien af det i 1885—86 udførte arbejde såvel til salg som for fremmede og til anstaltens eget forbrug udgjorde 107416, 18 kr. Den rene indtægt af fangearbejdet i samme år var 172776, 54 kr. I 1883—84 var den 216857, 83 kr. og i 1884—85: 209697, 69 kr. Den ikke ringe forskel i disse tal opvejes for 1885—86 noget ved forøgelsen af materialbeholdningerne med c. 25000 kr.

Fordeles arbejdsfortjenesten på det gennemsnitlige daglige fangebelæg, bliver udbyttet i 1885—86 pr. fange for samtlige anstalter 224, 94 kr., daglig 0, 62 kr. og pr. arbejdsdag 0, 74 kr. For Bods-fængslet er tallet 0, 47 kr. daglig og 0, 56 kr. pr. arbejdsdag. Kvindefængslet giver det største udbytte 0, 90 kr. daglig og 1, 08 kr. pr. arbejdsdag.

Fordeles fortjenesten på de *virkelige* arbejdsdage, bliver udbyttet for samtlige anstalter 0, 76 kr., for Bods-fængslet 0, 52 kr., for kvindefængslet 1, 12 kr. pr. virkelig arbejdsdag.

Hensynet til at undgå konkurrence med de fri håndværkere har såvidt muligt været gjort gældende ved arbejdsvirksomheden. I Thronhjems strafanstalt har man således ved at lave legetøj søgt at finde et for fængslerne særligt egnet arbejde, der lå udenfor konkurrencen.

Forplejningen sker for anstaltens egen regning. I beretningsåret 1885—86 er der trådt ny spisereglementer for anstalterne i kraft. Efter det gennemsnitlige daglige fangebelæg har den årlige udgift pr. fange i de tre beretningsår været henholdsvis 126, 40, 123, 13 og 112, 74 kr.

og daglig pr. fange 0,35, 0,34 og 0,31 kr. Altså udgifterne ere efter de ny spisereglementer blevne formindskede.

Indtægter og udgifter ved samtlige strafanstalter have udgjort: den samlede udgift i 1885—86: 706830,81 kr., indtægten af arbejdsvirksomheden 346929,78 kr., statskassens tilskud 331780,06 kr. tilnærmelsesvis det samme som i 1884—85 og 7000 kr. mindre end i 1883—84. Af udgifterne andrage lønninger 248193,76 kr., fangernes bespisning 88.15.34 kr., materialier til arbejdsdriften 169862,53 kr.

Den samlede virkelige udgift pr. fange har, når bortses fra udgifter til materialier m. v. til arbejdsdriften og ekstraordinære udgifter, været ved samtlige strafanstalter for året 1885—86: 623,82 kr. og daglig 1,71 kr. I 1884—85 var den for året 603,11 kr. og daglig 1,65 kr.

De hidtil bestående *fængselselskaber* fortsatte fremdeles deres virksomhed og støttes af statskassen med en samlet sum 3600 kr., som fordeles til selskaberne af fængselsbestyrelsen.

SVERIGES FÆNGSELSVÆSEN.

Beretningerne for 1884 og 1885.

Fangetallet i 1885 i Sveriges fængsler og strafanstalter var 21696, mod 22075 i 1884 og 23034 i 1883; og ved årets udgang 3989, 3390 mænd og 599 kvinder. Af det sidste samlede antal vare 235 tiltalte for forbrydelser, indsatte for at afsone bøder 236, anholdte og dømte for løsgængeri 958 og idømte strafarbejde eller fængsel 2560.

Straffangernes antal var i 1885:

på livstid	349, 287	mænd og	62	kvinder,
— over 2 år	1621, 1269	— -	352	—
— 2 år og derunder	2143, 1843	— -	300	—

og ved årets udgang:

på livstid	300, 246	mænd og	54	kvinder,
— over 2 år	1292, 1015	— -	277	--
— 2 år og derunder	837, 733	— -	104	—

I forhold til tidligere år er det samlede antal straffanger ved årets udgang fra 1865 bestandig i aftagen, særligt gælder dette livstidsfangerne ligesom fra 1880 også fanger dømte på over 2 år, hvorimod fangerne på 2 år og derunder udgjorde ved udgangen af 1885 837 mod 744 i 1884. Tilgangen i 1885 var ialt 1706 mod 1654 i 1884 og deraf 293 på over 2 år mod 306, på 2 år og derunder 1398 mod 1334 i 1884. Forøgelsen af den sidste kategori falder udelukkende på mænd.

Tilbagefaldne efter tidligere afsonet strafarbejde vare af de i 1885 indsatte fanger 481 mænd og 50 kvinder, ialt 537 eller 31,5 pct. mod 30,2 pct. i 1884. Tilbagefaldsprocenten af de nykomne har iøvrigt været under 30 siden 1878, da den var 31,7. Gennemsnitsprocenten af tilbagefaldne for de sidste 10 år er 30,0. Af de i 1885 på over 2 år nyindkomne 293 fanger vare 166 tilbagefaldne, altså 56,65 pct. Af de på 2 år og derunder indsatte er tilbagefaldsprocenten 25,96. Medens forholdstallet af tilbagefaldne blandt de på over 2 år indsatte ikke varierer stort i de senere år, er procenten for de på 2 år og derunder i de sidste tre år stigende fra 23,37 i 1883 til de ovenanførte 25,96 i 1885. Af de for tyvsforbrydelser i 1885 indsatte mænd vare 40,3 pct. tilbagefaldne. Dette tal, der er det samme i 1884, viser en stigning fra 1882, da det var 35,5, og i de sidste 10 år har det aldrig været så stort; for kvinder er procenten 36,2 og for disses vedkommende er der en bestandig svingning op og ned i forholdstallet. De i 1885 for 2 gange tyveri indsatte straffanger, ialt 233, havde ud-

stået straffen for første gangs tyveri i celle, og denne straf var for 35 udløben i 1885, for 65 i 1884, for 33 i 1883, for 33 i 1882, for 16 i 1881, for 10 i 1880 og for 43 før 1880.

Straffetiden for de i 1885 indsatte 1691 fanger, dømte på tid, var fra 2 til 8 måneder for 922, fra 8 måneder til 1 år for 235, 1 til 2 år for 241, 2 til 6 år for 255, 6 til 10 år for 37 og over 10 år for 1 kvinde.

*Livstidsfangerne*s antal var ved slutningen af 1885 ialt 300, af hvilke 91 mænd og 10 kvinder tidligere havde været dømte på livstid, men vare benådede. Fra 1876 til 1885 ere 300 mandsfanger og 36 kvindefanger blevne benådede, og 98 mænd og 9 kvinder ere atter indsatte til afsoning af tidligere idømt strafarbejde på livstid. Tilbagefaldet blandt livstidsfangerne var således for mænd 32,7 pct. og for kvinder 25 pct.

For „*sysslöst kringstrykande och betlande*“ anholdtes i 1885: 4131 personer, i hvilket tal den samme person vil kunne findes flere gange i årets løb som anholdt. Af de anholdte falde de højeste tal 1797 på Stockholm stad og 445 på Göteborg og Bohuslän.

Efter loven angående „*lösdrifvares*“ behandling af 12 juni 1885, som trådte i virksomhed den følgende 1 oktbr., skal den, som gør sig skyldig i den nævnte forseelse, idømmes tvangsarbejde fra og med 1 måned til og med 3 år, og dette arbejde skal udholdes i en almindelig tvangsarbejdsanstalt, således indrettet, at de, som ere forud straffede for en forbrydelse, i almindelighed holdes adskilte fra de ikke forhen straffede. Ved udgangen af 1885 hensad der af dømte efter den nævnte lov 55 forhen straffede og 115 ikke straffede af ialt dømte henholdsvis 58 og 120. Varigheden af tvangsarbejdet udgjorde for det højeste tal 37 af de ikke straffede dels 5 til 6 mdr. dels 11 til 12 mdr., for 1 var tiden 1½ til 2 år. Af de forhen straffede var derimod den samme tid idømt 15, og 5 indtil 3 år.

Angående løsdriverilovens udførelse bestemtes ved kgl.

brev af 12 juni 1885, at der indtil videre måtte indrettes tvangsarbejdsanstalter ved lensfængslerne i Kristiansstad, Vexiö, Jönköping og Karlstad for de ikke straffede, som ere dømte på kortere tid og ikke kunne modtages ved arbejdsstationen i Vaxholm, og ligeledes for de mindre arbejdsføre, dømte på længere tid, for den sidstnævnte samme kategori af forhen straffede en anstalt ved strafanstalten i Malmø, alt under iagttagelse af, at de for løsdriveri dømte holdes fuldstændigt adskilte fra de andre fanger, og at de, som ikke kunne finde plads i de nævnte anstalter, fortrinsvis de på kortere tid dømte, må anbringes i enrum i cellefængsel med afdrag i arbejdstiden efter § 17 i lov om løsdriveres behandling, samt at der ved Nya Varfvet skal indrettes en tvangsarbejdsanstalt for ikke forhen straffede løsdrivere under 21 år. Af de ovennævnte anstalter kom dog ingen istand i beretningsåret.

Forholdstallet mellem nyindsatte fanger og folkemængden var i 1876 som 1 på 2930 personer. Dette tal gik i 1882 ned til 1 på 2433, men steg året efter til 1 på 2991 og var for 1885 1 på 2835.

„*Tab af medborgerligt förtroende*“ var i 1885 idømt 455 strafarbejdsfanger for *bestandigt* og 1419 for *en begrænset tid*.

Antallet af personer straffede med strafarbejde for *tyveri* var kulmineret i 1883 med 1372, gik i 1884 ned til 1093 og er i 1885: 1195. Tallet for *mened og falsk* er 118 og for *sædelighedsforbrydelser* 18 mod 24 i 1884.

Under 20 års alder vare i 1885 indsatte til strafarbejde 230, nemlig 203 mænd og 27 kvinder. Af det samlede tal vare 206 dømte på 2 år og derunder.

I 1885 fuldførtes et transportfængsel med 16 celler ved Bollnäs jernbanestation og en tilbygning med 27 celler ved lensfængslet i Gefle.

Disciplinen har i cellefængslerne medført 128 straffe, anvendte på 113 fanger, hvilket er 8,5 pct. af fangernes middeltal mod i 1884 henholdsvis 93 straffe på 85 fanger

eller 6,3 pct. af middeltallet. — Ingen fange i cellefængslerne har begået selvmord, men forsøg derpå er gjort af 2 fanger.

I *strafanstalterne for mænd* er i 1885 115 fanger idømte 148 disciplinære straffe mod 104 og 133 i 1884, eller 6,97 pct. af hele fangetallet mod 5,63 i 1884. Et selvmord er udført i 1885 i Långholmen. I *strafanstalterne for kvinder* blev 27 fanger eller 6,44 pct. af fangerne i 1885 straffede 32 gange.

Arbejdsvirksomheden i cellefængslerne viser mangel på sysselsættelse for 6,2 pct. i 1885 mod 5,9 pct. i 1884. I *strafanstalterne for mænd* have i 1885 arbejdsdagene udgjort 360294 fordelt på et dagligt middeltal af 1297 fanger, og for *kvinder* 97605, fordelt på et dagligt middeltal af 343.

Med hensyn til *undervisningen* bemærkes, at også i 1885 personer udenfor fængslets personale på Norrmalm og i Norrköping (kvindefængsler) søndag eftermiddag have virket ved fangernes undervisning og opbyggelse.

Om *virksomheden for at understøtte løsladte fanger* indeholder beretningen for 1885 i modsætning til tidligere beretninger nogle oplysninger. Foruden de da eksisterende 5 fængselselskaber var der i 1885 i Stockholm dannet en centralforening med det formål også at være et bindeled mellem de stedlige selskaber. I 1885 ere ialt 515 løsladte støttede af samtlige selskaber.

Sundhedstilstanden skildres i 1885 som særdeles tilfredsstillende. Antallet af sygdomstilfælde var 2628 mod 2786 i 1884, af døde 48 mod 55. *Sygeprocenten* var i forhold til middeltallet i samtlige fængsler 3,10 mod 3,45 i 1884 og *dødsprocenten* 1,27 mod 1,43. For cellefængslerne alene var den 0,98 mod 1,05 i 1884. Skørbug viste sig i 18 tilfælde, dog kun i cellefængslerne. Mave- og tarmkatarrher have som sædvanligt været de mest fremtrædende sygdomme. *Sindssygdomme* forekom i 33 tilfælde mod 23 i 1884.

Fængselsvæsenets samlede udgift i 1885 var 1,640290 kr. 40 øre mod 1,608767 kr. 87 øre i 1884. Indtægten

af arbejdet udgjorde 159531 kr. 87 øre mod 160509 kr. 81 øre i 1884 eller pr. dag 34 øre mod 32 i 1884. Udgiften til bespisning var i 1885 pr. fange pr. dag 27,54 øre mod 27,58 i 1884.

Officielle aktstykker.

NORGE. Reglement for klasseinddeling og arbejdspenge m. v. i Bodsfængslet Udfærdiget af justits-departementet under 27 januar og 5 maj 1886 i henhold til kgl. resol. af 20 januar s. a.

1ste klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 2 måneder. For fanger, der tidligere har hensiddet i Bodsfængslet, ordentligvis 4 måneder.
- b. Arbejdspenge tilstås ikke.
- c. Der gives fangen undervisning, men ikke udenfor cellen.
- d. Fangen tilstås ikke bøger fra bogsamlingen, men han kan få tavle.
- e. Fangen kan enten afsende og modtage 1 brev eller modtage 1 besøg.
- f. Straffes fangen for en i fængslet begået forseelse, forlænges opholdet i klassen med 1 måned.

2den klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 4 måneder.
- b. Arbejdspenge tilstås fangen efter udvist flid og dygtighed med 4 eller 5 eller 6 øre pr. arbejdsdag. Har fangen tidligere 2 eller flere gange hensiddet i Bodsfængslet, tilstås der ham ikke arbejdspenge i denne klasse.
- c. Fangen kan undervises på skole.
- d. Fra bogsamlingen kan udlånes en bog hver 2den uge.
- e. Brevvexling og besøg tillades hver 2den måned.
- f. Fangen kan tilstedes billeder af familien.
- g. Straffes fangen, ned sættes han i 1ste klasse og kan ikke rykke op i 2den klasse før 1 måned efter straffens afsoning.

3dje klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 8 måneder.
- b. Arbejdspenge tilstås efter udvist flid og dygtighed med 7 eller 8 eller 9 øre pr. arbejdsdag.

- c. Fangen kan undervises på sangskole og gives salmodikon om helligdagene.
- d. Fra bogsamlingen kan udlånes 2 bøger hver 2den uge.
- e. Til brug på søn- og helligdage kan uddeles skrivebog og skrivèsager.
- f. Fangen kan anvendes til indvendigt arbejde udenfor cellen.
- g. Fangen gives smør istedetfor smult.
- h. Der kan tilstås 1,5 cm. tobak daglig.
- i. Brevvexling kan tillades hver 6te uge og modtagelse af besøg hver 2den måned.
- k. Fangen kan overlades visse nyttige og gavnlige genstande udenfor de reglementerede.
- l. Straffes fangen, nedsættes han i lavere klasse. Ved god opførsel kan han efter 1 måneds ophold i 1ste og 2 måneders ophold i 2den klasse atter gøre sig fortjent til at rykke op i 3die klasse.

4de klasse.

- a. Korteste ophold i denne klasse er ordentligvis 12 måneder.
- b. Arbejdsponge tilstås efter udvist flid og dygtighed med 10 eller 11 eller 12 øre pr. arbejdsdag.
- c. Fangen kan gives salmodikon også om hverdagene.
- d. Fangen kan ved forefaldende lejlighed anvendes til arbejde i fri luft på gårdspladsene indenfor ringmuren.
- e. Der kan tilstås 3 cm. tobak daglig.
- f. Brevvexling og besøg tilstås hver 6te uge.
- g. Straffes fangen, nedsættes han i lavere klasse. Ved god opførsel kan han efter 1 måneds ophold i 1ste, 2 måneders ophold i 2den og 3 måneders ophold i 3die klasse atter gøre sig fortjent til at rykke op i 4de klasse.

5te klasse.

- a. Arbejdsponge tilstås efter udvist flid og dygtighed med 13 eller 14 eller 15 øre pr. arbejdsdag.
- b. Fangen kan tilstedes skrivebog også om hverdagene.
- c. Brevvexling og besøg tillades hver måned.
- d. Fangen tillades at bære skæg.
- e. Straffes fangen, nedsættes han i lavere klasse. Ved god opførsel kan han efter 1 måneds ophold i 1ste, 2 måneders ophold i 2den, 3 måneders ophold i 3die og 4 måneders ophold i 4de klasse atter gøre sig fortjent til at rykke op i 5te klasse.

Almindelige bestemmelser.

- a. Fange opflyttes ikke fra lavere til højere klasse, medmindre han ved sin opførsel har gjort sig dertil fortjent.

- b. Spørgsmål om opflytning fra eller nedsættelse i en klasse har direktøren at forelægge til drøftelse af funktionærforsamlingen, førend han tager sin bestemmelse. Også angående fastsættelse af arbejdspenges størrelse bør bestyreren konferere med vedkommende underordnede funktionærer.
- c. For fanger, hvis arbejde anses for at være af særdeles liden værdi, kan der fastsættes lavere arbejdspenge end de for vedkommende klasse i almindelighed bestemte. Er fangen arbejdsdygtig, tilstås *der ham ikke arbejdspenge*.
- (Bestemmelserne i d til h falde sammen med de for fællesstrafanstalterne side 59 i Tidsskriftets årgang 1886 under f til k meddelte.)
- i. Nærværende reglement gælder fra 1 februar 1886 og indtil videre.

Som følge af de i reglement for fangebehandlingen i fællesstrafanstalterne foretagne forandringer er der påbudt følgende

Dagsorden for rigets fælles-strafarbejdsanstalter ¹⁾

1. Om hverdagene:

Klokken 5 $\frac{1}{2}$ om morgenen gives der signal til, at fangerne skal stå op. Enhver fange har da strax at klæde sig på, vaske og kæmme sig.

Klokken 6 begynder arbejdet og varer til klokken 8.

Fra klokken 8 til 8 $\frac{1}{2}$ er frokosttid.

Derpå arbejdes fra klokken 8 $\frac{1}{2}$ til klokken 12 middag.

Klokken 12 holdes middag, og derefter er der fritid til klokken 1 $\frac{1}{2}$.

Klokken 1 $\frac{1}{2}$ begynder arbejdet igen og fortsættes til klokken 4 $\frac{1}{2}$ eftermiddag.

Fra klokken 4 $\frac{1}{2}$ til 5 er standsning, hvorunder eftermiddagskosten uddeles.

Arbejdet fortsættes derpå fra klokken 5 til 7 $\frac{1}{2}$, da det ophører, og aftensmaden uddeles.

Når der er spist tilaften, holdes aftenbøn.

Inden klokken 9 skal fangerne være i seng.

Ilver lørdag eftermiddag arbejdes fra klokken 1 $\frac{1}{2}$ til klokken 5, da arbejdet ophører, og eftermiddagskosten uddeles, medens tiden, indtil aftensmaden uddeles, anvendes til rengøring, badning samt til at aflevere det skidne og modtage det rene linned m. v. Ligeledes ophører arbejdet klokken 5 eftermiddag juleaften, nytårsaften og dagen før almindelig bededag.

¹⁾ Under 24 marts 1887 blev dagsordenens 1, 10de passus, og 2, 4de passus, om afholdelse af aftenbøn ophævet af justits-departementet i overensstemmelse med den s. d. gjorte forandring i fangebehandlings-reglementets § 11.

De fanger, der ikke er beskæftigede med udvendige arbejder eller i åbne rum, indrømmes daglig $\frac{1}{2}$ times bevægelse i fri luft.

Udenfor arbejdstiden bør det ikke være fangerne tilladt at sysselsætte sig med arbejde.

For udarbejdere såsom stenhuggere bliver dagsordenen i den mørke årstid at anvende med de tillempninger, som bestyreren måtte finde nødvendige.

---

2. *Om søn- og helligdage:*

Fangerne skal stå op klokken 7 om morgenen og har da strax at klæde sig på, vaske og kæmme sig.

Om formiddagen holdes gudstjeneste.

Om eftermiddagen holdes søndagsskole eller foredrag, eller fangerne gives sysselsættelse overensstemmende med bestemmelserne i reglementet for klasseinddelingen.

Om aftenen efter aftensmåltidet holdes aftenbøn.

Måltiderne uddeles til de samme tider som om hverdagene, dog kan af hensyn til gudstjenesten eller undervisningen midt- og eftermiddagsmad uddeles til en noget senere tid.

Inden klokken 9 aften skal fangerne være i seng.

Der indrømmes fangerne $\frac{1}{2}$ times bevægelse i fri luft. Såfremt omstændighederne tillader det, kan der tilstås fangerne et længere ophold i fri luft.

FRANKRIG. Forslag til lov om en skærpelse af livsvarig tugthusstraf, indbragt i senatet af Béranger, Bardoux og de Marcère.

Art. 1. De individer, som ere dømte til livsvarig tugthus (travaux forcés) ifølge art. 463 i straffeloven, skulle underkastes 8 års cellestraf forud for deres transportation.

Art. 2. Det samme skal gælde i de tilfælde, hvor dødsstraf formildes til livsvarig tugthusstraf, medmindre dekretet om formildelsen har bestemt anderledes.

Art. 3. En særlig strafanstalt skal anvendes til fuldbyrdelsen af cellestraffen.

Blandet Indhold.

DANMARK. Københavns politi i 1884 og 1885. Ifølge beretningerne for disse år har antallet af de af det udøvende politi anholdte været 13641 og 14654, for forbrydelser alene 1806 og 1787.

Samtlige forbrydelser, som ved anmeldelse eller opdagelse uden anmeldelse kom til politiets kundskab, udgjorde 6263 og 6466; *forbrydelser mod ejendomsretten* 5594 og 5684, *tyverier* 4659 og 4579. Af disse have 71,9 pct. og 72,8 pct. omfattet genstande af ikke over 10 kr.s værdi. *Forbrydelser mod sædeligheden* udgjorde 269 og 259 og mod *personer* 194 og 251.

Børn under 15 år, som for forbrydelser eller forseelser have været under tiltale, udgjorde 371 og 398 mod 302 i 1883.

Anholdte for *drukkenskab* blev 4703 og 5519.

Antallet af behandlede sager i afdelingerne for *offenlige politisager* var 12016 og 12893 mod 9407 i 1883.

Arrestanternes antal var 5999 og 6627 og det daglige gennemsnitstal 238,6 og 266,3. *Arrestdagene* vare 87099 og 97185. Af disse er der tilbragt i *enkeltcelle* 37 af 100 og 34 af 100, og *isoleringsprincippet* er kun gennemført fuldstændigt på 405 og 476 personer.

Københavns fængselsselskab har i 1885 til 30 novbr. støttet 159 personer. Deraf blev for *kvindefængslets* vedkommende 23 anbragt i tjeneste og 30 hjælpne med penge, ligesom 24 tidligere løsladte støttedes. Udgifterne til understøttelser for denne afdeling beløb sig til 1071 kr. 60 øre. Fra *arresthuset* støttedes 24, og 58 fik forskellig hjælp. Udgifterne til disse udgjorde 2034 kr. 28 øre. *Optagelseshuset* kostede 1853 kr. 33 øre.

Selskabet, som i henhold til den for Danmarks fængselsselskaber vedtagne organisation har forandret sit regnskabsår til at løbe fra 1 april til 31 marts, har fra 1 decbr. 1885 til 31 marts 1886 antaget sig fra *kvindefængslet* 4 og understøttet 15 ligesom 14 tidligere løsladte med ialt 466 kr. 49 øre, og fra *arresthuset* antaget sig 4 samt understøttet 19 med ialt 618 kr. 73 øre.

Kassebeholdningen var 31 marts 1666 kr. 87 øre. Kapitalformuen 4800 kr.

Vridsløselille fængselsselskab har i 1886—87 af de i perioden fra cellefængslet løsladte henvist 87 til Viborgs- og 22 til Fynsfængselsselskaber. Af de øvrige 190 blev 150 understøttede tillige med 19 tidligere løsladte og 64 tidligere hjælpne med ialt 4273 kr. 74 øre. Selskabet har af 7426 løsladte hjulpet 50,1 pct. eller 3724. Tilbagefaldne til offentligt arbejde øre 908. Indtægten var 6300 kr. 32 øre. Kapitalformuen 11500 kr.

Det fynske fængselsselskab har i 1885—86 hjulpet 15 foruden 7 tidligere støttede med 621 kr. 50 øre. Af de hjælpne vare 4 løsladte fra arresthuse. Ialt har selskabet støttet 551 personer hjemmehørende i Fyns stift. Kassebeholdningen var 3504 kr. 14 øre.

Viborg fængselsselskab har fra 1 decbr. 1885 til 31 marts 1886 antaget sig 29 løsladte fra landets strafanstalter og 2 fra arresthuse.

med 1213 kr. 16 øre. Selskabet har ialt taget sig af 1499 personer, af hvilke 370 atter ere blevne undergivne strafarbejde Grundfonden er 12030 kr. 22 øre.

Horsens fængselselskab har fra 1 april 1885 til 31 marts 1886 støttet 38 løsladte. Da beretningen ikke meddeler regnskabet for forretningsåret, kan det ikke ses, hvor stor udgiften til understøttelser har været. Derimod findes regnskabet for 1884—85. Selskabet har til 31 marts 1886 støttet ialt 1147 løsladte, hvoraf c. 20 pct. anses for tilbagefaldne. Beretningen indeholder til slutning interessante meddelelser af formanden, fængselspræst *Hafstrøm*, om fattigdom og fattigforsørgelse, opdragelse og familieforhold, alt selvfølgelig med forbryderen og forbrydelsen som baggrund. Det meddeles, at disse optegnelser ville blive fortsatte i næste beretning. At slige optegnelser have langt større interesse og betydning end selskabernes hidtil bragte tørre og ensformige meddelelser om fangerne, er udenfor al tvivl; men det er ganske vist ikke heldigt, at de, som i nærværende beretning, afbrydes midt i en sætning for at fortsættes om et år i en anden beretning, selv om det måtte være sket af økonomiske hensyn fra bestyrelsens side.

Et fængselselskab for Københavns amts arresthus er stiftet i april d. å.

NORGE. Foreningen til forsørg og beskyttelse af de fra **Christiania strafarbejdsanstalter** løsladte forbrydere har støttet i 1885 fra

Strafanstalten for kvinder	279	med	1194	kr.	88	øre
Akershus strafanstalt	242	—	1298	—	78	—
Bodsfængslet	325	—	2069	—	94	—

Årets indtægt var 6472 kr. 76 øre.

Thronhjems fængselselskab har i året fra 1 juli 1885 til 30 juni 1886 udgivet 1897 kr. 92 øre i understøttelser til løsladte såvel fra strafanstalten i Thronhjem som fra distriktsfængslerne. Årets indtægt var 3904 kr. 54 øre.

Bergens fængselselskab har i 1886 udgivet til understøttelser 1803 kr. 71 øre. Blandt de understøttede ere 8 unge mennesker, som løsløses af distriktsfængslet og bleve hjulpede til udenlandske havne for at søge hyre. Årets indtægt var 2157 kr. 26 øre.

Frederiksstads fængselselskab har i 1884 og 185 ydet i understøttelser til løsladte 178 kr. af indtægten 638 kr. 63 øre.

Toftes Gave opdragelsesanstalt har i 1886 omfattet 83 gutter, af hvilke 21 ere udgåede i årets løb. Udgifterne have udgjort 27500 kr. og indtægterne 19500 kr. Anstalten har således haft et

underskud af 8000 kr. Driften og gutternes beskæftigelse har været som forhen.

Ulfsnæsøens opdragelsesanstalt havde i 1885 et antal af 41 gutter, hvoraf 11 udgik i årets løb og anbragtes dels i forskelligt håndværk dels i anden tjeneste. Anstaltens virksomhed er isøvrigt fortsat i samme forstandige ånd som forhen. Grundfondet udgjorde 13660 kr. 30 øre.

SVERIGE. Stockholms skyddsförening för frigifne har i 1885 taget sig af 19 mænd og 1 kvinde og i 1886 af 23 mænd. Foreningen har i de 7 år, den har virket, taget sig af 142 personer, af hvilke 18 ere faldne tilbage og 7 have opført sig slet. Medlemsantallet var ved udgangen af 1886 1018. Indtægten var 4236 kr. 96 øre og udgiften til understøttelser 877 kr. 65 øre.

Föreningen till minne af konung Oscar I. och drottning Josephina. Hovedvirksomheden omfatter agerbrugskolonien Hall. Denne har i 1884—85 haft 149 elever, af hvilke 16 udgik i løbet af perioden. De ere anbragte væsenligst ved jordbrug og i lære, 1 rømte. Ialt have 75 elever forladt kolonien, siden dens virksomhed begyndte. Af disse vides 5 at være faldne tilbage. Sygedagene have udgjort 2,65 pct. af samtlige årets forplejningsdage.

Jönköpings lins fångvårdsförening har i 1885 støttet 15 løsladte fra forskellige fængsler, desuden har den betalt for en elev i kolonien Hall og ydet bidrag til arbejdshjemmet Kristindal. Dens udgift har til denne virksomhed været 896 kr. 82 øre. Indtægten var 7698 kr.

Södermanlands skyddsförening er stiftet i decbr. 1884. Ved udgangen af 1886 var medlemsantallet 268. I 1885 og 86 har den støttet 9 personer med 259 kr. 55 øre.

FINLAND. Fångelseföreningen har fremdeles i 1884 og 85 underholdt et herberge for løsladte mænd og et asyl for kvinder i Helsingfors. I 1885 har centralforeningen støttet 25 mænd, og 13 kvinder have været optagne i asylet. Filialen i Åbo har taget sig af 34 mænd og 8 kvinder, filialen i Björneborg af 6 personer, filialen i Tavastehus har fra 1880 optaget i sit kvindeasyl ialt 32 personer, filialen i St. Michel har optaget sin virksomhed påny, filialen i Villmanstrand har taget sig af en løsladt, filialen i Viborg af 20 personer og filialen i Vasa af 2 kvinder. I Tammerfors er i decbr. stiftet en ny filial.

Arbejdet i fængslerne.

Repræsentanternes kammer i Belgien beskæftigede sig i et møde 27 jan. 1887 med justitsministeriets budget. Ved den lejlighed fremkaldte spørgsmålet om arbejdet i fængslerne og om den konkurrence, som fangerne derved frembringe med de fri arbejdere, en forhandling, som findes meddelt af GAUTIER DU RASSE, direktør for administrationen af Belgiens fængsler, i Bulletin de la commission pénitentiaire internationale, januar 1887. Her efter gengives forhandlingen i det følgende:

GUILLERY. — Der har alt for været spørgsmål om arbejdet i fængslerne. Jeg har på en måde påtaget mig at tage dette spørgsmål for ligeoverfor de arbejdere, som have givet oplysninger i undersøgelseskommissionen i Bryssel. Jeg har troet at kunne love dem, at regeringen for alvor vilde beskæftige sig dermed og at den vilde gøre ret og skel ligeoverfor deres beklagelser.

De meddelelser, som justitsministeren har givet, have også vist os, at man alt i nogen tid har overvejet midlerne til at hæve årsagen til de fremsatte beklagelser og at det kun er praktiske vanskeligheder, som have lammet regeringens gode villie.

Arbejderne beklage sig over, at arbejdet i fængslerne skaber en konkurrence med dem.

Disse klager ere åbenbart berettigede.

Man kan ikke bifalde, at hæderlige arbejdere, familiefædre, skulle se sig berøvet en berettiget løn af fanger, som underholdes for statens regning og arbejde under særegne vilkår!

Man har svaret, at vanskeligheden først og fremmest ligger i, at fangerne ikke bør tilbringe tiden i lediggang.

Jeg er ganske enig heri. Fangerne bør arbejde; men de bør ikke frembringe en konkurrence med de belgiske arbejdere.

Der gives industrigrene, som ikke drives i Belgien. Man skal opsøge og drive sådanne industrigrene. Ministeren vil i så henseende kunne spørge sig for i udlandet. Jeg tror også, at man i Belgien indfører genstande, som ere fabrikerede i et nabolands fængsler.

Det er ikke nok, at fængselsarbejdet er begrænset til statens fornødenheder, thi herved handler man ikke retfærdigt ligeoverfor arbejdernes beklagelser.

Arbejderne have ret til at forlange, at man ikke for statens penge skaber en konkurrence med det hæderlige og fri arbejde.

De ere i deres gode ret, og man kan ikke afvise deres fordring på det punkt. Den ærede minister vil rådspørge syndikaterne; han vil spørge om, hvilke industrigrene man med nytte vil kunne indføre i fængslerne. For mit vedkommende vil jeg svare ham: Enhver industri, hvis frembringelser alene sælges til udlandet eller i landet uden at skabe en konkurrence med vore arbejdere!

Man har nævnt for regeringen flere genstande, som ikke frembringes i Belgien.

Men der er en reform, som efter min mening vil være endnu mere virksom, og som berører det penitentiære spørgsmåls kærne. Den har været fremstillet i et arbejde, som de alle kende, m. H., nemlig: *criminalité et répression* af Ad. PRIXS, generalinspektør for kongerigets fængsler.

Cellesystemet, som er prist såmeget, har ikke længere såmange tilhængere som før.

Man erkender, at det har sine mangler, at det ikke har nået det mål, som man satte sig; det forbedrer ikke fangen, det isolerer ham. Eller, det er ikke godt for mennesket at være alene, især når han er sunket dybt.

Jeg skal ikke komme ind på enkelthederne med hensyn til resultaterne af denne isolering. På den anden side forbereder cellesystemet ikke fangerne til at træde ud i samfundet påny; de miste enhver forbindelse med livet ude. Deres karakter bliver sur i den stillestående isolering.

I England, hvor deportationen mildnede cellesystemets strengthed, har man i arbejde ved jordbrug i England selv fundet et middel til at erstatte deportationen til kolonierne. Det er det, som jeg vil foreslå at gøre i Belgien.

I et land, hvor 230000 hektarer ligge ubenyttede, der er der et betydeligt arbejde at udføre.

Man vil ikke kunne beklage sig over, at der vil skabes en konkurrence med private. Det arbejde vil blive nyttigt, ja endnu mere, det vil være gavnligt for fangernes helbred og moralske forbedring.

Jeg indrømmer, at nogle fanger ikke ville kunne nyde godt af denne forbedring gennem det penitentiære system. Der er uden tvivl folk, som ere altfor fordærvede til, at man kan overlade dem til dette skin af frihed.

Men største delen er ikke uværdig dertil; arbejdet i fri luft er velgørende, og man forbereder på den måde dem, som dér hengive sig til en slags liv i fællesskab, under opsyn af vogtere, til en slags emancipation, som er gavnlig for deres fremtid.

Dette landarbejde vil også kunne blive indrømmet som en belønning som følge af en godtgjort forbedring. I England er man kommen til den erkendelse, at det medfører en tredobbelt fordel: fangernes moralske forbedring; forbedring af fængslernes vilkår; en anselig besparelse på udgifterne.

Et penitentiært system efter det monster koster meget mindre end vort cellesystem; og den sag er ikke uden be-

tydning, thi en af de utallige fejl ved cellesystemet er, at det fortærer enorme summer.

Jeg tilføjer, at de vundne resultater ikke svare til disse ofre.

Jeg skal ikke opholde mig længere ved disse iagttagelser. Kammeret har alt ofret en rum tid på justitsministeriets budget. Jeg indskrænker mig til at opstille nogle mærkepæle; senere vil jeg rimeligvis få lejlighed til at blande mig i mere omstændelige forhandlinger om det punkt.

DOUCET. — Jeg vil sige nogle ord med hensyn til det spørgsmål, som det ærede medlem nylig opstillede i begyndelsen af sin tale; jeg vil tale om den konkurrence, som arbejdet, udført på særlige betingelser for godt køb i statens fængsler, frembringer med de hæderlige arbejdere.

I det spørgsmål står en stor interesse på spil. Det er åbenbart, at den antydede konkurrence medfører meget skadelige virkninger for visse industrigrene, som drives i de egne, hvor der findes strafanstalter.

Jeg skal henvise til anstalten for unge fanger i Namur, hvor der udføres bogbinderarbejder for fabelagtigt godt køb, til ødelæggelse for byens arbejdere, familiefædre, som se deres fortjeneste nedsat efter de mest nedværdigende forhold. Deri ligger der et socialt spørgsmål, en sand fare: staten skal ikke således opmuntre en uredelig konkurrence fra de fangers side, som den huser og underholder.

Man må, synes jeg, betale fangens arbejde efter samme taxa som det fri arbejde; deri vil man have et middel til at opretholde en hæderlig og uudholdelig konkurrence. Fangens arbejdslohn, den rimelige pris for hans arbejde, skal tjene til at skaffe ham en spareskilling, som kan være ham til nytte ved løsladelsen, med fradrag, om man vil, af en afkortning til fordel for staten. Fangerne skulle visselig arbejde; men arbejdstvangen kan ikke være pålagt dem under betingelser, som ville bevirke en uhæderlig konkurrence med industrien og især med den lille industri.

DEVOLDER, justitsminister. — Jeg beklager, at det

ærede medlem, førend han anfører et særligt faktisk forhold for kammeret, ikke har anset det for rigtigt at meddele mig det.

DOUCET. — Jeg tænkte ikke på at tage ordet.

DEVOLDER. — Jeg vilde have kunnet undersøge hans påstand og jeg er overbevist om, at jeg vilde have kunnet give kammeret oplysninger, som vilde have vist Hr. DOUCET, at han tager ganske fejl; hverken i Namur eller andendsteds har administrationen bifaldet sådanne arbejdskontrakter, som kunde medføre farlige følger for den fri industri. Det ærede medlem har iøvrigt ikke anført noget bestemt faktum.

DOUCET. — Jeg taler stottende mig til alvorligt givne meddelelser, og jeg vil kunne anføre fakta, hvis det er nødvendigt.

DEVOLDER. — Jeg for mit vedkommende er ganske sikker på, at jeg vil kunne give det ærede medlem oplysninger, som ville bringe ham til at erkende, at han tager fejl eller at han er fejl underrettet.

DOUCET. — Jeg takker den ærede minister for hans velvillie for det spørgsmål, som jeg uformodet har haft den ære at bringe på bane.

Jeg skal undersøge mine meddelelser, som jeg anser for nøjagtige, og jeg skal have den ære at forelægge ministeren udfaldet af sagen, såsnart jeg har fået samlet oplysningerne.

JACOBS. — M. H.! Den ærede justitsminister vil have såmeget større årsag til at anstille sine undersøgelser på det område, som den arbejdende klasse med sandhed vilde kunne rejse en besværing, dersom det forhold, som Hr. DOUCET anførte, var korrekt.

DEVOLDER. — Vi have undersøgt ethvert forhold, som er meddelt os.

JACOBS. — Fangerne bør arbejde af hensyn til deres moralitet. I så tilfælde synes det mig ikke muligt at gøre en adskillelse mellem de forskellige slags arbejde for at udelukke nogle og kun tillade andre.

At arbejde for export eller for indlandet, det er til syvende og sidst at komme til samme resultat, det er at skabe en vis konkurrence med den belgiske arbejder, thi han arbejder for export ligeså vel som for indlandets fornodenheder.

Fangernes arbejde, hvilket det så er, vil altid skabe konkurrence med de fri arbejderes arbejde, thi ethvert arbejde frembringer konkurrence med andres arbejde. Sandheden, den eneste besværing, som den arbejdende klasse kan gøre, det er den, som Hr. DoucET har anført, og den vilde være reel, dersom man fik bevist, at staten, som giver fangen ophold og føde, også giver ham midler til at arbejde for bedre køb end de hæderlige arbejdere!

Dette spørgsmål må undersøges og, dersom det erkendes for rigtigt, må man uden toven afhjælpe det. Hvis det ikke er det, må man fremstille det så klart og nøjagtigt, at man kan overbevise enhver god mand derom, og i så fald ville vi være så lyksalige at kunne sætte den besværing i klasse med de imaginære.

GULLERY. — M. H.! Jeg kan ikke slutte mig til den ærede foregående talers teori. Han går længere end justitsministeren, som har lovet at anstille undersøgelser.

Den ærede minister har erkendt, at, hvis det lod sig gøre, måtte man arrangere sig således, at man ikke skabte en konkurrence med arbejderne.

Fordi arbejderne besvære sig, er det ikke givet, at man i fængslerne arbejder for bedre køb end i industrien.

Dersom der t. ex. er hundrede fanger, som arbejde, ligeegyldig for hvilken salgspris, vil der være hundrede arbejdere uden arbejde.

Arbejderne, som ere fanger, bør ikke på landets bekostning arbejde således, at de skabe konkurrence med de hæderlige arbejdere, da det er så let at give dem arbejde, som også har betydning for deres moralitet, uden at skade den ærlige familiefader, som ernærer kone og børn og som har mere ret til statens beskyttelse end fangerne!

Hvad misbrugene angår, hvorom man taler, tror jeg,

at de ikke mere findes. Hovedsagen er at vide, om det, arbejderne forlange, er muligt. Der fandtes lignende forhold tidligere. På et tidspunkt, da elendigheden i Flandern var så beklagelig, foretog ROGIER, som beskæftigede sig med at skaffe væverne i Flandern arbejde, en slags undersøgelse. Han opfordrede konsulerne i udlandet til at skaffe ham oplysninger om de stoffer, som man lettere kunde finde marked for, istedenfor dem, som på det tidspunkt havde liden eller ingen afsætning. Man nævnede for ham russiadug, lette stoffer, som sælges for godt køb i kolonierne.

Den private industri vilde ikke benytte sig af den givne oplysning. Regeringen har ladet disse stoffer fabrikere i fængslerne uden at skabe konkurrence med den private industri og gjorde landet derved bekendt med en ny industri.

Men sagen fik snart et andet udseende.

Beklagelser kom frem fra GAND: Hvorfor arbejde i fængslerne, når arbejderne vare uden arbejde? ROGIER svarede: Jeg ventede eders besværginger; siden industrien gerne vil bemægtige sig denne fabrikation, ville vi lave andre ting i fængslerne; der vil altid være midler til dér at fabrikere udenlandske genstande til den nationale industri.

Vil det være vanskeligt at lave en liste over industrielle arbejder, som ikke ere udøvede i Belgien? Det vilde være barnligt at påstå det.

Idet jeg forudsætter, at arbejderne ikke have absolut ret til at modsætte sig det arbejde, som skaffer dem konkurrence, er det sikkert, at en velvillig og intelligent regering i det øjeblik, da den arbejdende klasse mangler arbejde, vil gøre alt hvad den formår for ikke at berøve dem den smule, der er tilbage.

JACOBS. — Jeg har al agtelse for de følelser, som ligge til grund for det ærede medlems tale; men man må ikke skjule for sig selv, at det ene arbejde altid vil konkurrere med det andet.

GULLERY. — Ikke altid.

JACOBS. — Netop! altid, og grunden er den: Man tænker sig at indføre en ny industri i fængslerne, ny idag, men den vil ikke være det imorgen! Den fri industri vil give sig af med den, vil optage den. Den hæderlige arbejder vil imorgen fabrikere det samme produkt, og fængslerne ville iovermorgen atter befinde sig i konkurrence.

Man gør sig illusioner, når man tror, at man vil kunne forhindre arbejdet i fængslerne fra at konkurrere med et andet arbejde. Det som man har ret til at forlange og midler til at opnå er, at arbejdet i fængslerne ikke skaber en uhæderlig, uligelig og knusende konkurrence for det fri arbejde.

Med andre ord, der vil skabes en knusende, uligelig og uhæderlig konkurrence, når staten, som gratis giver fangerne bolig, klæder og føde, derved sætter dem istand til at arbejde på bedre betingelser end det fri arbejde. Jeg tror ikke, at arbejderne forlange mere. Jeg vil ønske, at ministeren vil påvise, at denne ulighed ikke finder sted, og på den anden side, hvis den finder sted, er jeg overbevist om, at han snart vil skaffe den bort.

WOESTE. — De spørgsmål, som ere fremhævede af Hr. GUILLERY, ere ganske vist meget delikate.

Han vil først have, at man i fængslerne skal frembringe genstande, som ikke fabrikeres i landet.

Jeg beder bemærket, at arbejdet i fængslerne væsentligt skal have en moralsk betydning, og at det er et af formålene med dette arbejde at sætte fangen istand til derved at ernære sig efter losladelsen.

Hvis De kun ville lære fangen at fabrikere genstande, som ikke fabrikeres i landet selv, hvorledes vil han så kunne ernære sig ved losladelsen. Dette er en betragtning, hvortil det ærede medlem ikke synes mig at have taget hensyn.

Foruden denne betragtning er der en anden, som fortjener ikke mindre opmærksomhed: Hvorledes tænker det ærede medlem sig arbejdet i fængslerne? Skal staten or-

organisere det eller skal det overdrages til private entreprenorer?

Det ærede medlem tænker jeg ikke vil fordre, at staten skal organisere udenlandsk industri i fængslerne med risiko for at komme på gale veje, at bringe økonomiske ofre, som kun vilde give illusoriske resultater, og at frembringe genstande, som vare mindre gode end de udenlandske og ikke vilde kunne sælges! Han har anført fabrikationen af russiadug, som engang blev indført i vore fængsler; men forsøget er enestående, og jeg tvivler om, at det lykkedes.

Man måtte altså henvende sig til private entreprenorer. Jeg vil nok spørge, om det vil være let at finde sådanne entreprenorer, som ere stemte for at indføre i fængslerne industrigræne, hvis frembringelser ikke kunne sælges i landet. Jeg tror det næppe. Jeg mener således, at det ærede medlems meninger i så henseende trænge til at kontrolleres meget alvorligt, og indtil det tidspunkt har jeg meget imod at slutte mig til dem.

Et andet punkt er anført af Hr. Doucet og Hr. Jacobs.

Hr. Jacobs siger, at den ret, de arbejdende klasser har, går ud på, at man ikke ved arbejdet i fængslerne åbner en konkurrence med det fri arbejde, det vil sige, at de genstande, som laves i fængslerne, ikke sælges billigere end dem, som ere lavede udenfor.

Jeg gentager den bemærkning, som jeg strax gjorde. Der er to slags arbejde i fængslerne: de arbejder, som ere organiserede for statens regning og som forsyne den offentlige administration med de genstande, den bruger. I så henseende har regeringen åbenbart fri hænder; men desuden er der arbejder, som ere overdragne private entreprenorer.

Hvorledes vil staten uden at krænke hensynet til billighed kunne foreskrive disse entreprenorer at sælge varerne, som ere producerede af fangerne, til en ligeså høj pris som de arbejder, der ere frembragte udenfor? Man

må ikke glemme, at de sager, som laves i fængslerne, ofte ere meget mindre gode end dem, som udgaa fra den private industri: fangerne arbejde ofte med mindre lyst og iver end arbejderne. Hvis de ville forpligte entreprenorerne til at sælge disse frembringelser til samme pris som dem, der ere lavede udenfor, ville de ikke længere finde nogen entreprenør, og de ville ikke længere kunne organisere arbejdet i fængslerne.

Jeg siger altså, at spørgsmaalet er meget indviklet og meget delikat fra de to synspunkter, som ere fremstillede af Hr. GUILLERY og Hr. JACOBS. Uden at bestride, at de begge fortjene en indgående undersøgelse, forlanger jeg blot, at man ikke griber til en overilet løsning, som vil være istand til at kunne medføre endogså en undertrykkelse af selve arbejdet i fængslerne.

GUILLERY. — Jeg beklager meget den modstand, som viser sig og synes kaldet til, uden at jeg kan forstå hvorfor, at lamme regeringens gode villie.

DEVOLDER. — Det har ingen fare.

GUILLERY. — Jeg er forundret over, at det er folk udenfor regeringen, som finder vanskeligheder, medens den ærede justitsminister ingen finder.

Jeg fordrer, at man ikke af tjenstvillighed og for fornøjelsen rejser en modstand dér, hvor administrationen ingen gør. Der er naturligvis vanskeligheder; men det er der overhovedet ved det system, som fra først af blev omtalt: at bestemme prisen på fangernes arbejde således, at der ikke bliver konkurrence med det fri arbejde.

Det lader sig ikke udføre i praxis. Hr. JACOBS har sagt, at ethvert arbejde altid vil skabe konkurrence med ethvert andet arbejde.

Jeg kan ikke indrømme vægten af hans ræsonnement, og som eksempel anfører jeg kun et historisk og uafviseligt faktum. Når vi have fabrikeret russiadug i fængslerne forat exportere det til kolonierne, have fængslerne ikke konkurreret med den nationale handel.

Hvor er den arbejder fra Gand, som har kunnet be-

svære sig over konkurrence fra den tid? Og når jeg forlanger, at man skal sætte det iværk, som man indfører i Tyskland, kan man så forekaste mig, at det er umuligt? Hvis jeg kom til den erkendelse, at man f. ex. ikke fabrikerede legetøj i Belgien, hvorledes vilde så denne industri, udøvet i fængslerne, kunne skade det nationale arbejde?

Er der ingen lande i Europa, som i Belgien sælge de frembringelser, som forarbejdes i fængslerne?

DEVOLDER. — Meget sandt!

GUILLERY. — Justitsministeren må kende faktiske forhold af den slags.

DEVOLDER. — Der er ganske vist genstande, som fabrikeres i de tyske fængsler.

GUILLERY. — Og så siger man, at det ikke er muligt? Jeg beder kvinderne, unge og gamle (latter), som beskæftige sig med disse spørgsmål, om ikke at skynde sig så meget med at forhindre et fremskridt!

Men hvorfor have de da sådant hastværk med at rejse modstand og sige, at det er en umulighed?

WOESTE. — Jeg har ikke sagt det! Jeg har forlangt, at man skulde undersøge, og jeg har antydnet visse vanskeligheder.

GUILLERY. — Det forekommer mig, at, når regeringen har indledet undersøgelse af den arbejdende klasses stilling, så er det for at høre de besværinger, som arbejderne fremføre, det er for at læne deres reklamationer et velvilligt øre og gøre ret og skel, hvis de anses for begrundede.

Man kan ikke kende disse besværinger iforvejen; man kunde af uvidenhed komme til at tage fejl; men, når ondet er kendt, når midlet er så let at anvende, er det så tilladt at vægre sig ved at høre på så berettigede klager, at vise sig uden medlidenhed med arbejderne, som sige: Vi have ikke mere arbejde! (Bifald fra højre.)

CORNESSE. — Det er omvendt!

DOUCET. — Åbenbart!

GUILLERY. — Hvad er omvendt!

DOUCET. — Vi forlange, at fangerne ikke skabe en uhæderlig konkurrence med vore arbejdere.

GULLERY. — Jeg ved ikke, hvorfor man gør mig den ære at afbryde mig. Jeg har i øjeblikket den ære at svare mine ærede modstandere Hr. JACOBS og Hr. WOESTE, som uden tvivl ikke samstemme med mig, siden de tage ordet for at bekæmpe mig.

Jeg siger og jeg gentager, at, når hjælpemidlet bydes os og loves os, vilde det være at vise sig uden medlidenhed, ikke at tage imod det.

I nabolandene finder man anledning til i fængslerne at lade arbejde udføre, som ikke skaber konkurrence med den nationale industri, og at exportere dette arbejdes produkter uden på den måde at skabe konkurrence i nogen del af verden med nationalt arbejde! Og så påstår man, at det er umuligt!

Jeg siger endnu engang: hvorfor dette hastværk med at svække regeringens gode hensigter og med at sige, at den ikke vil gøre det, som den lover os?

Lad den dog handle; lad os have tillid til den og lad os bestræbe os for at gøre ret og skel mod alle de lovlige reklamationer, som gøres. Det er en ære for regeringen, for vor undersøgelse, for lovgivningsmagten og til sikkerhed for landet.

JACOBS. — M. H. Ingen her vil vise sig uden medlidenhed ligeoverfor arbejderen. Vi ere alle rede til at gøre for ham, hvad vi kunne; det vilde være en uret at tvivle derom.

Den ærede Hr. Doucet og jeg have ikke noget andet mål, når vi modes for at forlange, at regeringen våger over, at man ikke i fængslerne skaber en ulige konkurrence med det fri arbejde, den eneste konkurrence, som man kan forhindre.

Det er en drøm hel og holden at ville forhindre konkurrencen, det ærede medlem må tillade mig at sige ham det. Hvorfor! De fabrikere i fængslerne et stof — det er det anførte eksempel — som hidtil ikke er fabrikeret i

Belgien. Men frembringes der ikke netop derved en konkurrence med de belgiske arbejdere, som fabrikere andre slags stoffer? Vil det ny stof ikke på det store marked, hvor man søger sig en klædning, skabe en konkurrence med de stoffer, som forhen kom dér? Det er dog uimodsigeligt. Hvad vilde så blive følgen af at anvende et system, som alene er baseret på den nationale industris fortid?

Følgen vilde være: i Belgiens fængler vil man f. ex. fabrikere et stof, som de andre belgiske arbejdere ikke lave, men som man laver i Tyskland, det er kun et tankeexperiment, og i Tysklands fængsler vil man fabrikere et andet stof, som de tyske arbejdere ikke lave, men som de belgiske arbejdere lave. Vil konkurrencen ikke gøre sig reciprok gældende ved en krydsende udvexling af de to landes produkter til skade for deres fri arbejdere?

Kortsagt, m. H., enhver fabrikation i fængslerne må virke til skade ikke alene for salget af lignende genstande, men også af konkurrerende sager, som ere fabrikerede af de fri arbejdere. Forbrugerne have et begrænset behov, og når det er tilfredsstillet fra en kant, søge de ikke til en anden.

Det, som man med rette kan forlange, er, at arbejdet i fængslerne ikke frembringer en ulige konkurrence med det fri arbejde. Man kan gå ind på, ikke — som Hr. Woeste — at salgsprisen for genstande fabrikerede i fængslerne fastsættes efter den kourante pris for lignende produkter af den fri industri, men at arbejdsentreprenoren i fængslet ikke skal kunne, ved at nedsætte prisen, drage fordel af den bolig, kost og underhold, som de fangne arbejdere få. Staten bør som herre over bolig, kost og underhold fordre forud en billig godtgørelse, som den bør have lov til at anbringe i en hjælpekasse, dersom den ikke vil lade den indflyde direkte til statskassen.

Arbejdet, som udføres i fængslerne, bør ikke udføres under privilegerede vilkår; betalingen, som erlægges af entreprenoren, bør ikke beregnes efter arbejderens fornøden-

heder, som hverken angår føde eller underhold! Se det er det, der skal gøres.

Hvad salgsprisen på produkterne angår, kan regeringen ikke blande sig deri. Dersom entreprenøren får et mindre godt produkt, vil han sælge det billigere.

Vi forlange blot, at man ikke i fængslerne skaber en uhæderlig, ulige og knusende konkurrence med den arbejdende klasse. Jeg tilføjer, at jeg ikke finder noget umuligt, noget vanskeligt selv i det, at regeringen forsøger at indføre ny industrigræne i fængslerne. Jeg opmuntrer endogså dertil, ikke alene særlig med fængslerne for øje, men også med eksemplet for de fri arbejdere, som imorgen ville gøre dem efter.

I så henseende slutter jeg mig til Hr. GUILLERY's ideer; kun tror jeg ikke, at man skal gøre sig umage for at drive fangerne, som for største delen opholde sig kort i fængslerne og som ere skoflikkere, bogbindere m. m., til at give sig af med et andet håndværk end det, som de øve, det eneste, som de kende.

D'ANDRIMONT. — Se nu er De endelig enig med Hr. GUILLERY!

DEVOLDER, justitsminister. — Jeg gjorde samme iagttagelse som Hr. D'ANDRIMONT. Jeg tror, at i grunden er uoverensstemmelsen mellem Hr. JACOBS og Hr. GUILLERY mere tilsyneladende end reel: et punkt indrømme de begge: at arbejdet i fængslerne må være organiseret således, at det så lidt som muligt skader ikke blot den fri arbejder, men også industrien. Det er af vigtighed, at administrationen for fangernes arbejde stiller betingelser, som ikke tillade entreprenøren at levere produktet til priser, som knuse den fri industri!

På hvilken måde skal man nå dertil? Hr. GUILLERY har foreslået at indføre udenlandsk industri i fængslerne; jeg har allerede haft lejlighed til at udtale mig om det punkt. Jeg har sagt, at en kommission, som er nedsat af regeringen i 1885, har erkendt, at det i princippet vilde være ønskeligt at indføre udenlandsk industri i fængslerne.

Men, som jeg bemærkede, det er ikke nok at fastslå et princip; man må kunne bringe det i anvendelse, og det er netop deri, at talrige vanskeligheder vise sig.

Hvorledes skal man indføre den udenlandske industri i fængslerne?

Vi ere alle enige i at erkende, at direktoren for et fængsel udelukkende skal være direktor og ikke kan blive industridrivende med del i arbejdets produkt. Man må altså se at finde industridrivende eller entreprenører, som samtykke i at indføre udenlandsk industri i fængslerne.

Kan man i Belgien eller i indlandet finde sådanne industridrivende eller entreprenører? Derpå kommer det an!

Hr. GUILLERY sagde, at det var tilfældet i udlandet. Det forholder sig rigtigt. Ved at undersøge kommissionens beretning og de dokumenter, som den stottes på, har jeg erfaret, at i Tyskland ere fangerne beskæftigede med fabrication af forgyldte rammer (cadres dorés.)

Disse rammer udfores til hele Europa, ja til hele verden. Udenfor fængslerne eksisterer denne industri ikke i Tyskland.

Altså, m. H., jeg tror, at, hvis det kan lykkes at indføre en lignende industri, som ikke drives i Belgien, i vore fængsler, vil det være meget heldigt for de belgiske arbejdere. Vi have rådspurgt syndikatkamrene; vi have henvendt os til konsulerne i udlandet, og vi skulle banke på alle vegne.

Jeg for min del vover at påstå, at vi ville komme til et tilfredsstillende resultat.

Administrationen vil overhovedet stille sig gunstig ligo-overfor den foreslåede fremgangsmåde, og det vil ikke udelukke, at man søger og forsøger andre midler.

Hr. JACOBS har sagt, at fangernes arbejde altid vil skabe konkurrence med de fri arbejdere.

Det er ganske rigtigt; men vi ville bestræbe os for så meget som muligt at formindske de skadelige følger af denne konkurrence. Administrationen har altid beskæftiget sig med disse forhold og har altid gjort alt, hvad der stod

i dens magt, således ved afslutningen af kontrakterne med entreprenørerne, for at forhindre, at disse ikke i fængslet finde en arbejdskraft til en følelig lavere pris end den fri arbejders, så at de kunne levere deres produkt til en meget billigere pris end deres konkurrenter.

Administrationen har aldrig svigtet de forpligtelser, den i så henseende har. Jeg har hørt mange besvælinger; der er ingen af dem, der med bestemthed har kunnet påvises; alle besvælingerne, som fremsattes for kommissionen i 1885, ere erkendte for ubegrundede af dem, som selv havde fremsat dem. Jeg håber, til ære for administrationen, at det samme vil være tilfældet med beklagelsen fra den ærede Hr. Doucet.

Reglement for fangernes arbejde i Belgiens fængsler og særlige forbedringsanstalter.

Efterstående reglement med justitsministerens indstilling slutter sig til de foran meddelte forhandlinger i de belgiske kamre om arbejdet i fængslerne.

Justitsministeriet. Bryssel, d. 2. april 1887.

Sire.

Jeg har den ære at forelægge deres Majestæt til approbation forslag til et reglement for arbejdet i fængslerne og de særlige forbedringsanstalter.

Arbejdet udgør på én gang et element i straffen og det stærkeste middel til at forbedre. Staten er forpligtet til ikke at forsømme noget for at sikre indflydelsen af dette hovedpunkt i den penitentiære organisation.

Uden arbejdet vilde cellen blive et sandt torturinstrument og en årsag til demoralisation.

Kritiken har, navnlig i den sidste tid, meget levende beskæftiget sig med den konkurrence, som fængselsarbejdet fører med sig ligeoverfor det fri arbejde. Fængslernes svage befolkning i sammenligning med arbejderbefolkningen i almindelighed og den ringe mængde af genstande, som fabrikeres i fængslerne, er tilstrækkelig til at vise, at fangernes arbejde ikke har kunnet forårsage det fri arbejde nogen uberegnelig eller alvorlig skade.

I det allerhøjeste kan i visse alvorlige tilfælde nogle enkeltes interesse være bleven trådt lidt for nær.

Fængselsadministrationen har altid været besjælet af ønsket om at organisere fangernes arbejde således, at det ikke gav anledning til nogen lovlig klage; den vil vedblive dermed og håber, at det ny reglement skal vogte alles interesser, idet det sikrer fangerne en ordnet arbejdsvirksomhed.

For at komme dertil søger det ny reglement at udvikle arbejderne for de offentlige administrationers regning; det stryger den del af gevinsten, som hidtil er tillagt direktorerne for de mindre anstalter, og berøver dem den tilladelse, som reglementet af 14. marts 1869 indrømmede dem, til at drive visse industrigrene for deres egen regning.

For at skærme arbejderne endogså for skinnen af en farlig og uretfærdig konkurrence har man udtalt ønsket om at se fangerne beskæftigede fortrinsvis med ny eller for vort land fremmede industrigrene. Administrationen skal søge at indfri dette ønske; den vil gerne modtage de tilbud, som ville blive gjorte af industridrivende, der ere istand til at indføre udenlandske fabrikationer i fængslerne, og den vil med stor redbonhed tage del i de nødvendige forsøg.

Man må imidlertid ikke lægge dølgsmål på, at det penitentiære arbejdes lave standpunkt allerede gør udøvelsen af de mere almindelige håndværk meget vanskelig og ikke synes meget skikket til at begunstige industrielle forsøg,

for hvis heldige udvikling dulighed og en reguleret arbejds-
løn ere de vigtigste betingelser.

For at holde direktorerne skadesløse for den andel i
det producerede arbejde, som er berøvet dem, er der be-
vilget dem forholdsmæssig forhøjelse af lønnen.

Jeg har såmeget tillid til direktorerens interesse, at
jeg er sikker på, at berøvelsen af den slags præmie for at
stimulere deres nidkærhed ikke vil forhindre dem fra at
våge med samme iver over organisationen af det peniten-
tiære arbejde.

Artikel 12, som beregner et almindeligt afdrag af tre
tiendedele af enhver pris paa arbejdet som administrations-
omkostninger, vil gøre det muligt gennem fangerens arbejde
at opnå en del af de udgifter, som de forårsage staten.

Vedlagte reglement, i hvilket de alvorlige interesser i
øjeblikket ere blevne udjevnedede på den måde, som var
mulig, vil, håber jeg, modtage deres Majestæts approbation.

J. DEVOLDER,
Justitsminister.

På vor justitsministers forslag.

Vi have fastsat og fastsætte:

1. Arbejdet er obligatorisk for dem, der ere domte til
strafarbejde (criminels et correctionnels), facultativt for de
andre fanger.

Fængselsadministrationen vil altid på grund af sær-
lige omstændigheder kunne fritage straffanger for arbejde,
efter at den administrative kommission og direktoren ere
horte.

2. Fangerne ville fortrinsvis blive anbragte ved arbej-
der for statens regning.

3. Den centrale administration skal hvert år forfatte en
fortegnelse over de genstande fra de forskellige ministeri-
elle departementer, hvis fabrikation forbeholdes fængslerne,
og fordele arbejderne mellem de forskellige anstalter.

4. Hvis de offentlige arbejder ikke skulle være tilstrækkelige til at beskæftige alle fangerne, skulle direktorerne søge at benytte de disponible kræfter til den fri industri.

5. Direktorerne skulle henvende sig til entreprenorer.

I den hensigt skal en fortegnelse, som indeholder de forskellige industrigrene, som drives, antallet af fanger, som beskæftiges ved hver af dem, antallet af fanger, som ere disponible, og arbejdspriserne, være opslået på indgangen til enhver penitentiær anstalt.

6. Konditionerne for entrepriserne skulle ordnes ved en kontrakt, som approberes af den administrative kommission og justitsministeren.

7. Dog skulle i nodstilfælde mindre betydelige arbejder kunne modtages af direktorerne med forbehold af uden ophold at forelægges den øverste autoritet.

8. Enhver interesseret vil kunne gøre sig bekendt med arbejdskontrakten ved at henvende sig til den administrative kommission eller til den centrale administration.

9. Arbejdspriserne skulle bestemmes for stykke eller for dag. De skulle beregnes efter den gennemsnitlige handelspris med fradrag af det penitentiære arbejdes mindre værdi.

10. Direktorer, så vel som de øvrige funktionærer, kunne fremtidig ikke få nogen del i indtægten af fangernes arbejde, sålidt som de kunne anvende disse for deres egen personlige regning.

11. Fangernes arbejds løn skal kun kunne fastsættes af staten og entreprenorerne eller fabrikanterne. Det er forbudt direktorerne at modtage arbejder direkte af private, undtagen oversættelser, skriftlige arbejder, tegninger og andet lignende.

Taxten for fangernes betaling for sådanne arbejder skal bestemmes af den centrale administration efter forslag af den administrative kommission og direktorerne.

12. Betalingen for fangearbejdet skal fradrages tre tiendedele til fordel for staten, som administrationsudgifter.

Det overskydende skal være betaling og tildeles fangerne efter det forhold, som er fastsat i straffelovens art. 15 og 27.

De, der ere domte til simpelt fængsel, de anholdte, anklagede og alle andre fanger, for hvem arbejdet ikke er obligatorisk, skulle have ret til betalingen ubeskåret, med fradrag af administrationsudgifterne.

13. Af betalingen skulle beløb kunne holdes tilbage for beskadigelse af materiale, snyderi og odelæggele af inventar m. m.

Disse indeholdelser skulle fastsættes af de administrative kommissioner efter forslag af direktorerne.

14. Direktorerne bestemme det slags arbejde, som skal pålægges enhver fange, idet de tage hensyn til deres særegne evner.

I tilfælde af besværing bestemmes det af den administrative kommission.

15. Den administrative kommission skal kunne lægge direktoren og de funktionærer, som ere satte til at have opsyn med fangernes arbejde, de tab til last, som opstå ved snyderi, når de ere fremkaldte eller gjorde lettere ved opsynets fejl. På samme måde skulle direktorerne, i tilfælde af grov forsømmelighed, gores ansvarlige for de pekuniære tab, som staten muligt vil lide ved arbejderentreprenørens insolvens.

16. De unge fanger, som ere anbragte i de særlige forbedringsanstalter ifølge straffelovens art 72, skulle anbringes enten til arbejder for offentlig regning under ledelse af overkontrol eller opsynsmænd, eller til arbejder for særlige entreprenørers regning, som skulle pålægges at sørge for deres professionelle uddannelse.

17. Forpligtelsen til at oplære de unge fanger skal betragtes som erstatning for betaling og fritage entreprenøren for erlæggelse af arbejds løn.

Betingelserne for entreprisen fastsættes i en kontrakt efter forslag af direktøren og med approbation af den administrative kommission og justitsministeren.

18. Når de unge fangers arbejds løn overlades entreprenorerne som salær, skal arbejdsproduktet tilhøre staten.

19. Administrationen forbeholder sig dog at belønne de unge fanger, hvis færdighed er tilstrækkelig udviklet og som udmærke sig ved god opførsel.

20. Denne belønning skal danne et reservefond til at hjælpe fangen i plads ved løsladelsen.

Den administrative kommission, som er valgt til at våge over reservefondets anvendelse efter bestemmelsen, skal selv bestemme betingelserne for anvendelsen.

21. Nærværende reglement træder i kraft 1. maj 1887.

22. Vort reglement af 14. marts 1869 ophæves.

Vor justitsminister er overdraget udførelsen af nærværende dekret.

Givet i Laeken, den 5. april 1887.

LEOPOLD.

Det rhinsk-westfalske fængselselskabs virksomhed.

På det ovennævnte selskabs 58 generalforsamling i november 1886, som talte 140 deltagere, gav pastor STURSBERG i Bonn en oversigt over selskabets virksomhed under dets mere end 50årige beståen.

Selskabets store betydning er erkendt, også udenfor Tyskland, af enhver, som kender dets virksomhed. De følgende meddelelser ville bekræfte berettigelsen af denne erkendelse. En meget væsentlig del i arbejdet har pastor STURSBERG haft som selskabets agent. I denne virksomhed, som han forlod i 1886, idet han udnævntes til præst i Bonn,

er han afløst af pastor GRAEBER. Selskabets stifter var pastor THEODOR FLÄDNER i Kaiserswerth.

Selskabet er ikke en forsørgelsesforening for løsladte fanger. I dets grundlov hedder det: »Genstand for dette selskabs virksomhed er en med statens love overensstemmende befordring af fangernes sædelige forbedring ved at bortrydde skadelig og forøge velgørende indvirkning paa disse såvel under fangeenskabets som efter løsladelsen.«

Således står der også i den plan for virksomheden, som med statutet sendtes til de højeste øvrigheder, først: »Undervisning i kristendom« og tilsidst hedder det: »Selskabet vil altid gøre sig det til pligt at gribe virksomt ind på alle punkter, hvor religion, retfærdighed og menneskeværdighed måtte opfordre dertil.«

Det første ordenlige møde holdtes 18 juni 1826, hvilken dato statutet bærer, og ved kgl. kabinetsordre af 15 decbr. 1827 blev selskabet »stadfæstet som et af staten udtrykkelig anerkendt og til et vedvarende almennyttigt formål knyttet.«

For 1855 resp. 1861 finder ikke forhandlinger sted om særligt opstillede æmner. Med 1863 indtrådte en betydelig udvidelse af forhandlingerne derved, at regeringerne efter opfordring fra selskabets bestyrelse sendte bestyrere og højere embedsmænd ved strafanstalterne til selskabets generalforsamlinger. Kredsen af disse deltagere er i årenes løb stadig udvidet. Det preussiske indenrigsministerium og i de sidste år justitsministeriet har således også ladet sig repræsentere af overordnede embedsmænd.

Ved siden af generalforsamlingen afholdes specielle konferencer af fængselsmænd, af fængsels- og asylgejstlige og af fængselslærere.

Ifølge statutet er det nærmest *straffefuldbyrdelsen*, som er selskabets arbejdsfelt.

I 1876 forhandlede på generalforsamlingen om den almindelige anordning af 19 febr. 1876 med hensyn til varetægtsarrest og fuldbyrdelse af fængselsstraffe (gefängnisstrafe und haft) og det rhinsk-westfalske fængselselskabs princip.

Forsamlingen hilste i anordningen et første skridt til en *almen gyldig ordning af straffefulbyrdelsen* og udtalte sig for den påtrængende nødvendighed af en snarlig udstedelse af en lov om straffefulbyrdelsen i det tyske rige, hvorved denne ordnedes under et under en centralautoritet.

Selskabet har altid udtalt sig for gennemførelsen af fangernes *isolerings* i alle fængsler og særligt med et godt resultat lagt vægt på, at de forhånden værende cellefængsler benyttedes efter bestemmelsen, navnlig til de unge fangers afsoning af straf.

Spørgsmålet om anlæg af *straffekolonier* har været indgående behandlet. I 1879 erklærede generalforsamlingen, at den anså deportation under de daværende forhold for uhensigtsmæssig og uudfordelig, derimod gennemførelsen af den begyndte fængselsreform for påtrængende i øjeblikket.

Om *fangernes arbejde udenfor strafanstalter*, især ved landbrugsarbejder for fanger, gav geh. over-justitsråd W. STARKE i Berlin på generalforsamlingen i 1880 et omfattende referat. De af ham deri opstillede resolutioner vedtoges. Disse gik ud på, at straffangere beskæftigelse med arbejde udenfor strafanstalten kun kan anbefales, når det kan iværksættes under streng iagttagelse af straffelovens forskrifter;

at dette arbejde først da kan anbefales ved straffe på længere tid, når en del af straffen er afsonet under lås og lukke;

at oprettelsen af landbrugskolonier i Tyskland ikke efter de bestående forhold kan anbefales;

at anstalter for unge forbrydere, som ikke kunne straffes men skulle anbringes i en opdragelsesanstalt, indrettes således, at eleverne kunne beskæftiges med landbrug.

Om det vigtige spørgsmål, om det ikke i statens og individernes interesse måtte være på tide at begrænse domfældelse til frihedsstraffe for visse forseelser og at *supplere de strafarter*, som straffeloven kender, ere forhandlinger ikke forte til ende. Man vilde oppebie forhandlingen af dette

rømne på kongressen i Rom i 1885; men denne førte ikke til noget resultat.

Bestyrelsen har udtalt sin interesse for *nybygningen af et fængsel i Düsseldorf* og særligt fremhævet ønskeligheden af, at der i samme indrettedes et centralfængsel for unge fanger fra Rhinprovinsen.

De *mindre fængsler* med store mangler have atter og atter været genstand for forhandling i selskabet, sidst i æmnet: straffe på kort tid og deres afsoning i små fængsler. I spidsen for de af direktor STROSSER i 1876 opstillede reformforslag stod: »Flertallet af de mindre fængsler er hverken med hensyn til formålet at forbedre, eller i henseende til disciplin, sundhedsforhold og arbejdsdrift i stand til at løse de opgaver, som et efter den nyere tids fordringer velindrettet fængselsvæsen må stille til sådanne anstalter.« Selskabet forebragte regeringen andragendet om en revision af samtlige mindre fængsler og særligt om en snarlig streng gennemførelse af cellens anvendelse.

Opmærksomheden har også været henvendt på *arbejdsanstalterne*. Der er forhandlet om udvidelsen af anvendelsen af foreløbig løsladelse også til de i disse anstalter detenerede; men det ansås for uhensigtsmæssigt.

En ganske særlig opmærksomhed har selskabet fra sin første beståen haft for de *unge fanger* og deres afstraffelse. En indgående virksomhed udfoldedes for at få § 55 i rigsstraffelovbogen forandret, og efter at denne var forandret i 1876 for en af de vigtigste love i den nyere tid, nemlig *loven om anbringelse af forsømte børn, af 13 marts 1878*. Selskabet kunde glæde sig ved at se enkelte vigtige punkter, hvorom det havde petitioneret, optagne i loven. I forskellige byer lod selskabet holde foredrag for at virke for lovens gennemførelse.

Generalforsamlingen i 1883 erkendte nødvendigheden af, at der oprettedes særlige statsanstalter for dem, der henvises til tvangsopdragelse. I oktober 1886 er en sådan anstalt åbnet i casselkredsen (Wabern) for 180 evangeliske

elever og i april 1887 en lignende anstalt for katolikere i Danzig-kredsen (Conradshammer).

Ved siden af straffefuldbyrdelsen i almindelighed har selskabet, som foran sagt, også den opgave at tage sig af fangerne *under fængslingen*.

I så henseende spiller *arbejdet* en rolle. På mange måder og mange steder er der virket i den retning ved siden af, at spørgsmål herhen hørende, således som konkurrence med det fri arbejde, arbejdspræmien, dens betydning for straffefuldbyrdelsen, dens formålstjenlige anvendelse, også som middel til fangens rehabilitering, ere forhandlede.

I erkendelsen af betydningen af et dygtigt *personale* har selskabet længe bestræbt sig for at grundlægge en *forberedelsesskole for opsynet*. Med fordringen til et bedre personale kom også spørgsmålet om bedre *pekuniære vilkår* frem. Derfra kom man igen til spørgsmålet om *boliger for opsynet*. I sidste henseende har ministeriet ifølge selskabets andragende bevilget opførelsen af et antal boliger i Werden. Også betjentenes enker og børn har selskabet taget sig af; disses forhold ere nu ordnede ved lov.

Indtil 1879 udgav selskabet »Flyveblad, særligt for opsynsbetjente ved strafanstalter og fængsler,« ligesom det nu har udgivet en ny prisbelønnet »*Handbuch für Gefängnis-Aufscher*«.

I 1875 udtalte generalforsamlingen sig for oprettelsen af godt lønnede lærerposter ved fængslerne i Rhinlandene og Westfalen; sådanne poster ere senere oprettede.

Forberedelserne ere længe gjorde til udgivelsen af en god *læsebog*, særlig til brug i skolerne i strafanstalterne. Det er hensigten at udsætte en præmie for opgavens løsning.

Spørgsmål om *sondagen i strafanstalterne*, om *biblioteker* i fængslerne, om gejstliges ansættelse ved de mindre fængsler have oftere været forhandlede, og selskabet har også udfoldet en virksomhed i disse retninger.

Selskabet har virket for, at den *foreløbige losladelse* er bragt i forøget anvendelse og er håndhævet på samme vis i de forskellige landsdele.

Alle spørgsmål, som kunne stå i forbindelse med *losladelsen* og den losladdes stilling, ere ikke blot forhandlede men også søgt realiserede i praxis, således om *beskyttelse af fængslede ejendom*, om tilståelse af *rejseunderstøttelse* ved losladelsen m. fl. Overhovedet har bestræbelsen for at holde skadelige indflydelser borte fra fangen og forøge den gode indvirkning *efter* losladelsen fra første færd været en hovedopgave for selskabet. I forbindelse hermed er også spørgsmålet om *erstatning til uskyldigt fængslede* blevet behandlet på generalforsamlingen i 1882

I god samklang med Dr. MITTERMAIER'S udsagn: »det bedste fængselsvæsen vil ikke kunne udvikle sine kræfter fuldstændigt, når ikke en virksomhed, der sørger for fangen, der loslades af fængslet, slutter sig supplerende dertil,« har selskabet mange lokale filialer rundtom i Rhinlandene til at fage sig af de losladte.

At selskabet ikke har kunnet blive uberørt af vor tids store sociale spørgsmål, vil enhver, som har læst om dets omfangsrige virksomhed, forstå, og det så meget mere, som disse spørgsmål på det inderligste berøre selskabets opgaver.

I spørgsmålet om *drukkeskaben* og kampen imod den har selskabet gjort pionerarbejdet i Tyskland. De af det opstillede grundsætninger ere tiltrådte overalt, selv af den preussiske generalsynode. Dets arbejder og petitioner blev taget alt hensyn til såvel i rigsdagen som i kommissionen, som nedsattes for at udarbejde en lov i så henseende. Loven er imidlertid druknet i kommissionen.

Af endnu større betydning blev selskabets skrift: »Die Zunahme der Vergehen und Verbrechen und ihre Ursachen«, som udkom i fem oplag og skaffede selskabet en rig anerkendelse og tak fra alle kanter i Tyskland.

Også *losgenøgerspørgsmålet* var et tidsspørgsmål, i hvis løsning selskabet deltog. På generalforsamlingen i 1881 opstilledes som modvægt: lejlighed til arbejde, enten i anstalter eller kolonier, organiseret understøttelse ved naturalforplejning mod ydelse af arbejde; disse grundsætninger blev snart almindelig anerkendte. Talrige oplysninger om

spørgsmålet meddeltes i den af selskabet 1882 udgivne piece »Die Vagabundenfrage«. Senere forhandlinger i 1882 førte til stiftelsen af »Der Rheinische Verein wider die Vagabundennoth«, ligesom arbejderkolonien Lühlerheim ved Wesel er et barn af selskabet.

Blandt de senere års forhandlingsæmner er *offentlighed i retsforhandlingerne og pressen og forbrydelsen*.

Endelig er *prostitutionsspørgsmålet* forhandlet gentagende i de sidste års generalforsamlinger, ligesom selskabet har udgivet et skrift: »Zur Prostitutionsfrage« om samme. Selskabets 59 årsberetning kalder dette spørgsmål det vanskeligste af alle dem, der var behandlet, og anser prostitutionen for at være den frugtbareste kilde til forbrydelser og tilbagefald.

Strafferetsplejens nuværende tilstand i Tyrkiet.¹⁾

Code pénal for Tyrkiet er af 25 juli 1858²⁾ (28 zilhidjé 1274) og fik lovs kraft af sultan Abdul Mëdjid, faderen til den nuværende sultan Hamid II. Kilden til den tyrkiske

1) Efter Gerichtssaal. B. XL. II. I. 1887, hvis fremstilling beror på meddelelser af en fremragende tyrkisk retslærd Yanco Vithynos, tidligere direktør for kriminaldepartementet under justitsministeriet, nu statsrådets generalprokurator i embedssager. Han, som er en af dem, der bedst kender sit lands retsvæsen, og er besjælet af tanken om en reform deraf på grundlag af den europæiske lovgivning, har også i embeds medfør besørget oversættelsen af den tyrkiske straffeprocessordning.

2) Efter den tid ere adskillige modifikationer og tilsætninger indførte, og dekretet af 1 Mouharrem 1298 (1 december 1880) har næsten fuldstændigt modificeret de to første kapitler af første bog angående forbrydelser og forseelser mod det tyrkiske riges indre og ydre sikkerhed. Den kejserlige regering har publiceret en officiel fransk

straffelov er væsenlig den franske code pénal, hvoraf et stort antal af artiklerne er en tro oversættelse, medens der dog i andre bestemmelser afviges derfra til skade for ønskelig klarhed og præcision. Der findes endogså bestemmelser, som ere redigerede på grundlag af ganske andre principer end dem, hvorpå den franske code pénal er baseret. — Den franske straffelovs første bog, i hvilken lovens fundamentale principer ere fremstillede, er næsten fuldstændig kopieret i den tyrkiske. Ligeledes genfinder man alle den franske lovgivnings øvrige hovedsætninger, men de ere for største delen fremstillede på en konfus og ufuldstændig måde. Således omhandler f. ex. art. 8 straffen for tilbagefald uden at gøre sig den ulejlighed at fixere tilbagefaldets begreb. Grundsætningerne for tilregnelighed og de såkaldte excuses légales ere bearbejdede med største omhu, men er den eneste artikel (45), som omhandler delagtigheden så ufuldstændigt, at den ikke gør det muligt at bestemme, ja ikke endog indeholder en antydning deraf, på hvilken måde man kan blive deltager i en af en trediemand udøvet forbrydelse. Hvilken forskel der er mellem gerningsmanden, deltageren og medvideren, tales der ingensteds om.

Art. 47 lægger benådningsretten i statsoverhovedets hænder, men den begrænser den således, at den skrumper ind til en simpel ret til at forandre den af domstolen bestemte straf til den nærmeste lavere grad. Heldigvis har art. 7 i den ottomanske konstitution (prom. 1876) atter opstillet benådningsretten, som sultanen fra gammel tid besad hel og holden, det vil sige retten til fuldstændigt at eftergive den af domstolen bestemte straf og til at forandre denne til enhver anden strafart. Ligesom den franske code pénal har den tyrkiske ladet retten til amnesti uomtalt.

---

oversættelse af straffeloven ved siden af den tyrkiske text. En af ministeriet for den offentlige undervisning autoriseret ved Georges Maeridés foranstaltet oversættelse fra den nyeste tid (1883) indeholder de indtil da i code pénal indførte modifikationer og tilføjelser siden promulgationen, ligesom også de ministerielle cirkulerer, som fuldstændiggøre eller forklare forskellige af denne lovs artikler.

Denne ret er til alle tider bleven betragtet i Tyrkiet som tronens souvereane og uafhængelige ret, der ikke behøvede nogen særlig sanktionering i en lovgivningsforskrift.

Bestemmelserne om rehabilitation og om forældelse af straffen og dens fuldbyrdelse ere, som i den franske lovgivning, behandlede i code d'instruction criminelle og adskiller sig heller ikke materielt fra anordningen i den franske ret.

Ved den oprindelige redaktion af den tyrkiske straffelov har man ikke blot ikke villet opstille noget almindeligt princip for afstraffelsen af forsøget på en forbrydelse, men man indlod sig heller ikke på bestemmelser i det enkelte tilfælde, om forsøg på den ene eller den anden forbrydelse skulde straffes. Kun gjorde man en undtagelse med visse politiske forbrydelser i de tilfælde, hvor forsøget på en sådan forbrydelse har karakteren af et komplot. Men ved senere tilføjelser til forskellige artikler fastsatte man straf for forsøg på flere almindelige forbrydelser som mord og tyveri. Forsøg på en stor del forbrydelser og forseelser af disse kategorier bliver imidlertid endnu straffet.

Næsten alle i den franske straffelov opstillede strafbare tilfælde (thatbestände) findes også i den tyrkiske. Men den ottomanske lovgiver har i flere tilfælde vist sig mindre streng end den franske, idet han gennemgående har beholdt straffens natur, men været mildere i udmålingen.

De strafbare handlinger ere efter det franske forbillede inddelte i forbrydelser, forseelser og overtrædelser. De straffe, som efter den tyrkiske straffelov komme til anvendelse, ere 1. døden, 2. tvangsarbejde (travaux forcés), 3. indespærring (kerker), 4. stillen offentlig tilskue, 5. exil, 6. berøvelse af alle offentlige grader og funktioner og den simple berøvelse af et offentlig embede, 7. berøvelse af borgerlige rettigheder, 8. fængsel, 9. boder, 10. konfiskation (speciel), 11. stillen under politiets opsig.

Disse straffe ere delte i 3 klasser, som betegne de tre kategorier af strafbare handlinger.

Første klasse: De vanærende straffe, som særligt angå

forbrydelser, ere: døden, livsvarig eller ubestemt tvangsarbejde, offentlig stillen til skue, som altid er forenet med tvangsarbejde på livstid eller på tid, livsvarigt exil, livsvarig berøvelse af alle offentlige grader og funktioner og af borgerlige rettigheder (*interdictio*).

Anden klasse: korrektionelle straffe, som kun ere anvendelige ligeoverfor forseelser, de ere: fængsel på 1 uge, forvisning på tid, provisorisk inddragelse af et offentligt embede og boder over 100 piaster eller omtr. 25 frs.

Tredie klasse: simple politistraffe, særligt anvendelige på politiovertrædelser, de ere: fængsel fra 24 timer til 1 uge og boder fra 5 til 100 piaster. Den straf at stilles under politiets tilsyn er fælles for forbrydelser og forseelser, og beslaglæggelse af enkelte genstande såvelsom boder ere fælles for alle klasser af strafbare handlinger.

Dødsstraffen er kun opstillet for forbrydelser mod livet og mod statens indre og ydre sikkerhed; blandt forbrydelser mod ejendom er brandstiftelse den eneste, som i visse tilfælde medfører dødsstraf.

Den tyrkiske straffelov tillader i tilfælde af en forbrydelse mod personens liv, i overensstemmelse med landets religiøse lov, straf af *talion* på den måde, at den indrømmer offerets arvinger at stævne morderen for landets religiøse domstole og — i de tilfælde, hvor dødsstraffen er fastslået efter religiøs lov — at udvirke hans dødsdom.

Fuldbyrdelsen af dødsstraffen sker i Tyrkiet uden nogen solennitet; fuldbyrdelsens form er ikke foreskrevet i loven, men strikken (snoren) er det sædvanlige middel. Forud for fuldbyrdelsen går altid forelæggelsen af en speciel ordonnans af sultanen, som indeholder konstateringen af forbrydelsen og gerningsmandens domfældelse ved den kompetente domstol.

Tvangsarbejdsstraffen består i, at straffangen med lænker om benene anvendes ved de hårdeste arbejder. Den har den offentlige stillen til skue til følge. Derfra ere personer, beklædte med en religiøs karakter, personer under 18 år og over 70 undtagne.

Minimum for tvangsarbejde på tid er 3 år, maximum 15 år, medens den franske code pénal har 5 år som minimum og 20 år som maximum.

I praxis blive de domte for største delen ikke anvendte til noget tvangsarbejde, de blive simpelthen indespærrede i en tvangsanstalt. Ligeledes er den offentlige stillen til skue, uagtet den er anordnet i loven, i praxis næsten gået af brug.

Fængselsstraffen (kerker) består i indespærring i en af regeringen bestemt fæstning, som ligger afsides fra den domtes domicil og gerningsstedet. Minimum og maximum af denne straf på tid er den samme som for tvangsarbejde på tid.

Exilet er ikke forvisning fra landet, men består i forpligtelsen for den domte til under straffetiden at forblive på et af regeringen bestemt sted i landet. Overtrædelsen heraf har straf af fængsel (kerker) tilfølgende. Varigheden af exil på tid varierer mellem 3 måneder og 3 år.

Straf af tab af alle offentlige grader og funktioner består i tab for livstid af retten til at ansættes i statstjenesten, at blive beklædt med nogensomhelst grad og af retten til at bære en dekoration.

Tabet af borgerlige rettigheder (interdictio) består i 1. tab på livstid af alle offentlige grader og funktioner, som det ovenfor er anført; 2. tabet af alle borgerlige og politiske rettigheder, det vil sige retten til at beklæde nogetsomhelst embede såvel i landets administration som i den kommune eller korporation, som den domte hører til; 3. uskikkethed til at ansættes som lærer eller professor ved nogensomhelst skole; 4. uskikkethed til at være vidne, til at optræde som befuldmægtiget for retten, 5. til at være formynder, 6. tabet af retten til at bære våben. Straf på tabet af alle offentlige grader og funktioner danner således kun en del af straffen af tab af de borgerlige rettigheder, hvilken næsten ganske stemmer overens med den civile degradation i den franske code pénal.

Da berovelsen af de borgerlige rettigheder ikke findes opstillet i en eneste artikel, og da dommeren kun kan domme til de straffe, som udtrykkeligt ere nævnte i de artikler,

der kunne komme til anvendelse, så følger deraf, at denne berovelse kun eksisterer i teorien i den tyrkiske straffelov, uden at den i praxis kan komme til anvendelse i noget-somhelst tilfælde.

Foruden denne fejl findes der endnu andre i straffeloven, som gøre et større antal artikler uforståelige og uforklarlige.

Med hensyn til et system for *straffefuldbyrdelsen* har man af økonomiske grunde endnu ikke kunnet tænke på at indføre et rationelt penitentiærsystem i Tyrkiet. Som følge deraf afsones endnu også fængselsstraffen (gefängniss) i de efter et forældet system byggede fængsler. Minimum af denne straf er 24 timer, maximum 3 år.

Tilbagetræden fra et offentlig embede består i bortfjernelsen fra den betroede stilling og indeholdelse af den dermed forbundne indtægt. Udstrækningen af denne suspension går fra 3 måneder til 6 år.

Minimum af boder er 5 piaster, omtr. 1 fr., et maximum opstiller loven ikke.

Konfiskation består i, at statskassen tilkendes visse ved strafbare handlinger opnåede genstande, eller sådanne, som tjente til eller vare bestemte til at fremkalde den strafbare handling.

At stilles under politiets opsig (surveillance de la haute police) består i en regeringen indrommet ret til at bestemme visse steder, på hvilke det er forbudt den domfældte at bo, og i en forpligtelse for ham til forud at opgive for regeringen det sted, han har valgt til bolig ligesom den dertil valgte rejseroute.

Manglerne ved den tyrkiske straffelov ere i lang tid folte stærkt, kriminalisterne trænge på at få en gennemgribende reform af loven og man venter fra dag til dag nedsættelsen af en kommission, som ved en indgående revision af straffeloven skal skaffe en ende på denne utilfredshedstilstand.

Med hensyn til strafprocesordningen i Tyrkiet (code ottoman d'instruction criminelle) skal blot bemærkes, at den

er af nyere dato. Den udgik i 1879 og er en næsten ordret oversættelse af den franske code d'instruction criminelle. Den eneste vigtige afvigelse fra denne består i udelukkelsen af jury af den tyrkiske. Den ottomanske lovgiver gik ud fra, at det tyrkiske riges befolkning er sammensat af så uensartede bestanddele, at juryen ikke kunde bidrage til en heldig håndhævelse af straffejustitsen.

Frihedsstraffene i Tyskland.

Den i Tyskland gældende straffelov, »*Strafgesetzbuch für das deutsche Reich*«, var som »*Strafgesetzbuch für den norddeutschen Bund*« dateret 31 maj 1870, var altså oprindeligt bestemt kun for det nordtyske forbund og var for dette gjort gældende fra 1 januar 1871. Senere blev den fra samme dato gjort gældende i en del af Hessen, fra 1 oktober 1871 for Elsass-Lothringen, og blev det ved rigslov af 15 maj 1871 bestemt, at den fra 1 januar 1872 skulde være gældende for hele det tyske rige.

For hele det tyske rige gælder også den samme »*Gerichtsverfassungsgesetz*« og den samme *Strafprozesordnung*.

Ifølge *den tyske straffelov* inddeles alle forgæelser mod samme i følgende 3 kategorier: *Verbrechen*, *Vergehen* og *Uebertretungen*.

1. *Verbrechen* er en handling, for hvilken der kan dommes til dødsstraf, tugthus eller fæstningsarrest i mere end 5 år.

2. *Vergehen* er en handling, for hvilken der kan idømmes indtil 5 års fæstningsarrest eller over 6 ugers fængsel eller en pengebøde af mere end 150 mk.

3. *Uebertretung* er en handling, for hvilken kan

idømmes fængselsstraf for en tid af indtil 6 uger (Haft) eller en pengebøde af indtil 150 mk.

Til ovennævnte 3 klasser af lovovertrædelser svarer i det væsentlige 3 slags frihedsstraffe:

1. *Tugthus* for Verbrechen,
2. *Fængsel* for Vergehen og
3. *Haft* (en mild fængselsstraf) for Uebertretungen.

Derhos haves:

Fæstningsarrest, der fortrinsvis anvendes ved strafbare handlinger (Verbrechen eller Vergehen) af politisk natur eller ved dueller, samt

en egen slags Haft, såkaldet *qualificeret Haft*, der væsentlig anvendes mod landstrygere og betlere. Herom mere senere.

Tugthusstraf er enten livsvarig eller på bestemt tid. Længst varighed af tidsbestemt tugthusstraf er 15 år; korteste varighed er 1 år (§ 14). — De til tugthusstraf domte skulle i strafanstalten holdes til de der indførte arbejder. De kunne også anvendes til arbejder udenfor anstalten, navnlig når disse arbejder ere offentlige eller under offentligt tilsyn, men skulle de fangne da holdes skilte fra andre, frie arbejdere (§ 15). — Tugthusstraffens varighed skal udmåles efter fulde måneder (§ 19). — At være domt til tugthusstraf gør den domte for bestandig uskikket til tjeneste i den tyske hær og den kejserlige marine, såvelsom for bestandig uskikket til at beklæde offentlige stillinger, og er herunder også indbefattet stillinger som sagfører og notar, samt tjeneste som jury og meddomsmand (§ 31).

Fængselsstraf er kun på bestemt tid. Længste varighed er 5 år, korteste varighed er 1 dag. De til fængselsstraf domte kunne i anstalten beskæftiges på en efter deres evner og forhold afpasset måde. På deres forlangende skulle de beskæftiges på denne måde. At fangerne arbejde udenfor anstalten er kun tilladt, når de deri er enig (§ 16). Fængselsstraffens varighed udmåles efter fulde dage (§ 19).

Fæstningsarrest (Festungshaft) er enten livsvarig eller på bestemt tid. Længste varighed af tidsbestemt fæstnings-

arrest er 15 år; korteste varighed er 1 dag. Denne straf, der udholdes enten i fæstninger eller i andre dertil bestemte lokaler, består kun i berøvelse af friheden med kontrol af fangernes beskæftigelse og levevis (§ 17).

Fæstningsarrest, der altså ikke er forbunden med tvang til nogensomhelst slags arbejde, er at betragte som en *custodia honesta*, som i den offentlige mening er fri for de følger for den straffedes gode navn og rygte, som de øvrige frihedsstraffe medfører.

8 måneders tugthusstraf agtes lige med 12 måneders fængselsstraf, og 8 måneders fængselsstraf lige med 12 måneders fæstningsarrest (§ 21).

Haft er en fængselsstraf, der kun består i berøvelse af friheden uden nogen arbejdspligt. Længste varighed er 6 uger; korteste varighed er 1 dag (§ 18).

Også Haft er tænkt at skulle lade den straffedes gode navn og rygte uberørt, skont straffen udsones i de almindelige fængsler og som regel i fællesskab med fanger domte til almindelig fængselsstraf.

Foruden denne simple »Haft« findes også den såkaldte *qualificerte Haft*. Denne består i Haft forbunden med *tvang til arbejde*, der afpasses efter de fangnes evner og forhold såvel i strafanstalten som også udenfor samme, forsåvidt de fangne kan holdes adskilt fra de frie arbejdere (§ 362). Denne straf anvendes væsentlig på landstrygere, betlere, drukkenbolte og lediggængere, der ikke kan ernære sig, på kvinder, der driver utugt som næring og enten ikke er stillet under politiopsigt eller har handlet imod de givne forskrifter, o. s. v. (§ 361).

De, der dømmes til qualificeret Haft, kan samtidig blive dømt til efter udholdt straf at overleveres til vedkommende politimyndighed, der herved erholder bemyndigelse til enten at anbringe den domte i et arbejdsrum for et tidsrum af indtil 2 år eller at anvende vedkommende til almenyttige arbejder (§ 362).

Her har vi således en tredje slags »Haft« (*polizeiliche Haft* eller *Correctionsnachhaft*), der dog ikke er nogen crimi-

nalstraf, idet straffen ilægges ikke af retten men af vedkommende politimyndighed og altså nærmest er at betragte som en slags administrativ forholdsregel.

Til fængsel på vand og brød kan ikke dommes ligesålidt som til nogen pryglestraf, f. ex. risstraf for børn.

Ved siden af frihedsstraf kan der også dommes til bi-
straffe. Disse er:

- 1) ifølge § 32 *tab af de borgerlige æresrettigheder* og
- 2) ifølge §§ 38 og 39 *politiopsigt*.

For begges vedkommende beregnes varigheden fra den dag, fangen er bleven løsladt.

Til *tab af sine borgerlige æresrettigheder* kan enhver, der dommes til tugthusstraf, samtidig dommes. Ved siden af fængselsstraf er frakendelse af borgerlige æresrettigheder kun mulig, når varigheden af den idømte fængselsstraf er mindst 3 måneder, og enten loven for tilfældet ved siden af fængselsstraf udtrykkelig tillader tab af borgerlige æresrettigheder eller fængselsstraffen er bleven idømt istedetfor tugthusstraf på grund af formildende omstændigheder. Varigheden af dette tab er ved tidsbestemt tugthusstraf mindst 2 og højst 10 år. Ved fængselsstraf varer tabet mindst 1 og højst 5 år (§ 32).

Frakendelse af borgerlige æresrettigheder bevirker for bestandig tab af stillinger, som den dømte indehar i kraft af offentlige valg, som også af offentlige embeder eller bestillinger, værdigheder, titler, ordener og ærestegn (§ 33).

Frakendelse af borgerlige æresrettigheder bevirker derhos for den i dommen bestemte tid tab af retten til at bære landets kokarde, til at træde ind i den tyske hær eller marine, til at erholde offentlige embeder eller bestillinger, værdigheder, titler, ordener og ærestegn, til at afgive stemme i offentlige anliggender, til at vælge eller blive valgt eller til at udøve andre politiske rettigheder, til at være vitterlighedsvidne, til at være formynder, værge, curator o. s. v. (§ 34).

Tab af borgerlige æresrettigheder kan aldrig blive forbunden med fæstningsarrest; kun i nogle enkelte tilfælde

er det tilladt hermed at forene afsættelse fra offentligt embede eller bestilling som også tab af de ved offentlige valg erhvervede stillinger.

Ved siden af frihedsstraf kan i de af loven nævnte tilfælde fældes kendelse for tilladelighed af *politiopsigt*. Den højere lands-politimyndighed erholder herved ret til efter at have hørt fængselsbestyrelsen at stille den domte under politiopsigt for en tid af i det højeste 5 år, efter at han er løsladt af strafanstalten (§ 38).

Politiopsigten har følgende virkninger:

Den højere lands-politimyndighed kan forbyde den domte at opholde sig på enkelte bestemte steder, og forsåvidt den domte er udlænding, kan han udvises af riget. Husundersøgelser kan foretages hos ham til hvilkensomhelst tid (§ 39).

Denne politiopsigt kan være skrækkelig, ja ganske minerende for den løsladte. På de steder, hvor det ikke er den løsladte fange forbudt at opholde sig, blir der af og til gjort husundersøgelser hos ham, og endnu oftere gøres der forespørgsler i huset i anledning af ham. Hans værtsfolk vil ingen straffet have i sit hus, og da de erfarer at deres lejboer har været straffet, blir han jaget ud. Der, hvor han har sit arbejde, får man også ved politiets forespørgsel at vide, at han har været straffet, og også herfra blir han jaget bort. Han må forsøge sig på andre steder; men criminal-opsynsmanden forfølger ham stadig. Som et vildt blir han jaget, og tilsidst blir han, for at kunne leve, ligefrem tvungen til tyveri eller anden forbrydelse.

Såvel tugthusstraf som fængselsstraf kan enten for hele straffetidens varighed eller for nogen del af samme blive udsonet i enecelle, så at den fangne uafsladelig holdes skilt fra andre fanger. Dog bør sådant ophold i enecelle ikke vare over 3 år, medmindre den fangne deri er enig (§ 22).

Den tyske straffelov bestemmer ingen reduktion i straffetidens længde for straffens udsoning i enecelle, idet

opholdet i enecelle ikke anses for en hårdere, men vel for en hensigtsmæssigere straf end ophold i fællesskab med andre fanger.

De til en længere tugthus- eller fængselsstraf domte kan, når de har udholdt $\frac{3}{4}$ — tre fjerdedele — dog mindst 1 år af den dem idømte straffetid og derunder opført sig godt, blive foreløbig løsladt, om de deri samtykker (§ 23).

Den foreløbige løsladelse kan til enhver tid igen blive tilbagekaldt, når den løsladte opfører sig slet, eller når han ikke opfylder de ham ved løsladelsen pålagte forpligtelser. Løsladelsens tilbagekaldelse har den virkning, at den tid, der er forløben fra løsladelsen til tilbagekomsten til anstalten, ikke bliver fratrukket den idømte straffetid (§ 24).

Beslutning angående den foreløbige løsladelse, såvel som angående sammes tilbagekaldelse udgår fra justitsministeriet. Iforvejen skal afgives erklæring fra vedkommende fængsels bestyrelse.

Midlertidig arrestation af foreløbig løsladte kan af tvingende grunde i det offentlige vels interesse blive foretaget af politimyndigheden på det sted, hvor den løsladte opholder sig. Derpå skal strax anholdes om beslutning angående endelig tilbagekaldelse. Fører den midlertidige arrestation til en tilbagekaldelse, så gælder denne fra den dag, arrestationen fandt sted (§ 25).

Er den fastsatte straffetid forløben uden nogen tilbagekaldelse af den foreløbige løsladelse, så gælder frihedsstraffen som udsonet (§ 26).

Da der i Tyskland næppe er mere end én mening angående hensigtsmæssigheden af den foreløbige løsladelse, hvorvel der måske kunde ønskes modifikationer i de enkelte bestemmelser, og da det vistnok vilde være ønskeligt, at denne institution indførtes i andre lande, der ikke allerede har den, skal jeg tillade mig nærmere at omtale denne sag.

Den fangne kan aldrig gøre fordring på foreløbig at løslades som en ret, der tilkommer ham. Foruden den

fangnes opførelse i strafanstalten må der også tages hensyn til de forhold, som den fangne ved løsladelsen går imøde, specielt om der er udsigt for ham til at ernære sig på ærlig måde, i hvilken henseende fængselsbestyrelsen har at foretage de nødvendige undersøgelser. Viser sig da de forhold, hvori den fangne ved løsladelsen vil komme, at være af den beskaffenhed, at de giver grund til at befrygte, at han derved vil blive ført tilbage til et uordentligt og forbrydersk liv, så bør intet andragende indgives om den fangnes foreløbige løsladelse, selv om hans opførelse i strafanstalten har været ulastelig.

Når en fange ønsker at blive foreløbig løsladt i henhold til straffelovens § 23 og følgende §§, er fremgangsmåden følgende: Fangen frembærer sit ønske for strafanstaltens direktor, der besorger den bragt på papiret og forsynet med fangens underskrift. Så bliver dette fangens skriftlige ønske fremlagt og behandlet i møde af strafanstaltens funktionærer (Oberbeamten-conferenz). Falder rådslagningen her gunstig ud for fangen, sender strafanstaltens direktor andragendet tilligemed uddrag af konferenz-protokollen til øvrigheden (Oberstaatsanwalt) for det distrikt, i hvilket fangen er bleven dømt, og sendes så andragendet derfra til justitsministeriet. Såfremt der til strafanstalten indløber meddelelse om, at justitsministeren har indvilget andragendet, blir fangen strax løsladt, idet der til hans legitimation meddeles ham et løsladelsespas med rejseroute, på hvis bagside er aftrykt forskrifter om, hvorledes han under den foreløbige løsladelse har at forholde sig. Samtidig underrettes vedkommende lokale autoriteter om fangens foreløbige løsladelse.

Disse bestemmelser angående den foreløbige løsladelse er de eneste, som af det irske system genfindes i de tyske fængsler. I fællesfængslerne grupperer man gerne fangerne efter arten af deres forbrydelse, eftersom de er straffet for første gang eller er gamle forhærdede forbrydere, efter fangernes moralske standpunkt, eftersom de opføre sig vel eller slet o. s. v.; nogen anden klassifikation af fangerne

vil man ikke vide af. I cellefængslerne blir hver enkelt fange behandlet efter sin individualitet, så at der på en måde er lige så mange klasser som der er fanger.

Personer, som på den tid, de begik en strafbar handling, endnu ikke havde fyldt det 12te år, kan ikke strafretlig forfølges. (Absolut strafumyndige).

Dog kan der i forhold til vedkommende lands love blive truffet forholdsregler, der måtte egne sig for deres forbedring og for opsyn med dem. Specielt kan de anbringes i opdragelses- eller forbedringsanstalter, efterat det ved beslutning af værgemyndighederne er konstateret, at den strafbare handling er begået og anbringelsen er erklæret for tilladelig (§ 55).

Personer, som på den tid, de begik en strafbar handling, er i en alder mellem 12 og 18 år, skal frifindes, når de ikke besad den fornødne indsigt til at erkende handlingens strafbarhed. (Relativ strafumyndige).

I dommen er at bestemme, om vedkommende skal overgives til deres familie eller blive anbragt i en opdragelses- eller forbedringsanstalt. Her skal de beholdes, så længe som anstaltens bestyrelse måtte anse det for nødvendigt, dog ikke længere end til fyldte 20 år (§ 56).

Befindes den anklagede, som på den tid, den strafbare handling blev begået, var mellem 12 og 18 år, at have besiddet den fornødne indsigt til at erkende handlingens strafbarhed og er bleven kendt skyldig, indtræde straffe, der bestå i modifikationer af de almindelige straffe. (Skulde f. ex. den forbryderske handling været straffet med døden, skal der istedet dømmes til fængsel fra 3—15 år). Frihedsstraffene skal udholdes i egne for unge bestemte anstalter eller lokaler. De unge kan ikke idømmes nogen bistraf og kan således hverken tabe sine æresrettigheder eller blive sat under politiopsigt efter losladelsen af fængslet (§ 57).

En døvstum, som ikke besad den fornødne indsigt til at erkende handlingens strafbarhed, skal frifindes (§ 58).

En udstået varetægtsarrest kan ved dommens fældelse helt eller delvis blive fratrukket den idømte straf (§ 60).

På denne måde hænder det, at en fange, der idømmes fængselsstraf, umiddelbart efter dommens forkyndelse sættes i frihed, idet den idømte straf anses for udsonet ved den allerede udholdte varetægtsarrest.

På få undtagelser nær skal alle forgæelser mod straffeloven påtales af det offentlige.

Ifølge *strafprocessordningen* kan der udsættes med fuldbyrdelsen af en frihedsstraf, når den domte bliver sindssyg eller falder i nogen anden sygdom, på grund af hvilken straffuldbyrdelsen vil være forbunden med nær livsfare. Der kan også udsættes med straffuldbyrdelsen, når den domtes legemstilstand er en sådan, at den er uforenelig med en øjeblikkelig straftiltrædelse på grund af den måde, hvorpå strafanstalten er indrettet (§ 487).

Endvidere kan på andragende fra den domte straffuldbyrdelsen blive udsat, når ved den øjeblikkelige straftiltrædelse for den domte selv eller for hans familie vilde opstå betydelige ulemper, der ligger udenfor straffens øjemed. Udsættelse med straffuldbyrdelsen bør ikke overstige en tid af 4 måneder. Tilladelsen til udsættelse kan blive gjort afhængig af at der stilles kaution eller af andre betingelser (§ 488).

For afbrydelse af en påbegyndt straf er ingen bestemmelse givet ved nogen rigsløv. I denne henseende gælder hvert enkelt lands love eller reglementariske bestemmelser. Ifølge disse kan det tillades en fange at afbryde sin straf og forlade fængslet, når hensynet til hans helbred, økonomiske forhold eller i andre henseender til hans egen eller familiens velfærd gør afbrydelsen særdeles ønskelig. En sådan temporær losladelse kan tilstås for en tid af flere måneder.

Er den domte efter straffuldbyrdelsens begyndelse på grund af sygdom (også sindssygdom) bleven bragt til en fra strafanstalten adskilt sygeanstalt, så skal den tid, som den domte opholder sig i sygeanstalten, regnes med i straffetiden, for så vidt ikke den domte har påført sig sygdommen i den hensigt at afbryde straffuldbyrdelsen. I sidste til-

fælde har øvrigheden at tilvejebringe en rotsafgørelse (§ 493).

Den anklagede, der bliver dømt til straf, har at bære alle omkostninger, heri indbefattet såvel alle de, der er forårsaget ved den offentlige klages forberedelse, som også de, der forårsages ved opholdet i strafanstalten (§ 497).

Nogen for hele det tyske rige fælles lov for straffuldbyrddelse haves ikke. Mangelen herpå gør, at, uagtet de for riget gældende love: Strafgesetzbuch, Gerichtsverfassungsgesetz og Strafprozesordnung, er der dog ikke fuld enhed i straffretten, idet frihedsstraffene blir fuldbyrdet efter forskellige regler ikke alene i de forskellige til det tyske rige hørende lande men tildels også i det samme land, eftersom fængslerne således som i Preussen sorterer under indre-ministeriet eller justits-ministeriet, og eftersom fængslerne er tidsmæssig indrettet, eller de er gammeldags. I samme retning virker også straffelovens vide strafferammer, som f. ex. fængsel fra 1 måned til 3 år eller tugthus fra 1 år til 10 år. Inden så vide grænser er det i regelen overladt dommeren at bestemme straffen, og følgen deraf er, at når for en forbrydelse etsteds i Tyskland idømmes 5 års tugthus, så kan for en lignende forbrydelse, endog værre og styggere, blive idømt kun 2 års tugthus.

A. DAAB.

Overinspektør for Thronhjem Strafanstalt.

Preussens fængselsstatistik

for 1884—85 og 1885—86.

Den ovennævnte statistik omfatter alene de under det preussiske indenrigsministerium stående strafanstalter og fængsler. Disse vare 51, men i oktober 1886 er anstalten i Andernach nedlagt. De statistiske meddelelser indeholde en fortegnelse over anstalterne, over de fangekategorier, som optages, og de retsdistrikter, som høre til de forskellige anstalter.

Antallet af fanger var 1 april 1884: 29117, 1 april 1885: 28543. Tilgangen i 1885—86 var 100795 og afgangen 101419, så at der 1 april 1886 hensad 27919 fanger. Dette giver en formindskelse af 2,18 pct., i 1884 var nedgangen 1,97 pct. For tugthusfanger alene var formindskelsen 3,54 pct. mod 2,80 i 1884. Detenerede i 1885—86 vare ialt 129338 personer mod 125526 i 1884, hvilket giver en forøgelse af 3,04 pct. mod en formindskelse af 4,40 pct. i 1884. Gennemsnitstallet af fanger er i 1885—86 faldet med 2,09 pt. mod 2,75 i 1884. Nedgangen falder på alle provinser undtagen Ostpreussen, Berlin og som sædvanligt Westphalen. Fra 1873 er det daglige gennemsnitstal på fanger af alle kategorier steget fra 21716 til 30515 i 1882—83, hvorefter det atter er gået ned til 27697 i 85—86.

Fra 1882—85 ere domfældelser for simpelt tyveri aftagne med 12 pct., for grovt tyveri med 20 pct. og for roveri med 12 pct. Derimod ere i samme periode blandt andet domfældelser for farlig legemsbeskadigelse stegne med 34 pct. og for tvang og trusler med 61 pct.

Forplejningen kostede i 1885—86 i gennemsnit for alle anstalter pr. dag og fange 30,19 pf. mod 32,61 i 1884; for de sunde 29,9 pf., for de syge 44,8. Forskellen mellem de forskellige anstalter er imidlertid som tidligere betyde-

lig, således for sunde mellem 69,7 pf. og 22,4, for syge mellem 59,2 og 30,6. Extraforplejning have 35194 fanger indkøbt for 132248 m. 45 pf. af deres opsparede overarbejdspenge. Det indkøbte bestod i brød, kød og fedtsubstanser, sild, ost, mælk og øl.

Arbejdsdriften beskæftigede i 1885—86: 70,36 pct. af de arbejdsdygtige (varetægts- og gælds-fanger undtagne) for trediemands regning, 1,42 pct. for anstaltens regning og 23,78 pct. til disses eget behov. De væsentligste beskæftigelser vare for mandsfangerne snedkeri, skomageri, silke- og plyschvæveri, skrædderi, cigarfabrikation, kartonnagefabrikation, borstenbinderi, kurvefabrikation og maskinstrikkeri; for kvindefangerne håndsnyning, tapisseri, fabrikation af kunstige blomster og af cigarer. Ved nogle af de industrielle arbejder for trediemand have dampmaskiner været anvendte i nogle anstalter. Udbyttet pr. fange og arbejdsdag var meget forskelligt efter de forskellige anstalter og beskæftigelser. Nettoudbyttet i 1885—86 pr. fange og arbejdsdag var 35,40 pf. mod 34,82 i 1884. Fangernes *overarbejdspenge* udgjorde pr. fange og arbejdsdag 6,36 pf. og for tugthusfanger alene 7,38 pf. mod 6,35 og 7,1 i 1884.

Skole- og religionsundervisningen omfatter klasse A alene i bibelskhistorie og religion, B tillige i læsning, C tillige i skrivning og D tillige i regning. I de sidste 3 klasser deltog i 1885—86 14,35 pct. af gennemsnitsantallet af fanger i samtlige anstalter i undervisningen mod 14,77 pct. i 1884. Bibliothekernes samlede bindantal var 211457 mod 209241 i 1884. Af det førstnævnte tal vare 90540 religiøse bøger, 29978 skolebøger og 90939 af belærende og underholdende indhold.

Isolering var i 1885—86 anvendt på 14352 fanger eller 12,1 pct. mod 12,40 i 1884 af det samlede antal detenerede personer, og for tugthusfangerne alene på 23,38 pct. mandlige og 14,36 pct. kvindelige mod 23,64 og 14,40 i 1884. Dag- og natcellernes antal var 5260 mod 5184 i 1884. Desuden fandtes 1321 soveceller og 2923 sovekojer i større rum.

Isoleringen af tugthusfanger har været fra under 4 uger til over 6 år og for 35 pct. fra 1 år til over 6 år.

Disciplinærstraffene ere i 1885—86 i 46958 tilfælde tildelte 20119 fanger eller 0,339 pct. af samtlige detenerede med 0,143 i 1884, og 1,170 af gennemsnitsantallet mod 1,179 i 1884. Straffene bestod i berøvelse af kost, overarbejdspenge, sengeleje og gårdtur, i isolering i forbindelse med de foranstående straffe, i lægtearrest og for 0,4 pct. af mandlige tugthusfanger i legemlig revselse. Foruden de disciplinære forseelser ere 49 tilfælde pådomte ved retten.

Sundhedstilstanden gav 4,2 pct. syge, 3,9 pct. mænd og 6,1 pct. kvinder, af det gennemsnitlige fangeantal mod 4,5 i 1884. Iovrigt stiger sygeprocenten i Coblenz til 13,0, i Cöln og Brieg til 10,6, medens den i Saarbrücken kun er 0,33. *Dødsfaldene* udgjorde 860 eller 0,172 pct. af samtlige detenerede og 3,11 pct. af det gennemsnitlige fangeantal mod 0,71 og 2,95 i 1884. Af samtlige tugthusfanger var dødsprocenten 2,57 for mænd og 2,93 for kvinder, og af gennemsnitstallet 3,65 og 4,50. Den højeste dødsprocent falder på Jauer med 8,8, den laveste på Berlin med 0,5 og for tugthusfangerne med 16,7 på Breslau og 1,1 på Wartenburg. *Selv mordenes* antal var 16 (kun mænd), deraf vare 14 tugthusfanger. De udgjorde 0,101 pct. af samtlige deteneredes antal og 0,06 af gennemsnitstallet. Alderen var 20—30 år for 8, 30—45 for 2, 45—60 for 5 og 1 var mellem 60 og 70 år. Straffetiden var fra 5 til 10 år for 6, fra 2—5 år for 3, under 2 år for 2, for de øvrige over 10 år; 10 havde afsonet under 1 år af straffetiden, 5 over 5 år. *Sindssygetilfældene* udgjorde 104, deraf 47 hos tugthusfanger, mod 92 i 1884. Alderen var i 4 tilfælde fra 16—20 år, i 30 fra 20—30 år, i 47 fra 30 til 45, for resten over 45 år. Af straffetiden havde 71 afsonet under 1 år, 9 over 5 år.

Foreløbig losladelse blev i 1885—86 i henhold til straffelovens § 23 tilstået 228 af 357 andragender mod 216 af 372 i 1884. I kalenderåret 1885 ere 5 foreløbige losladelser tilbagekaldte mod 3 i 1884.

Udgifterne til fængselsvæsenet i 1885—86 udgjorde 8,471938 mk. 1 pf. og indtægterne af strafanstalternes og fængslernes drift 3,001946 mk. 45 pf. Udgiften pr. fange og dag af det daglige gennemsnitstal af detenerede var 83,₈₀ pf. mod 84,₂₆ i 1884 og pr. år 305 mk. 88 pf. mod 307 mk. 58 pf. i 1884. Forplejningen kostede pr. fange for året 112 mk. 62 pf. mod 117 mk. i 1884.

Recidivister blandt de i 1885—86 tilkomne tugthusfanger vare 83 pct. mod 81 pct. i 1884.

Til tvungen opdragelse i henhold til lov 13 marts 1878 var fra 1 oktbr. 1878 til 31 marts 1886 anbragt 11101 børn mod 9528 til 31 marts 1885. Tallet 31 marts 1886 var 9747, af hvilke 4348 vare anbragte i familier, 5 i statsanstalter, 707 i kommunale anstalter, 4687 i private. Omkostningerne for et barn i et år var i gennemsnit ved anbringelse i familier fra 250 mk. i Frankfurt a. M. til 75 mk. i Westphalen og ved anbringelse i anstalter fra 360 mk. i Lauenburg til 140 mk. 70 pf. i Østpreussen.

Beretningen meddeler som sædvanligt de siden den foregående beretnings udgivelse udstedte ordrer og bekendtgørelser vedrørende fængselsadministrationen. Af disse have ingen mere almindelig interesse.

Finlands fængselsvæsen

i 1884 og 1885.

Efterstående oplysninger ere uddragne af de årlige beretninger for 1884 og for 1885. Med hensyn til fortegnelsen over landets straf- og arbejdsanstalter samt fængsler kan henvises til årgang 1885 side 204. Til de dér anførte meddelelser kan føjes, at arbejdsfængslet i Willmanstrand er blevet forsynet med 42 dag- og natceller, at læns-

fængslet i Tavastehus indrettes til 86 sådanne celler, at lænsfængslet i Uleåborg, som er ny opført og taget i brug i 1886, har fælles soverum til 15 fanger foruden sine 78 dag- og natceller.

Et nyt lænsfængsel forberedes i Helsingfors med celler til 123 mands- og 39 kvindefanger og ligeledes i Åbo med celler til 129 mands- og 42 kvindefanger foruden nogle fællesrum. Iligemåde forestå ombygninger og udvidelser ved lænsfængslerne i Nikolaistad, St. Michel og Kuopio. Endelig er opførelsen påbegyndt af den i Thusby projekterede anstalt for mindreårige forbrydere. Den er beregnet til c. 60 personer foruden personalet.

Hvad fangernes anbringelse i de forskellige anstalter angår, indsættes mandsfanger domte til tugthusstraf i 4 år og derunder i Helsingfors, og til tugthusstraf i over 4 år i Åbo strafanstalt. Alle kvindefanger, såvel domte til tugthus som til arbejde, indsættes i straf- og arbejdsanstalten i Tavastehus. De mandlige arbejdsfanger anbringes i arbejdsanstalten i Willmanstrand, idet de tidligere provisoriske anstalter til samme brug i St. Michel og Kuopio ere nedlagte. I læns- og herredsfængslerne afsønes vand- og brodstraf, fængselsstraf og simpelt fængsel. De hidtilværende byfængsler, som anvendes til varetægtsfængsler, ere nedlagte undtagen i Helsingfors og Kuopio, hvor denne forholdsregel først vil kunne iværksættes om nogle år. Varetægtsfangerne anbringes i lænsfængslerne mod en for hver stad nærmere bestemt årlig godtgørelse til staten.

Som det vil ses, skrider således en systematisk ordning af Finlands fængselsvæsen rask fremad, og om nogle få år vil reformen vel kunne være afsluttet samtidig med, at en ny straffelov, hvortil forslag som bekendt længe har foreligget, må kunne ventes endelig vedtaget.

Fangetallet var for 1885:

Ved årets begyndelse	1541 m.	502 k.	ialt	2043.
Tilgangen ved årets begyndelse	5674	— 1868	- —	7542.
Afgangen — — — —	5661	— 1831	- —	7492.
Tilbage ved årets udgang . . .	1554	— 539	- —	2093.

Af disse sidste vare:

tiltalte for forbrydelser	294 m.	65 k.	ialt	359.
domte til tugthus	828	— 232	- —	1060.
— — fængsel	105	— 44	- —	149.
— — vand og brød	10	— 1	- —	11.
indsatte for at afsone boder	86	— 42	- —	128.
anholdte for løsgængerer	45	— 16	- —	61.
domte — —	184	— 138	- —	322.
indsatte for gæld	2	— 1	- —	3.

Ligesom tilgangen for 1885 var c. 150 større end for 1884, således var også det ved årets udgang tilstedeværende antal større for 1885. Stigningen falder fortrinsvis på domte til tugthus, medens der for løsgængere er en nedgang mod 1884.

Straffanger, som afsone *tugthusstraf*, udgjorde i 1885 1433 (1142 m. og 291 k.) mod 1373 i 1884. Disse tal forholde sig til folkemængden den 31 decbr. 1880, 2,060782 individer, henholdsvis omtrent som 1:1438 og 1:1574, ligesom det ovenfor for udgangen af 1885 angivne tal giver 1:1944 i forhold til folkemængden mod 1:2026 i 1884.

Fængedagenes antal i 1885 var:

Helsingfors	143928.	det dagl. middeltal	394.
Åbo	153638.	— — —	421.
Tavastehus.	79369.	— — —	209.

De begåede forbrydelser, hvorfor tugthusstraf var idomt, udgjorde for tilgangens vedkommende 37,57 pct. i 1885 og 35,74 i 1884 for mænd mod 25,63 og 30,22 for kvinder, domte for tyveri. For barnemord var forholdet 55,12 og 53,94 for kvinder. Ægteskabs- og sædelighedsforbrydelser udgjorde 2,707 og 1,773 for mænd, men 11,53 og 11,89 for kvinder. Medens forholdstallene for de sidstnævnte forbrydelser ikke for mændenes vedkommende vise nogen væsentlig stigning mod 1882 og 1883, er denne derimod betydelig for kvindernes. Drab giver 11,54 og 14,41 pct. for mænd, hvilket er en betydelig nedgang mod 1882 og 1883.

Straffetiden er for tilgangen i 1885 livstid for 12,12 pct. m. og 2,56 pct. k. Den højeste procent 26,05 falder for

mænd på 3 til 4 år, for kvinder med 37,₁₆ på samme tid, 30,₈₄ pct. kvinder er dømt på 4 til 8 år.

Alderen var for 20 m. og 2 k. mellem 16 og 20 år, over halvdelen af de i 1885 tilkomne mandsfanger ere mellem 20 og 30 år.

Ikke tidligere straffet var af de i 1885 til tugthus domte fanger 46,₁₅ pct. m. og 66,₆₆ pct. k. Af mænd havde 15,₉₈ pct. og af kvinder 1,₂₉ pct. tidligere afsonet tugthusstraf.

Fanger, som afsonede fængselsstraffe, udgjorde i 1885 523, 388 m. og 135 k., og ved årets udgang 105 m. og 44 k.

Fanger, som afsonede vand- og brødstraf, udgjorde i 1885 149, 126 m. og 23 k.

Hefede for losgænger var i 1885 ialt 2107 personer, nemlig 1429 m. og 678 k.

Fanger, som holdtes til »allmänt arbete» på grund af losgænger, udgjorde i 1885 788, nemlig 451 m. og 337 k. Dette antals forhold til folkemængden var som 1 : 2615 mod som 1 : 2683 i 1884.

Disciplinen.

1. *Lænsfængslerne.* Af fangerne i disse ere i 1885 156, nemlig 132 m. og 24 k., straffede extra-judicielt i 177 tilfælde. De hyppigst forekommende forseelser vare ulydighed og opsætsighed i 67 samt beskadigelse af fængslets ejendele i 33 tilfælde. Straffene vare:

prygl for	4
lægning i jærn	16
mørk celle	120
lys celle	22
kostformindskelse	2
berovelse af sengetøj	6
og advarsel	7.

En romning sattes i værk fra St. Michel og et forsøg i den retning foretoges i Wiborg. En alvorligere forbrydelse forefaldt ved forslen af en fange fra Tavastehus til et tingsted. Fangen overfaldt under korslen konstablen med en

kniv og tilføjede ham så mange sår, at han døde umiddelbart efter. Forbryderen er senere dømt til halshugning; men fuldbyrdelsen ventede på kejserens afgørelse, da beretningen afgaves.

2. *Strafanstalterne for mænd.* Foruden et overfald med øxe på en betjent i Åbo strafanstalt have de hyppigst forekommende forseelser været: u lydighed, særligt i Helsingfors, i 150 tilfælde, overtrædelse af forbud mod tobak, fortrinsvis i Åbo, i 70, uanstændig opførsel i 50 og slagsmål i 41. I alt ere 473 disciplinære forseelser straffede. Den hyppigst anvendte straf var lys celle med vand og brød, nemlig i 276 tilfælde, klassenedflytning anvendtes i 51. Procenten af straffede i forhold til hele fangetallet var 24 for Helsingfors og 28 for Åbo.

3. *Straf- og arbejdsanstalten for kvinder.* Forseelsernes antal udgjorde i 1885 i denne anstalt 90, deraf u lydighed i 40 tilfælde, kiv og slagsmål i 10 tilfælde. Straffene for disse disciplinære forseelser vare som i strafanstalterne for mænd lys celle med vand og brød i 54 tilfælde og desuden kostformindskelse og klassenedflytning, i 1 tilfælde i arbejdsanstalten *pyggl*. Straffene tildeltos 18 tugthusfanger og 50 arbejdsfanger. 2 rømningsere iværksatte.

4. *Arbejdsanstalterne for mænd.* Af arbejdsfangerne straffedes 123 for 212 disciplinære forseelser i 1885. Af disse angik de 82 u lydighed, 39 løgnagtighed, 29 overtrædelse af forbud mod brug af tobak. Den i langt overvejende grad anvendte straf var mørk celle, nemlig i 134 tilfælde, lys celle anvendtes i 45 og *pyggl* i 15, navnlig for forsøg på at rømme. Direktøren bemærker om denne sidste straf, at dens virkning har været særdeles heldbringende for de fangers fremtidige opførsel, på hvem den anvendes. I 1884 var antallet af disciplinære forseelser 469 begåede af 216 fanger, af hvilke 1 endog straffedes 13 gange.

Arbejdsvirksomheden. Bruttoindtægten af arbejdsvirksomheden i lens- og herredsfængslerne i 1885 var 11926 mk. 68 pf. mod 13145 mk. 85 pf. i 1884. Af denne ind-

tægt tilfaldt 5879 mk. 60 pf. fangerne. Fradraget der fra den tilbagestående del af indtægten 4032 mk. 97 pf., der vare anvendte til arbejdsredskaber eller materiel, blev kronens nettoindtægt 2014 mk. 11 pf.

Ved *straf- og arbejdsanstalterne* have i 1885 de udfor-
 forte dagværk udgjort . . . . . 369865 eller 72,27 pct.
 Deraf med indtægt . . . . . 246744 — 48,21 —
 Deraf uden samme — . . . . . 123121 — 24,06 —
 De hindrede dagværk — . . . . . 141925 — 27,73 —
 Bruttoindtægten — . . . . . 238846 mk. 06 pf.
 Udgiften til materiale m. m. . . . . 125599 — 98 -
 Den rene indtægt var således . . . . 113246 mk. 08 pf.
 mod i 1884 . . . . . 96872 — 47 -

Fordeles bruttoindtægten på middeltallet af fanger pr. dag, bliver resultatet:

	Dagligt middeltal	Indkomst pr. fange		
		for året mk.	for dag mk.	f. arbejdsdag mk.
Helsingfors	394	245,12	0,77	0,26
Åbo	421	148,25	0,10	0,41
Tavastehus	363	93,13	0,25	0,35
Willmanstrand	211	216,86	0,58	0,80
St. Michel	8	7,10	0,01	0,01

De tugthusfangerne tildelte *sparpenninger* og de til almindeligt arbejde holdte fanger tildelte *slidpenninger* have i 1885 udgjort 17070 mk. 98 pf. Fordeles disse på det daglige middeltal af fanger, bliver resultatet:

	Dagligt middeltal	for hver fange		
		for året mk.	for dag mk.	f. arbejdsdag mk.
Helsingfors	394	10,90	0,02	0,03
Åbo	421	16,33	0,04	0,06
Tavastehus	363	12,30	0,03	0,04
Wilmanstrand	211	6,79	0,01	0,02

Sjælesorgen og skoleundervisningen. Denne er i lænsfængslerne dreven som tidligere. To fanger have i 1885 første gang deltaget i den hellige nadver, 10 have nydt konfirmationsundervisning. Det samme gælder i straf- og arbejdsanstalterne 19 og 28 fanger. Af de i årets løb i Helsingfors strafanstalt indsatte fanger kunde 19 læse noget lidet, 8 slet ikke, 3 kendte end ikke bogstaverne; 51 kunde slet ikke skrive; 49 kunde ikke taltegnene og 31 kun disse, men kunde ikke regne. I Åbo kunde af 77 indkomne fanger 1 slet ikke læse, 16 kun lidt; 44 kunde ikke skrive og 49 ikke regne. I Willmanstrand kunde 11 ikke læse, 41 ikke skrive og 80 ikke regne, alt af 156 fanger. I Tavastehus har skoleundervisningen ikke været regelmæssig ordnet af mangel på passende lokale.

Helbredstilstanden. I 1885 have sygdomstilfældene været 693, af hvilke 33 medførte døden, medens 6 fanger døde uden foregående sygdom og 1 cellefange i Åbo aflivede sig. Dødsfaldenes antal bliver således 40. Hovedsygdommene have været akutte og kroniske katarer i åndedræts- og fordøjelsesorganerne. Antallet af tilfælde af sindsyge opgives i 1885 til 24 mod 46 i 1884. Deraf alene 12 i lænsfængslet i Wiborg mod 11 i 1884. I begge år anser lægen de pågældende fanger for alt ved indsættelsen at have været sindsforvirrede.

Indtægter og udgifter. Statens samlede tilskud til hele fængselsvæsenet i 1885 udgjorde 863722 m. 81 pf. mod 901497 m. 16 p. i 1884. Dette tilskud formindskes årligt fra 1882.

Totaludgiften for hver i 1885 i straf- eller arbejdsanstalt siddende fange var:

	for året mk.	for dag mk.
Helsingfors	530 ₅₀	1 ₃₁₅
Åbo	445 ₃₁₈	1 ₃₂₂
Tavastehus	347 ₃₀₈	0 ₃₀₅
Willmanstrand	464 ₃₁₆	1 ₃₂₇
St. Michel	1109 ₃₀₁	2 ₃₀₄

Hvor stort et beløb der af disse udgifter er dækket ved arbejdsvirksomheden findes anført side 191. Statskassens tilskud var:

	for fange og år mk.	for fange og dag mk.
Helsingfors	284 ₇₅₂	0 ₇₇
Åbo	293 ₇₆	0 ₈₁
Tavastehus	252 ₇₀₆	0 ₆₉
Willmanstrand	246 ₇₄₅	0 ₆₈
St. Michel	1095 ₇₉₄	2 ₇₀₂

Den internationale penitentære kommission.

Forhandlingsæmner på den næste fængselskongres.

På den internationale penitentære kommissions møde 29 september 1886 i Bern vedtoges det efter kommissionens bulletin for jan. 1887 at opstille følgende forhandlingsæmner for den fængselskongres, som agtes afholdt i St. Petersborg i 1890.

Første sektion.

1. Ved hvilken fremgangsmåde og i hvilken udstrækning vil man kunne komme til i de forskellige lande at give overtrædelser af straffeloven den samme benævnelse og en tydelig begrebsbestemmelse, som kan benyttes i udleveringsakter eller traktater?

2. På hvilken måde kan drukkenskaben blive betragtet i straffelovgivningen;

a. Enten som en overtrædelse i og for sig,

b. Eller som en omstændighed, der ledsager en overtrædelse, og som derved kan ophæve, formindske eller forhøje det forbryderiske i dens karakter?

3. Vilde det være på tide at organisere undervisningen i den penitentiære videnskab?

Og ved hvilke midler vilde man dermed kunne forbinde det positive studium af de faktiske forhold og spørgsmålene om anvendelsen uden at forstyrre tjenestens gang og gøre indgreb i administrationens rolle?

4. For hvilken slags overtrædelser af straffeloven, på hvilke betingelser og i hvilken udstrækning vilde det være tilrådeligt at optage i lovgivningen:

a. Systemet med påmindelser eller advarsler fra dommerens side til gerningsmanden af de handlinger, som forekastes ham, og som stedfortræder for enhver domfældelse?

b. Formen med ophævelsen af straffen, enten det er bøde eller fængsel eller enhver anden, som dommeren har pålagt, men som han erklærer ikke bør pålægges den skyldige, så længe som han ikke har pådraget sig en ny dom?

5. Hvilken autoritet bør tage bestemmelse om børns skæbne, som have gjort sig skyldige i fejl eller overtrædelser?

Og efter hvilke momenter og principer bør det afgøres, om fejlene eller overtrædelserne skulle medføre:

a. Enten en straffedom og indsættelse i en virkelig penitentiær anstalt?

b. Eller anbringelse i en korrektionsanstalt særlig for dårlige og uopdragne børn?

c. Eller anbringelse i en opdragelsesanstalt, som er bestemt for mindreårige, der ere stillede under det offentlige tilsyn.

Bør børnenes alder være det eneste moment, som tages i betragtning for at iværksætte denne deling og bestemme afgørelsen, og på hvilke betingelser skal den være det?

6. Hvilke midler til på en virksom måde at ramme hæleriet og de habituelle hælere ville kunne anbefales?

Anden sektion.

1. Er systemet, arbejde for offentlig regning at foretrække i de penitentiære anstalter for arbejde i entreprise?

2. I hvilken udstrækning er arbejdet i fængslerne til skade for den fri industri?

Hvorledes vilde man kunne organisere fangernes arbejde således, at de uheldige følger af konkurrencen såvidt muligt undgås?

3. Hvilke opmuntringer kunne tilstås fangerne i en god penitentiær disciplins interesse?

Særligt, i hvilken udstrækning bør fangen kunne råde frit over sin spareskilling?

4. På hvilken måde vil man, udenfor transportation til kolonier, kunne udføre straffe, som indeholde en frihedsberøvelse, enten for livstid eller på længere tid, for en tid over fem år, eller ifølge lovgivningen over ti år?

Hvorledes skulle sådanne anstalters karakter, organisation og bestyrelse være, hvor straffanger af en af de nævnte kategorier skulde anbringes?

5. Efter hvilke principer og på hvilken måde vil man med størst fordel kunne sikre sig rekrutteringen af funktionærer til den penitentiære tjeneste (direktorer, inspektorer, økonomer m. fl.)?

6. Kan man gå ind på, at visse forbrydere eller delinkventer betragtes som uforbederlige, og i bekræftende fald hvilke midler ville kunne anvendes for at beskytte samfundet mod den slags fanger?

Tredie sektion.

1. Kunne et lands patronage-institutioner og selskaber for at opfylde deres bestemmelse med nytte sættes i forbindelse med et andet lands, navnlig for at nyde godt af den fælles erfaring og af de midler til at virke, som ere erkendte fra forskellige sider for at være de virksomste, for

at følge de losladte fanger, som hore til forskellige nationaliteter, lige til deres genindtrædelse i hjemmet og til deres tilbagevenden til et hæderligt og arbejdsomt liv, for at lette deres tilbagevenden til fædrelandet og udvexle særlige oplysninger m. m.?

På hvilken måde ville disse forbindelser mellem patronage-institutioner og selskaber i de forskellige lande kunne bringes istand og bringe de bedste resultater?

2. Findes der ikke et slægtskab i interesser og æmner, og som følge deraf en udvexling af erfaringer, et fælles syn på og en almindelig overensstemmelse i måden at virke på, som det er nødvendigt at markere, såvidt det er muligt, imellem administrationerne for fængselsvæsenet, for fattigvæsenet og den offentlige velgørenhed, for sundhedsplejen, for politiet og den offentlige sikkerhed, for undertrykkelse af tiggere og landstrygere, for organisationen, kontrollen og tilsynet med arbejdshuse, asyler, hjem m. m.

Hvorledes vil denne udvexling af erfaringer, dette fælles syn og denne almindelige overensstemmelse i virksomhed kunne tilvejebringes uden at skade de forskellige institutioners uafhængighed, god orden og god virksomhed?

3. Frembyder anbringelsen i familier fordele i retning af at sikre opdragelsen, arbejdet og fremtiden for børn og unge mennesker, som under forskellig form ere satte under det offentliges formynderskab eller tilsyn?

I hvilken udstrækning og på hvilken måde vil dette system kunne erstattes, for visse børn og unge mennesker, med anbringelse og ophold i en anstalt, hvor de leve i fællesskab, eller måske slutte sig til og forenes med den sidste måde at arbejde på?

4. Bør patronage-institutionerne og selskaberne ikke for at opfylde deres mission i hele dens udstrækning, forinden fangerne loslades, skaffe sig oplysninger om deres familiers tilstand og trang, dels for at sikre bevarelsen af familiens hengivenhed, dels for at hjælpe selve familien og

sikre den mod følgerne af domfældelsen af et medlem af den?

Hvorledes kan denne særlige virksomhed ligeoverfor familien udøves uden at blive stødende og således, at den bidrager til selve fangens forbedring og hans tilbagevenden til et hæderligt og arbejdsomt liv?

5. Hvorledes kan patronage-institutioners og selskabers virksomhed bedst komme i samklang med den, som udøves af myndighederne for politiet og den offentlige sikkerhed, for at sikre de løsladte straffanger mod ethvert tilbagefald og samfundet mod ny skade og forstyrrelse af deres færd, uden dog at åbenbare og gøre opmærksom på forholdet for de individers vedkommende, som atter have genvundet friheden, uden at forurolige eller forstyrre dem i deres frihed?

Særligt omfatter æmnet dem, som ere betinget løsladte og endnu stå i afhængighed af øvrigheden indtil den endelige løsladelse; idet den offentlige sikkerheds alvorlige interesse og nødvendighed og de forsigtighedsregler eller hensyn, som den frigivnes stilling kræver, må tages i betragtning.

6. Ad hvilken vej og på hvilken måde vil offentligheden nøjagtigst og virksomst kunne oplyses om den sande karakter og betydningen af alt det, som omfatter spørgsmål på strafferettens og straffevæsenets område, af reformer og fremskridt i teori eller praxis, af deres værdi for samfundets sikkerhed og beskyttelsen af privates interesser, for fangens forbedring og den almindelige forebyggelse af det onde?

Litteratur.

Nordwestdeutscher Verein für Gefängniswesen. 16 Vereinsheft. 1886.

Indhold: Forhandlingerne på Foreningens ellefte generalforsamling. Den foreløbige løsladelse på det 18 tyske juristmøde, af *Werner*. Om sindssyge i straffanstalterne, af Dr. *G. Meyer*. Asyl for løsladte straffanger, af Dr. *Fuchs*. Theser og beslutninger på den 3 internationale, penitentiære kongres i Rom 1885, af Dr. *H. Fohring*. Fra den intern. wien. antropologiske kongres i Rom 1885, af Samme.

Blätter für Gefängnis kunde. 20 Band, 4 og 5 Hefte. 1886.

Indhold: Til spørgsmålet om fængselsfunktionærers fordømmelse, af Dr. *r. Jagemann*. Tvangsoptdragelsesanstalter for unge efter § 56 i rigsstraffeloven, af *Krohne*. Kan efter den hidtidige erfaring en ændring i bestemmelserne om foreløbig løsladelse i straffuldbyrdelsen anbefales? af *Sichart*. Sindssyge og forbrydelse (af Sander og Richter) anmeldt af Dr. *Kirn*. Redningsanstalten for løsladte kvindefanger af ev. tro i Oberurbach, Württemberg, af *Wagner*. Den badensiske arbejderkoloni Ankenback.

Samme. 21 Band, 1 og 2 Hefte. 1886.

Indhold: Om husordenen i kongeriget Sachsens straf- og korrektionsanstalter. Spanske fængselsforhold. Kan deportation af tilbagefaldne forbrydere anbefales og på hvilke betingelser? af *Stroker*. Om samme emne, af *Sichart*. Hvorledes skulle opdragelsesanstalter for unge efter § 56 i rigsstraffeloven organiseres? af *Bessler*. Om samme emne, af *Krell*. Hvem tilhører udbyttet af fangernes arbejde? af *Miglitz*.

Samme. 21 B. 3 Hefte. 1888.

Indhold: Hvorledes skal personalstatistiken for de fanger, der afsone en frihedsstraf, indrettes? af *Leffler*. Samme emne, af *Langreuter*. Hvorledes skal fangernes kost være? af *Andrèi*. Efter hvilke grundsætninger skulle disciplinærstraffene for straffanger fastsættes, og hvori skulle de bestå? af *Wirth*. Bør husordenens bestemmelser skærpes af Hensyn til mange tilbagefald? af *Streng*.

Samme. 21 B. 4 og 5 H. 1887.

Indhold: Meddelelser fra praxis. Korrespondancer. Efterretninger fra straffanstalter.

Samme. 22 B. 1 og 2 H. 1887.

Beretning om forhandlingerne på mødet af tyske fængselsmænd i Frankfurt a. M. September 1886.

Samme. 22 B. 3 og 4 H. 1887.

Indhold: Om modifikationer af celletraffen (referat). Arbejdsvirksohméden i de østerrigske straffanstalter

Hollands fængsler. Fængselselskaber: I Baden. Arbejderkolonier. Korrespondance: Opførelsen af et cellefængsel i storhertugd. Hessen. Møde af den sveitsiske forening for straf- og fængselsvæsen. Litteratur. Meddelelser fra strafanstalter. Personalia.

Rivista di discipline carcerarie. 1887. 1 og 2. Indhold: Slaveriet i Rom fra det 16 til 17 århundrede, af *Bartolotti*. Forbrydernes karakterer af Dr. Marro, et kritisk studie af *G. Virgilio*. Fængslerne og agerbrugskolonierne i Nederlandene, af *W. Tullack*. Tvangsopdragelsen for moralsk forsojnte børn i Baden (lov af 20 novbr. 1886). Foreningen mod dårlig behandling af børn; forslag til beskyttelse af børn. Officielle aktstykker. Bibliografi. Adskilligt.

Samme. 1887. 3 og 4. Indhold: Den forberedende undervisning af fængselsfunktionærer, af *Silorata*. Saint Lazare i Paris; asylet Saint Léonard ved Lyon. Dag hjemmet for uvirksomme og omstrøgne børn, af *Barini*. Agerbrugskolonien Saint Martin ved Palermo. Selskabet til beskyttelse af de unge af begge køn i Turin, 1885. Fangernes arbejde ved industri og ved agerbrug i Tyskland og Østerrige. Om fangearbejdet i entreprise. Fastsættelsen af det beløb, som skal tilstås de fanger, som arbejde. Den betingede løsladelse. Officielle aktstykker. Bibliografi. Adskilligt.

Bul. de la Soc. gén. des prisons. 1886. Nr. 4. Indhold: Fortsættelse af forhandlingerne om de midler fra samfundets side, som skulle forhindre tilbagefald i løsgængeri. Notice om Ch. Lucas' arbejder, af *P. Bijon*. Den kriminelle jury i Spanien, af *de Silvata*. Et fængsel i de forenede Stater, af *Anna C. Dancer*. Transportationen, af *J. Nattan*. Beretning om administration af det kriminelle straffevæsen i 1881. De formildende omstændigheder, forhandling i senatet, af *Grandferret*. Om rehabilitation, af *G. Laloir*. Adskilligt.

Samme. 1886. 5. Indhold: Den krim. jury i Spanien, af *Silvata*. Forbrydelsen og straffen, af *R. Faur*. Det penitentiære system af *Delabost*.

Samme. 1886. 6. Indhold: Forhandling om et Forslag til en modifikation af straffelovens § 321. Det penitentiære system, af *Delabost*. De offentlige institutioner til beskyttelse af børn, af *Brueyre*. Italiens fængselsstatistik i 1881—82, af *Tayès*.

Samme. 1886. 7. Indhold: Forts. af forhandlingerne om de midler fra samfundets side, som skulle forhindre tilbagefald i løsgængeri. *Kriminal Klinik*, af *Arenal*. Den preussiske kriminalstatistikens resultater i 1854—1881, af *Dubois*, *Bagnocet i 1886*, af *Clairin*. Kolonierne for friarbejdere i Holland og Tyskland, af *Robin*.

Samme. 1886. 8. Indhold: Forts. af forhandlingerne om løsgængeres tilbagefald. Fuldbyrdelsen af dødsstraffen og dens offentlighed, af *Querenet*. Bemærkninger om dødsstraffen, af *Clairin*. Oplysninger om midlerne til at forhindre betlere og løsgængere i at falde tilbage, af *Boullaire*. Den erfaringsmæssige metode anvendt på strafferetten i Italien, af *Desjardins*. Om Selskaberne til at undertrykke betleri og løsgængeri, og om arbejds- og strafanstalterne i det franske Sveits, af *Robin*.

Samme. 1887. 1. Indhold: Forts. af forhandlingerne om løsgængeres tilbagefald. Om selskaberne til at undertrykke betleri o. s. v. i det franske Sveits, af *Robin*. Oplysninger om midlerne til at forebygge løsgængeri og betleri, af *Boullaire*. Den erfaringsmæssige metode anvendt på strafferetten i Italien, af *Desjardins*. Beskyttelsen af forsømte eller brødefulde børn, af *Desportes*. Fangernes fortjeneste og dens anvendelse, af *Dubois*.

Samme. 1887. 2. Indhold: Forhandling om dødsstraffen. Anvendelse af lov af 14 aug. 1885, af *Joret-Desclouères*. Forbryderiskheden, af *Vial*. Reformen i de små fængsler, af *Turmentier*.

Samme. 1887. 3. Indhold: Forhandling om dødsstraffen. Den regelmæssige udveksling af oplysninger om forbrydere imellem de forskellige lande, af *Yvernès*. Om identificeringen med hensyn til de anthropometriske signalementer, af *Bertillon*. De mindre børn i Seine-departmentet, af *Brueyre*.

Samme. 1887. 4. Indhold: Forhandling om dødsstraffen. Straffe-kolonierne, efter Lanessan og Leoville, af *Rivière*. Et asyl for natten, af *Rousse*. Det spillerum, som loven giver dommeren ved bestemmelsen af straffen, af von *Hamel*.

Samme. 1887. 5. Indhold: Forhandling om casier judiciaire. Ud-drag af beretningen om det kriminelle straffevæsen 1884—85. Den peni-tentiære statistik for 1886, af *Herbette*. Hjælp ved arbejde. Forhandling om cellestraffen.

Samme. 1887. 6. Indhold: Forhandling om casier judiciaire. Lovforslag om skærpelse af livsvarig tugthusstraf, når den anvendes istedenfor dødsstraf. Det øverste fængselsråd. Lovforslag om arbejds-huse, af *Faure*. Om besøg i fængslerne, af Miss *Davenport-Hill*.
